

T.C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

**MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM
STRATEJİ BELGESİ VE EYLEM PLANI
(TASLAK)
2013-2017**

MESLEKÎ ve TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SUNUŞ

Ülkemizin sürdürülebilir ekonomik ve sosyal gelişmesini sağlayabilmesi, küresel rekabette yerini alabilmesi, eğitime ayrılan kaynakları daha verimli ve etkin kullanabilmesi için temel dayanak noktası eğitim sisteminin tüm süreçlerinin kaliteye dayalı hale getirilmesidir. Türkiye'nin nitelikli insan gücü ihtiyacı düşünüldüğünde, meslekî eğitimin kalitesinin arttırılmasına yönelik olarak geliştirilecek stratejiler ve politikalar büyük önem kazanmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü gelişmelerin etkisi bütün sektörlerde ve hayatın her alanında hissedilmekle birlikte değişimin en çok etkilediği alanların başında eğitim gelmektedir. Hızla değişen teknolojik bilgi, üretim yöntemleri ve iş hayatındaki gelişmelere paralel dinamik bir yapı sergileyen meslekî ve teknik eğitimin önemi ise tüm dünyada giderek artmaktadır. Bu dinamik yapı; sürekli kendini yenileyen bir eğitim sistemini, teknolojik altyapı yatırımlarının güçlendirilmesini, dünyadaki gelişmelerin yakından takip edilmesini ve özel sektörle yakın bir işbirliğini gerekli kılmaktadır.

Bizlerin de temel önceliği meslekî ve teknik eğitimi yerel, ulusal ve uluslararası iş piyasalarının beklentilerine uygun yapılandırarak genç nüfusumuza gerekli bilgi, beceri ve yetkinliği kazandırmaktır.

Bu kapsamda hazırlanan Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2013-2017); 9.Kalkınma Planı, Şûra Kararları ve Hükümet Programlarında meslekî ve teknik eğitime verilen önem ve önceliği yansıtabilecek şekilde hazırlanmıştır.

Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi'nin meslekî ve teknik eğitimin taraflarının görüşleri alınarak hazırlanmasının sağlanması, Türkiye'de uygulanabilir, rasyonel bir meslekî eğitim sistemi modelinin ortaya çıkarılması ve bu modelin hayata geçirilmesi için gereken politika, tedbir ve eylem adımlarının belirlenmesi amacıyla 24-25 Şubat 2012 tarihlerinde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, meslek odaları ve sosyal paydaşlarımızın katılımıyla gerçekleştirilen Meslekî ve Teknik Eğitim Çalıştayı Raporları belgeye yansıtılmıştır. Hazırlanan Taslak Strateji Belgesi ve Eylem Planını 20-22 Mart 2013 tarihleri arasında kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, meslek odaları ve sosyal paydaşlarla bir çalıştayda paylaşmıştır.

Bir yol haritası niteliği taşıyan Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın meslekî ve teknik eğitime erişimin geliştirilmesine, meslekî ve teknik eğitimin kalitesinin arttırılmasına, eğitim sektörünün toplumla ve iş dünyası ile ilişkilerinin geliştirilmesine, talep doğrultusunda arz edilen nitelikli işgücünün istihdamının sağlanmasına katkıda bulunmasını ümit ediyorum ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Nabi AVCI
Millî Eğitim Bakanı

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	5
TABLOLAR LİSTESİ	7
GRAFİKLER LİSTESİ.....	7
ŞEKİLLER LİSTESİ	7
KISALTMALAR	8
GİRİŞ	11
BÖLÜM I.....	15
1.1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	15
1.1.1. YAKIN GELECEĞE AİT EKONOMİK VE SOSYAL EĞİLİMLER	15
1.1.2. BİLGİ TABANLI EKONOMİDE TEMEL DEĞERLER	15
1.1.3. TOPLUMUN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISININ GÜÇLENDİRİLMESİNDE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM.....	16
1.1.4. ULUSLARARASI KURUM VE KURULUŞLARIN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİ.....	17
1.2. TÜRKİYE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	23
1.2.1. DEMOGRAFİK YAPI	23
1.2.2. TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİ	24
1.2.2.1. Serbest (Informal) Öğrenme	25
1.2.2.2. Yaygın (Non-Formal) Eğitim	25
1.2.2.3. Örgün Eğitim	25
1.2.3. TÜRKİYE'DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM	25
1.2.3.1. Tarihsel Gelişim	25
1.2.3.2. Amaç ve Yapı	27
1.2.3.3. Okullulaşma.....	31
1.2.3.4. Akademik Başarı.....	32
1.2.3.5. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi	33
1.2.3.6. Öğretim Programları	36
1.2.3.7. Meslekî Rehberlik ve Kariyer Gelişimi	37
1.2.3.8. İşletmelerde Meslek Eğitimi ve Staj Uygulamaları	38
1.2.3.9. Meslekî Eğitim ve Öğretimde Kredi Transfer Sistemi (MKTS)	38
1.2.3.10. Değerlendirme, Belgelendirme ve Akreditasyon	38
1.2.3.11. Önceki Öğrenmelerin Tanınması ve Kredilendirilmesi	39
1.2.3.12. Girişimcilik Eğitimi	40
1.2.3.13. Özel Politika Gerektiren Grupların Eğitimi	41
1.2.3.14. Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Eğitimi	41
1.2.3.15. Yönetim Sistemi	42
1.2.3.16. Meslekî Eğitim Kurulu (MEK).....	43
1.2.3.17. İl İstihdam ve Meslekî Eğitim Kurulları (İİMEK)	43
1.2.3.18. Okul ve Kurum Yönetimi	43
1.2.3.19. Finans Yönetimi.....	44
1.2.3.20. Kalite Güvence Sistemi.....	45
1.2.3.21. Meslekî ve Teknik Eğitim ile İstihdam İlişkisi.....	45
1.2.3.22. Mezunların İş Piyasasına Geçişleri.....	46
1.2.3.23. Eğitim Durumuna Göre İşgücü ve İşgücüne Katılım	47
1.2.3.24. İş Piyasasının İhtiyaç Duyduğu Beceriler	51

1.2.3.25. Aktif İşgücü Faaliyetleri	52
1.2.3.26. İş Sağlığı ve Güvenliği	53
1.2.3.27. Meslekî ve Teknik Eğitim Öğrenci ve Mezunlarının Ulusal ve Uluslararası Hareketliliği	53
BÖLÜM II.....	55
2.1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMİNİN ANALİZİ (GZFT)	55
2.1.1. GÜÇLÜ YÖNLER.....	55
2.1.2. ZAYIF YÖNLER	56
2.1.3. FIRSATLAR	58
2.1.4. TEHDİTLER	59
2.2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM STRATEJİ BELGESİ'NİN POLİTİKA ALANLARI.....	61
2.2.1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ERİŞİM	61
2.2.2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE.....	62
2.2.3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE İSTİHDAM	64
2.3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM STRATEJİ BELGESİ ÇERÇEVESİ	66
2.3.1. AMAÇ	69
2.3.2. VİZYON	69
2.3.3. POLİTİKA EKSENLERİ, ÖNCELİKLER VE TEDBİRLER	69
BÖLÜM III.....	73
3.1. İZLEME VE DEĞERLENDİRME.....	73
KAVRAMLAR	75
KAYNAKÇA	77
EYLEM PLANI	78
EK-MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM STRATEJİ BELGESİ (2013-2017).....	78

TABLolar LİSTESİ

TABLO 1: MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM OKUL TÜRLERİ	30
TABLO 2: 2012 YILINDA ÖSYS OKUL TÜRÜ VE ÖĞRENİM DURUMUNA GÖRE BAŞVURAN VE YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMLARINA YERLEŞEN ADAY SAYILARI (SON SINIF DÜZEYİNDE SINAVSIZ GEÇİŞ DAHİL)	33
TABLO 3: TÜRKİYE YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ (TASLAK) YETERLİLİK TÜRLERİ VE SORUMLU KURULUŞLAR	35
TABLO 4: TÜRKİYE’DE NÜFUS, İŞGÜCÜ VE İŞGÜCÜNE KATILIM ORANLARI	47
TABLO 5: EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE İŞGÜCÜ VE İŞGÜCÜNE KATILIM ORANLARI (2004-2011)	48
TABLO 6: 2013’TE ÇALIŞANLARIN EN ÇOK İHTİYAÇ DUYACAKLARI BECERİLERİN FİRMA ÖLÇEĞİNE GÖRE DAĞILIMI	51
TABLO 7: FİRMALARIN İŞGÜCÜNDE EKSİK BULDUKLARI BECERİ VE ÖZELLİKLER (ÖLÇEK İÇİ ORAN %)	52

GRAFİKLER LİSTESİ

GRAFİK 1: TÜRKİYE NÜFUS PROJESİYONU (2013-2075)	23
GRAFİK 2: İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (%)	24
GRAFİK 3: 2010 YILINDA OECD ÜLKELERİNDE ORTAÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ MESLEKİ EĞİTİM ORANI(%)	31
GRAFİK 4: ORTAÖĞRETİMDE GENEL VE MESLEKİ TEKNİK LİSE ÖĞRENCİ DAĞILIMI (%)	32
GRAFİK 5: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI BÜTÇESİNİN GSYH’YE ORANI (%)	44
GRAFİK 6: MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI BÜTÇESİNDEN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE AYRILAN PAY(%)	44
GRAFİK 7: TARIM, SANAYİ VE HİZMET SEKTÖRLERİNDEKİ MESLEK LİSESİ VE GENEL LİSE MEZUNLARININ İSTİHDAM ORANI (%)	49
GRAFİK 8: TARIM SANAYİ, HİZMET VE İNŞAAT SEKTÖRLERİNDE MESLEK LİSESİ VE GENEL LİSE MEZUNLARININ İSTİHDAM DURUMU (%)	50

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİL 1: TÜRKİYE’DE EĞİTİM SİSTEMİ	28
ŞEKİL 2: MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN AMACI	29
ŞEKİL 3: ÖĞRENCİNİN YÖNELİMİ VE MESLEKİ EĞİTİM SÜRECİ	29
ŞEKİL 4: AVRUPA YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ (AYÇ) REFERANS SEVİYELERİ	34

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AEV	Avrupa Eğitim Vakfı
Ar-Ge	Araştırma Geliştirme
ASPB	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
AYÇ	Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
BSTB	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
CEDEFOP	Avrupa Meslekî Eğitimi Geliştirme Merkezi
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
DİSK	Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ECVET	Meslekî Eğitim ve Öğretim için Avrupa Kredi Transfer Sistemi
EQAVET	Meslekî Eğitim ve Öğretim için Avrupa Kalite Güvencesi
FOET	Eğitim ve Öğretim Alanları Sınıflaması
GZFT	Güçlü, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler
HAK-İŞ	Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu
HBÖ	Hayat Boyu Öğrenme
IBRD	Dünya Bankası
ISCED	Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması
ISCO	Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması
İİMEK	İl İstihdam ve Meslekî Eğitim Kurulu
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KB	Kalkınma Bakanlığı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MB	Maliye Bakanlığı
MBS	Ulusal Meslekî Bilgi Sistemi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MEK	Meslekî Eğitim Kurulu
METEK	Meslekî ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi
MKTS	Meslekî Eğitim ve Öğretim Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi
MTE	Meslekî ve Teknik Eğitim
MÜSiAD	Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
MYK	Meslekî Yeterlilik Kurumu
MYO	Meslek Yüksekokulu
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşları

TEFBİS	Türkiye Eğitim Finansman Bilgi Sistemi
TESK	Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu
TİKA	Türk İşbirliği Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TİSK	Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPE	Türk Patent Enstitüsü
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TUSKON	Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKAK	Türk Akreditasyon Kurumu
TÜRK-İŞ	Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
TÜRKONFED	Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu
TÜSİAD	Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
TYÇ	Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
TYÇP	Toplum Yararına Çalışma Programı
UA	Ulusal Ajans
UMEM	Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi
UMS	Ulusal Meslek Standardı
UYS	Ulusal Yeterlilik Sistemi
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YTB	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

GİRİŞ

Ülkelerin gelişmesinde ve kalkınmasında sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve yetkinliklere sahip nitelikli insan gücünün rolü son derece önemlidir. Meslekî ve teknik eğitim, toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde istihdam edilecek nitelikli insan gücü yetiştirilmesi amacıyla gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerin sistemli olarak verildiği eğitim türüdür. Bu doğrultuda meslekî ve teknik eğitim, ekonominin hedefleri ve iş dünyasının talepleri doğrultusunda bireylere bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandırmalıdır.

Dünyada bilgi, beceri ve yetkinliğe dayalı meslekî ve teknik eğitim giderek önem kazanmaktadır. İş piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda meslekî ve teknik eğitim verilmesi, eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi, aktif işgücü piyasası politikalarının etkin olarak uygulanması ve mesleksizlik sorununun çözülerek iş gücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması gelişmiş ülkelerin öncelikli konuları arasında yer almaktadır.

Meslekî ve teknik eğitim; toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik yönden kalkınmasında, bireylerin potansiyellerini geliştirerek toplum hayatına aktif katılımlarının sağlanmasında, bilimsel ve teknolojik değişimin sosyal, politik ve çevresel etkilerini eleştirel bir yaklaşımla inceleyerek çağdaşlaşmanın bilimsel ve teknolojik yönlerinin anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Günümüzde, hızlı teknolojik değişim ve küresel yapılaşma sürecinde meslekî ve teknik eğitimin çok önemli olduğu bilinmektedir. Ortaya çıkan gelişmeler, doğrudan iş dünyasını etkilemekte, iş dünyasında değişikliklere yol açmakta, insan gücünün etkili ve verimli bir sistem ve plan içerisinde yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle, yeni bilgi, beceri ve yetkinliklerin kazandırılmasıyla eğitim politikaları arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum, gelişen ve değişen ortama göre örgütlenmiş kaliteli bir meslekî ve teknik eğitimi gerektirmektedir.

Meslekî ve teknik eğitim Türk ekonomisi için de hayati önem taşımaktadır. Toplumun ve iş gücünün eğitim düzeyi sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli itici gücünü, verimlilik artışının en önemli unsurunu oluşturmaktadır. 1986 tarihli 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu meslekî ve teknik eğitimdeki önemli dönüm noktalarından biridir. Bu Kanun ile meslekî ve teknik okul ve kurumları, işletmeler ile iş birliğine dayalı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Ayrıca, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 5544 sayılı Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu ve 6111 sayılı Kanun ile 6287 sayılı Kanunun konu ile ilgili maddeleri meslekî ve teknik eğitimin yasal çerçevesini oluşturmaktadır.

Dokuzuncu Kalkınma Planında “Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi” başlığı altında “Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında hizmet esasına dayalı bir yapılanmaya gidilecek, kurumsal kapasite güçlendirilecek, taşra teşkilatına ve eğitim kurumlarına yetki ve sorumluluk devredilmesi sağlanacaktır.” şeklinde ifadesini bulan yeniden yapılanma hedefine uygun çalışmalar çerçevesinde,

- Bürokrasiyi azaltarak eğitim hizmetlerinde sürat ve verimliliği arttırmak,
- Alt kademelere yetki tanıyarak sorumluluk duygusunu geliştirmek,
- Vatandaşa yönelik hizmetlerde kolaylık sağlamak

amaçlarıyla Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında düzenlemeler yapan 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 14 Eylül 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu çerçevede eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması çalışmaları, Sekizinci ve Dokuzuncu Kalkınma Planlarında öngörülen “İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen ve Avrupa Birliği’ne üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye” vizyonu ile yoğun bir biçimde sürdürülmektedir.

Meslekî ve teknik eğitimin temel amaçları; gençleri hayata ve bir üst öğrenime hazırlamak, sektöre nitelikli iş gücü yetiştirmek ve istihdamdaki iş gücünün bilgi, beceri ve yetkinliklerini arttırmaktır.

Meslekî ve teknik eğitim, örgün ve yaygın eğitim olarak uygulanmaktadır. Örgün meslekî ve teknik eğitime yönelik öğretim kurumları;

- Meslek liseleri,
- Teknik liseler,
- Meslek yüksekokullarıdır.

Yaygın eğitim, zorunlu temel eğitimini tamamlamış, gerçek iş ortamında fiilen çalışmak suretiyle meslek öğrenmek isteyen on beş yaş ve üzerindeki vatandaşların teorik ve pratik meslekî eğitimlerinin bir programa göre yapılmasını sağlayarak, çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimi şeklinde gerçekleştirilmektedir. Çıraklık programına devam edebilmek için ortaokulu bitiren bireyler açık öğretim lisesi veya meslekî açık öğretim lisesine kaydolmak zorundadırlar.

Günümüzde küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve hizmet sektörünün ekonomideki payının artışı talep edilen becerilerde köklü değişimlere yol açmıştır. Bu eğilimin gelecekte de devam etmesi beklenmektedir. İş gücünün küresel rekabete uyum sağlaması için;

- Bilgi ve becerileri güncel taleplere uygun,
- Değişimlere kolay uyum sağlayabilen,
- Temel seviyede akademik becerilere (okuma, yazma, matematik, fen bilimleri vb.) sahip,
- İnişiyatif alabilen,
- Yabancı dil seviyesi ve iletişim becerileri yüksek

gençler yetiştirmek bir zorunluluk haline gelmiştir.

Hızla değişen ekonomiye iş gücü yetiştiren kurumların program geliştirme ve güncelleme süreçlerini bu hızlı tempoya uydurmaları gerekmektedir. Rekabetçi ekonomiyi destekleyecek iş gücünü yetiştirme görevi öncelikli olarak meslekî ve teknik eğitim okul/kurumlarına düşmektedir.

Türkiye'nin genç nüfusundan kaynaklanan "demografik fırsat penceresi" ülkenin ekonomik gelişimi için büyük bir avantaj anlamına gelmektedir. Bu durumdan faydalanmanın yollarından biri meslekî ve teknik eğitim alan öğrencilerin, okudukları bölümlerle örtüşen ve gerçek potansiyellerini gösterebilecekleri meslekleri edinebilmelerini sağlayacak fırsatların sunulmasıdır.

Son yıllarda meslekî ve teknik eğitim ile ilgili somut ve yararlı adımlar atılmaya başlamıştır. Bu adımlardan biri de meslekî ve teknik eğitimin yol haritasını belirleyecek olan Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesidir. Bu strateji belgesi, Millî Eğitim Bakanlığı koordinesinde, Türkiye'de meslekî ve teknik eğitimi geliştirmek, iş dünyasının talep ettiği nitelikli insan gücünü yetiştirmek, böylece diğer ülkelerle rekabette üstünlük sağlamak ve verimlilik, etkililik esasına dayalı sürekli gelişme ve iyileşmeyi gerçekleştirmek amacıyla hazırlanmıştır.

2013-2017 yıllarını kapsayan Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi hazırlanırken Kalkınma Planları, 60. ve 61. Hükümet Programları, Meslekî ve Teknik Eğitim 2008-2012 Eylem Planı, Millî Eğitim Şûraları, Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı (2010-2014), Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi (2009-2013), Sanayi Strateji Belgesi (2010-2014) ile İstihdam ve Meslekî Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı (2010-2014) göz önünde bulundurulmuştur.

Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi'nin hazırlık sürecinde, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerin, meslek kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin, işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarının, sivil toplum kuruluşları, il ve ilçe yöneticilerinin, okul ve kurum yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Tüm ilgili tarafların katılımıyla 24-25 Şubat 2012 tarihlerinde Meslekî ve Teknik Eğitim Çalıştayı yapılmıştır. Bu çalıştayda meslekî ve teknik eğitimin dünya uygulamaları ve modelleri incelenerek Türkiye şartlarına uygun bir meslekî ve teknik eğitim modelinin oluşturulması amacıyla meslekî ve teknik eğitimin "toplum algısı, yönetimi, finansmanı, stratejisini belirleyen ve yön veren kurumlar, örgün eğitim içindeki yeri, yaygın ve serbest (informal) öğrenme, öğretim programları, beceri eğitimleri, sektörle ilişkiler" konuları üzerinde durulmuştur. Gündeme gelen görüş ve önerilerin yer aldığı sonuç raporu, bu belge hazırlanırken temel alınan önemli kaynaklardan biri olmuştur.

Bu strateji belgesinde yer alan meslekî ve teknik eğitimin mevcut durum analizinde, eğitim sisteminin iç ve dış değerlendirilmesi yapılmış, meslekî ve teknik eğitimle ilgili kurum ve kuruluşların beklentileri tespit edilmiş ve sistemin güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehditleri (GZFT) ortaya konulmuştur. GZFT analizi çalışmaları sonrası, meslekî ve teknik eğitim sisteminin vizyonu belirlenmiş ve vizyona giden yolda öncelikler, tedbir maddeleri ve faaliyetleri içeren eylem planı hazırlanmıştır.

Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi, Türkiye'de meslekî ve teknik eğitim sistemini oluşturan üç ana politika ekseninde kurgulanmıştır. Bunlar:

- Meslekî ve teknik eğitime erişim,
- Meslekî ve teknik eğitimde kapasite
- Meslekî ve teknik eğitim ile istihdamdır.

Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı incelendiğinde; farkındalık oluşturma, teşvik etme, belgelendirme ve akreditasyon, kalite, yönetim, girişimcilik, iş birliği, izleme ve değerlendirme, ulusal ve uluslararası hareketlilik kavramlarının hemen her öncelikte yer aldığı görülecektir.

Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanırken politika eksenlerinde özellikle esneklik temel alınmıştır. Meslekî ve teknik eğitime erişimde, eğitim okul ve kurumlarının tür ve kademeleri arasında yatay ve dikey geçişlerde esnek bir yapı oluşturulması; meslekî ve teknik eğitimde kapasitede, meslekî ve teknik eğitimde kredi transfer sistemi (MKTS) ile birlikte önceki öğrenmenin tanınmasına yönelik sistem oluşturulması; meslekî ve teknik eğitim ile istihdamda ise meslekî ve teknik eğitim ile toplumun, ekonominin ve iş gücü piyasasının ihtiyaçları arasındaki ilişkiyi güçlendirerek istihdamın sağlanması, özellikle sektörde uzmanlık gerektiren işlerde meslekî ve teknik okul ve kurum mezunlarının, alanında belge sahibi olanların istihdamının sağlanmasına yönelik tedbir maddelerine ve faaliyetlere yer verilmiştir.

Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 20-22 Mart 2013 tarihlerinde düzenlenen Meslekî Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı Çalıştayı'nda meslekî ve teknik eğitim politikasının şekillendirilmesine katkıda bulunan kamu ve özel kesimdeki tüm paydaşların ve ilgili STK'lerin görüşüne de sunulmuş olup alınan görüşler doğrultusunda revize edilmiştir.

Hazırlanan Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi, Millî Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda uygulanacak, izlenecek ve değerlendirilecektir.

BÖLÜM I

1.1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

1.1.1. Yakın Geleceğe Ait Ekonomik ve Sosyal Eğilimler

1. 21. yüzyılın başında görülen küreselleşmenin, değişimi hızlandırması ile ekonomik ve sosyal sorunlar ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan ekonomik sorunları çözmek için kamu kaynakları kullanılmış, piyasa koşulları dışında kamu müdahalesi yoluyla mali sistemin kurtarılmasına gidilmiş; talep ve güvenin arttırılmasına yönelik politikalar kısa vadede, ekonomik erimeyi önlemiş ise de orta ve uzun vadede krizlere karşı direnci zayıflatmıştır. Yeni bilgi üretimi, yenilikçilik (inovasyon), girişimcilik bütün dünyada krizden çıkışın ve refah ekonomisinin anahtar girdileri haline gelmiştir.
2. Krizler, ülkelerin öz kaynaklarını yeniden değerlendirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Bu çerçevede insan kaynaklarının, enerjinin, doğal kaynakların ve diğer ekonomik değerlerin yeniden değerlendirilmesi, korunması, daha verimli kullanılması rekabet gücü açısından anahtar öncelikler olarak görülmektedir.
3. Ekonomilerin hızla büyüyen ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşmesi, yüksek düzeyde istihdam yaratması ve sosyal ilerleme sağlaması; bilgi tabanlı, bütünleşik, daha yeşil ve daha kapsayıcı bir ekonomi olması için güçlendirilmiş ve rekabetçi bir endüstriyel üretime, modern bir hizmet sektörüne, gelişen tarım ekonomisine ihtiyacı vardır. Uluslararası ekonomik rekabette fark yaratabilmek için beşeri sermayenin vasıflı hale getirilmesi önemli hale gelmiştir.

1.1.2. Bilgi Tabanlı Ekonomide Temel Değerler

4. Kültürel farklılıklara dayalı sosyal sorunlar artmış ancak bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sosyal entegrasyonlar için uygun ortamlar oluşturmuştur.
5. Yaratıcılık, bilgi üretmek, araştırma ve geliştirme kapasitesini arttırmak amacı ile yenilikçi işletmelere imkân tanıyan, fikir ve ürün sahiplerine hakları için şeffaf bir yönetim sunan, araştırma kuruluşlarına fikirlerini ve buluşlarını ticarileştirerek sermaye edinimi konusunda yardımcı olan, verimli ve maliyet-etkin koruma sağlayan, iyi işleyen bir fikri mülkiyet hakları sistemine ihtiyaç vardır.
6. Yenilikçilik, ürünlerde ve süreçlerde farklılık oluşturanlara yeterince ekonomik ve sosyal değer verilmelidir. Yenilik için her türlü ortam oluşturulmalı ve desteklenmelidir. Bilgi ve bilgi üretimi değerli kılınmalı, bilgiye ulaşmak için fırsat eşitliği oluşturulmalı ve hiç kimsenin bilgiden mahrum kalmaması, özel politika gerektiren gruplar da dahil herkesin bilgiye ulaşması için altyapılar oluşturulmalıdır.

7. İş ve meslek toplumun bütün kesimleri tarafından değerli görülmelidir. Gençlerin istihdam edilebilirliğinin geliştirilmesi üzerinde durulmalı, okul sonrası iş dünyasına uyumları için temel becerilere yeterince önem verilmelidir.
8. Bilgi tabanlı üretim yapan şirketlerin ortaya çıkmasına ve büyümesine yönelik teşvikler yoluyla, yenilikçilik ve yaratıcılık için daha cazip ortamlar sağlanmalıdır. Bu çerçevede yeni finansman çeşitliliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun için krediye erişim kolaylaştırılmalı, yenilikçi küçük şirketlerin kuruluş aşaması ve büyümesi teşvik edilmeli, bürokratik işlemler azaltılmalı, teknik destek sağlanmalı ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler dikkate alınarak e-ekonomi ön plana çıkarılmalıdır.

1.1.3. Toplumun Sosyal ve Ekonomik Yapısının Güçlendirilmesinde Meslekî ve Teknik Eğitim

9. Yeni becerilerin edinilmesi, yaratıcılığın ve yenilikçiliğin desteklenmesi, girişimciliğin geliştirilmesi, meslekler arasında geçişlerin sağlanması, yeni mesleğe uyum sağlama yeteneğinin kazandırılması güçlü bir meslekî ve teknik eğitim sistemi ile mümkündür.
10. Ekonominin daralması ve istihdamın azalması sonucunda oluşabilecek sosyal krizlerin etkisini azaltmada meslekî ve teknik eğitim önemli bir araç olarak görülmektedir. Bilgi ve teknolojideki gelişmeler meslekleri etkilemekte, bir taraftan bazı meslekler yok olurken diğer taraftan yeni meslekler ortaya çıkmaktadır. Bu mesleklere ait bilgi, beceri ve yetkinliklerin müfredata girmesi veya müfredattan çıkması uzun süreler almaktadır. Bu değişime hızlı bir şekilde cevap verebilecek bir meslekî ve teknik eğitim sistemi gerekmektedir. Bilginin, bilimin ve teknolojinin hızlı gelişimi, öğrenmeyi resmi ortamlar ve belli süreler kısıtlamasından çıkararak hayat boyu öğrenme perspektifini getirmiştir. Önceki öğrenmelerin tanınması; kişinin kazanımlarını nasıl, ne zaman, nerede, ne kadar sürede öğrendiği önemli olmaktan çıkıp yapabilirliği ön plana çıkmıştır. Bu nedenle hayat boyu öğrenme ortamları kolay erişilebilir hale getirilmeli; okullar, üniversiteler hayat boyu öğrenme perspektifinde yeni süreçler ve ortamlar oluşturmalıdır. Sosyal entegrasyonun sağlanması, ekonomide verimliliğin ve rekabet gücünün artırılması amacı ile Avrupa Komisyonunun işgücü piyasaları için belirlemiş olduğu sekiz anahtar yetkinlik eğitimde önemli hale gelmiştir. Bu sekiz anahtar yetkinlik, meslekî ve teknik eğitim ile ilgili politika ve uygulamaları yeniden değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır.
11. Ekonomilerin küreselleşmesi ile birlikte işgücünün hareketliliği ön plana çıkmıştır. Meslekî ve teknik eğitimin uluslararası standartlar ve kriterler çerçevesinde planlanması, uygulanması mezunların hareketliliğine önemli katkı sağlayacaktır. Hareketliliği destekleyen diğer önemli unsur da mezunların yabancı dil becerisine sahip olmasıdır. Bu nedenle yabancı dil becerisini kazanma öncelikli hale gelmiştir. Meslekî ve teknik eğitimde yabancı dil becerisine daha fazla önem verilmelidir.

12. İşgücü piyasalarında arz ile talebin nicel ve nitel olarak uyuşması önemli hale gelmiştir. İşgücü piyasasında ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriler ile okulda kazandırılan bilgi ve becerilerin örtüşmesi arz ve talep dengesine hizmet edecektir. Vasıf uyumsuzluğu, aşırı veya yetersiz vasıf düzeyi; beceri uyumsuzluğu, aşırı veya yetersiz beceri düzeyi problemlerinin çözümü eğitim sistemi için gerekli olduğu kadar iş piyasası için de gereklidir. Daha fazla iş ve istihdam imkânı oluşturmak için risk alma ve yenilik kapasitesine olumlu bir tutum getiren girişimci bir kültürün topluma kazandırılması önemlidir. Bu çerçevede eğitimin bütün süreçlerinde girişimcilik ön plana çıkarılmalıdır.
13. Teknolojideki ve mesleklerdeki hızlı değişim, gelişen her teknolojiyi okula taşımanın sürdürülebilirliğini adeta imkânsız kılmaktadır. Okullarda mesleğe ait temel bilgiler, değerler ve beceriler verilmeli, mesleğe ait ileri düzeyde beceri eğitimi ise gerçek ortamlarda yani işyerlerinde verilmelidir. Öğretmenlerin meslekî yeterlilikleri işgücü piyasalarının talepleri ile örtüşmeli, okullarda bulunan her türlü donanım ile ilgili fırsat eşitliği sağlanmalı, bütün müfredat yeterliliğe dayalı ölçülebilir ve kalite güvencesi sağlanmış bilgi, beceri ve yetkinlikleri içermelidir.

1.1.4. Uluslararası Kurum ve Kuruluşların Meslekî ve Teknik Eğitime İlişkin Değerlendirmeleri

14. Meslekî ve teknik eğitim sistemi, küresel yenikliklere ve değişimlere açık, işgücü piyasası analizlerine dayalı, bireyi istihdama yönlendiren, yeterliliğe dayalı ve hareketliliği (mobility) esas alan bir yapıya doğru ilerlemektedir.
15. Avrupa Birliği (AB), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Dünya Bankası (IBRD) gibi uluslararası kuruluşların hemen hepsi eğitimle ilgili çalışmalarında meslekî ve teknik eğitimi ayrı bir “alan” olarak ele almakta, ortak stratejiler ile bölgesel ve küresel izleme ağlarını oluşturmaktadırlar.
16. Dünyada meslekî ve teknik eğitimin önemi konusunda bütün kesimlerde son yıllarda farkındalık oluşmuş ve meslekî ve teknik eğitim çok önemli bir konuma gelmiştir. Bilgi, beceri ve yetkinliğe dayalı meslekî ve teknik eğitim giderek önem kazanmaktadır.
17. Uluslararası kurum ve kuruluşların meslekî ve teknik eğitime ilişkin öncelikleri arasında meslekî ve teknik eğitimin
  - İşgücü piyasalarının ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda gerçekleştirilmesi,
  - Okul, kurum ve sektör işbirliği içerisinde katılımcı bir anlayışla yapılması,
  - Öğrencilerinin, ulusal ve uluslararası istihdamlarına imkân sağlayacak şekilde yetiştirilmesi,
  - Arz ve talep dengesi çerçevesinde yapılması, erişimine ilişkin tüm engellerin kaldırılması,

- Programları hazırlanırken ulusal yeterliliklerin yanı sıra uluslararası standartların ve yeterliliklerin de dikkate alınması,
  - Sürekli geliştirilmesi ve kalitesinin yükseltilmesi konuları yer almaktadır.
18. OECD'nin 2007-2010 yılları arasında sürdürdüğü "İş İçin Öğrenme" (Learning for Jobs) konulu çalışmanın sonuç raporunda katılımcı tüm ülkelere ve kamuoyuna iş piyasasının ihtiyaçları, öğretmenler ve eğitimciler, işyeri eğitimi ve politika araçları konularında politika önerilerinde bulunulmuştur. Bu önerilere göre öğrenmeyi daha etkin ve verimli hale getirmek için eğitim ile iş bağlantısı iyi kurulmalı ve aynı zamanda öğrenme doğrudan işyerlerine, çıraklık eğitimine ve diğer işyerindeki eğitim ortamlarına taşınmalıdır. Eğitim ile çalışma hayatı arasındaki bağlantıyı bütün düzeylerde sağlayabilmek için hükümet ile işverenler ve sendikalar arasında etkili bir ortaklık kurulmalıdır. Öğrenciler ve mezunlar istatistikî veriler ve güçlü kariyer sistemi ile işgücü piyasasına giriş öncesinde bilgilendirilmelidir.
  19. Küresel ekonomide rekabet üstünlüğünün sağlanmasında Meslekî eğitim ve öğretim anahtar bir rol oynar. OECD ülkeleri, işgücü maliyeti düşük ülkelerle ancak sundukları hizmetlerin ve ürünlerin kalitesi ile rekabet edebilirler. Bu, yüksek becerili işgücü, orta düzey ticaret hacmi ile üniversite eğitimiyle ilişkilendirilmiş yüksek düzeyli meslekî ve teknik beceriler demektir. OECD ülkelerinde beceri gerektirmeyen mevcut işlerin çoğu bir kuşak öncesinden başlayarak hızla kaybolmaktadır. Meslekî eğitim ve öğretim, mesleksiz kalma riski taşıyanların meslekî beceri geliştirmeleri ve iş piyasasına rahat geçişleri için genellikle doğru bir araç olarak görülmektedir.
  20. OECD ülkelerinde meslekî eğitim ve öğretimin farklı biçimleri vardır. Örneğin Avrupa kıtasında birçok genç, meslekî eğitime lise düzeyinde başlar, bu eğitim kimi zaman işyeri eğitimini de kapsar. Buna karşın, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kariyer ve teknik eğitim çoğunlukla yükseköğretim düzeyinde, özellikle ikili eğitim veren bölge üniversitelerinde yoğunlaşmaktadır. Bazı ülkelerde örgün çıraklık eğitimi yaygın şekilde uygulanırken, diğerlerinde böyle bir uygulamalı eğitim yok denecek kadar azdır.
  21. Avrupa Komisyonu, artan bir şekilde eğitim ve öğretimde Avrupa boyutuna duyulan gereksinimi vurgulamaktadır. Ayrıca, daha çok iş, daha iyi iş imkânları, daha geniş sosyal kaynaşma ile sürdürülebilir ekonomik gelişmeye uygun bilgi tabanlı ekonomiye geçiş için vasıflı insan kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır.
  22. Avrupa Birliği'nin genişlemesi, eğitim ve öğretim alanındaki çalışmalara yeni boyutlar ekleyerek birçok zorluk, ihtiyaç ve olanağı da beraberinde getirmektedir. Bilgi tabanlı toplum ve ekonomi ile Avrupa yükseköğretim alanını oluşturmak için Haziran 1999'da kabul edilen Bologna Deklarasyonu, bu alanda en önemli Avrupa yükseköğretim işbirliğini ortaya çıkarmıştır.
  23. Avrupa Konseyi Mart 2000'de, Lizbon Stratejisi ile sosyal ve ekonomik politikaların tamamlayıcı bir parçası olan eğitimin toplumların uyumu ve vatandaşların tam olarak

gelişimini sağlamada bir teminat olduğunu ve Avrupa'nın dünya çapında rekabetçi gücünü arttırmak için bir araç olarak önemini vurgulamıştır. Avrupa Konseyi, üye ülkelerin ekonomisini dünyanın bilgiye dayalı en dinamik ekonomisi haline getirilmesini stratejik bir hedef olarak belirlemiştir. Lizbon Stratejisi kaliteli meslekî eğitim ve öğretimi; sosyal uyumun, hareketliliğin, istihdam edilebilirliğin ve rekabetçiliğin arttırılmasının önemli ve bütünüleyici bir parçası olarak görmektedir.

24. Avrupa Konseyi Mart 2001'de Stockholm'de onayladığı "Eğitim ve Öğretim Sistemlerinin Geleceğinde Somut Amaçlar" raporunda, Lizbon'da belirlenen hedeflere ulaşmak için Avrupa düzeyinde yeni ortak etkinlik alanları belirlemiştir. Bu alanlar, raporun üç stratejik amacı olan; Avrupa Birliği'nde eğitim ve öğretim sistemlerinin etkinliğinin ve kalitesinin arttırılmasına, eğitim ve öğretim sistemlerinden herkesin yararlanmasının kolaylaştırılmasına, eğitim ve öğretim sistemlerinin daha geniş kitlelere açılmasına dayalıdır.
25. Avrupa Konseyi Mart 2002'de Barselona'da diploma ve öğrenme kazanımlarının şeffaflığını sağlamak amacıyla meslekî eğitim ve öğretim alanına uyarlanmış Bologna sürecine benzer bir eylem geliştirilmesini de içeren yeni araçların ortaya konması için ortak bir eylem çağrısında bulunmuştur. Bu karar doğrultusunda Avrupa Konseyi 12 Kasım 2002'de meslekî eğitim ve öğretimde işbirliğini geliştirmeye dair aldığı kararda, Komisyon ve üye ülkelerden sorumlulukları çerçevesinde aday ülkeleri, Avrupa Serbest Ticaret Alanı (EFTA) ve Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) ülkelerini ve sosyal tarafları meslekî eğitim ve öğretimde işbirliğini arttırma konusundaki çalışmalara dahil etmelerini istemiştir.
26. Avrupa Birliği Komisyonu'nda Mart 2002'de kabul gören Avrupa Sosyal Diyalogu ile yeterlilik ve yetkinliklerin hayat boyu öğrenme kapsamında geliştirilmesi konusu Avrupa Sosyal Taraflar Eylem Çerçevesine dahil edilmiş, sosyo-ekonomik gelişmede sosyal tarafların rolü de bu çerçeveye yansıtılmıştır. 27 Haziran 2002 tarihli Avrupa Birliği Komisyonu kararına göre, hayat boyu öğrenme ve hareketlilikle ilgili stratejilerde istihdamın, aktif vatandaşlığın, sosyal katılımın ve kişisel gelişimin arttırılması önemli yer tutmaktadır.
27. Bilgi tabanlı bir Avrupa toplumunun oluşturulması ve Avrupa iş piyasasının herkese açık hale getirilmesi, Avrupa meslekî eğitim ve öğretim sistemleri ve ilgili tüm taraflar için aşılması gereken zorlu bir süreçtir. Bu durum, üye ülkelerdeki sistemlerin sürekli olarak yeni gelişmelere ve toplumun değişen taleplerine uyarlanması ihtiyacı için de geçerlidir. Meslekî eğitim ve öğretimde geliştirilmiş işbirliği, Avrupa Birliği'nin başarılı bir şekilde genişlemesi sürecine ve Avrupa Konseyi'nin Lizbon'da belirlediği hedeflerin yerine getirilmesine önemli katkı sağlayacaktır. Avrupa Meslekî Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) ve Avrupa Eğitim Vakfı (ETF) bu iş birliğine destek veren önemli organlardır.
28. Kopenhag'ta 29-30 Kasım 2002 tarihlerinde toplanan Avrupa Eğitim Bakanları ve Avrupa Komisyonu, meslekî eğitim ve öğretimde geliştirilmiş işbirliği konusunda bir bildiri

yayımlamışlardır. Bu bildiri ile öncelikler temelinde karşılıklı güvenin artırılması, şeffaflık, yeterlilik ve yetkinliklerin tanınması, böylelikle hareketliliğin artırılması ve hayat boyu öğrenmeye erişimin kolaylaştırılması için meslekî eğitim ve öğretimde gönüllü işbirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda;

- Avrupa boyutunun oluşturulması,
- Şeffaflık, bilgilendirme ve rehberlik,
- Beceri ve yetkinliklerin tanınması,
- Kalite güvencesinin geliştirilmesi,
- Meslekî eğitim ve öğretime ilişkin ilkeleri

temel alan çalışmaların yoğunlaştırılmasına ve işbirliğinin artırılmasına karar verilmiştir.

29. Kopenhag Süreci iki senelik dönemlerle gözden geçirilmektedir. Süreç kapsamında kaydedilen ilerlemeler ilk kez 2004 yılında değerlendirilmiş, meslekî eğitim ve öğretim alanında bir sonraki dönem için AB ve üye ülkeler düzeyindeki öncelikler Maastricht Bildirisi'nde ortaya konmuştur. Maastricht Bildirisi'nde dikkat çekici ulusal öncelikler arasında, meslekî eğitim ve öğretim konusunda kamu ile özel sektör işbirliğinin teşvik edilmesi, iş piyasasındaki meslekî eğitim ve öğretim beceri ihtiyaçlarının önceden belirlenmesi, öğretmen ve eğitimcilerin bilgi birikimlerinin sürekli güncellenmesi ve özellikle özel politika gerektiren gruplara yönelik özel imkânlar sunulması yer almaktadır.
30. AB tarafından geliştirilen strateji ve politikalar incelendiğinde dikkat çeken hususlar; meslekî eğitim ve öğretimde öğrenme kazanımlarının, yeterliliklerin tanınmasını ve transfer edilebilmesini kolaylaştırmak üzere ortak referans sağlayan açık ve esnek bir Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'nin (EQF) ve Meslekî Eğitim ve Öğretim için Avrupa Kredi Sistemi'nin (ECVET) geliştirilmesidir. Maastricht Bildirisi'ni takiben, meslekî ve teknik eğitim alanında ortak çerçeve ve araçlar (Europass, ECVET, EQF, Meslekî Eğitim ve Öğretim için Avrupa Kalite Güvence Çerçevesi (EQAVET)) geliştirilmesi yönünde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.
31. Kopenhag Sürecinin ikinci değerlendirmesi 2006 yılında yapılmış, ilan edilen Helsinki Bildirisi'yle öncelikler gözden geçirilmiştir.
32. 18 Aralık 2006 tarihli Avrupa Komisyonu kararında hayat boyu öğrenme kapsamında bireylere kazandırılması gereken aşağıdaki sekiz anahtar yetkinlik tanımlanmıştır. Bunlar:
  - Ana dilde iletişim,
  - Diğer bir dilde iletişim,
  - Matematiksel yetkinlik ile bilim ve teknolojiye ait basit yetkinlikler,
  - Dijital yetkinlik (bilgi ve iletişim teknolojilerinde temel yetkinlikler),
  - Öğrenmeyi öğrenme,
  - Sosyal ve sivil vatandaşlık yetkinliği,
  - İnisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği,
  - Kültürel farkındalık ve ifade yetkinliğidir.

33. Kopenhag Süreci üçüncü gözden geçirme toplantısı 2008 yılında gerçekleştirilmiş, Bordeaux Bildirisi'nin açıklanmasıyla sonuçlanmıştır. Bu bildiriyle meslekî eğitim ve öğretimin işgücü piyasasının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi (işgücü piyasası ihtiyaç analizleri, eğitimden istihdama geçişi kolaylaştırmak için rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, işyerinde yetişkin eğitiminin teşvik edilmesi için finansal mekanizmalar ve özellikle çıraklık eğitimi alanlar için hareketlilik programları) sürece eklenmiştir.
34. Kopenhag Sürecinin son değerlendirmesi ise 2010 yılında yapılmıştır. Brugge Bildirgesi'yle 2011-2020 dönemi için aşağıdaki hedefler belirlenmiş, bu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik kısa ve orta vadeli eylem planları hazırlanmıştır. Bunlar:
- Özellikle başlangıç seviyesindeki meslekî eğitim ve öğretimin kalitesinin, verimliliğinin ve çekiciliğinin artırılması, öğretmenlerin ve idarecilerin niteliklerinin iyileştirilmesi, meslek eğitimi ve işgücü piyasası arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi,
  - Yetişkinlerin meslekî eğitim ve öğretime devam etmelerinin teşvik edilmesi, meslekî eğitim ve öğretimde uluslararası hareketliliğin geliştirilmesi,
  - Meslekî eğitim ve öğretimin her aşamasında yaratıcılığın, yenilikçiliğin ve girişimciliğin artırılması, bilişim teknolojilerinin kullanımının teşvik edilmesi,
  - Meslekî eğitim ve öğretimin özellikle özel politika gerektiren grupların ve bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmasıdır.
35. AB, Eğitim ve Öğretim 2010 Çalışma Programı'nın sonuçlarından hareketle güncellenmiş bir Avrupa iş birliği stratejik çerçevesi olarak Eğitim ve Öğretim 2020 Stratejisi ve Çalışma Programı oluşturmuştur. AB'nin yeni ekonomik dönüşüm stratejisini ve 2020 yılı için hedeflerini belirleyen "Avrupa 2020 Stratejisi: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme İçin Avrupa Stratejisi" 3 Mart 2010 tarihinde açıklanmıştır. Avrupa 2020 Stratejisinin çıkış noktası dünyada yaşanan küreselleşme, iklim değişikliği gibi hızlı gelişmeler ve Avrupa'da nüfusun yaşlanması gibi AB ekonomisinin karşılaştığı yapısal problemlerdir. Avrupa 2020 Stratejisi, yaşanan ekonomik ve mali kriz sonrasında Avrupa'yı eskisinden daha güçlü duruma getirme düşüncesinin ürünüdür. Söz konusu strateji, yaşanan güncel ekonomik krizi yeni bir ekonomiye giriş için bir başlangıç noktası ve fırsat olarak ele almaktadır. Avrupa 2020 stratejisi belirlediği akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme öncelikleri kapsamında istihdam, eğitim, sosyal içerme, Ar-Ge, iklim ve enerji konularında birbirini destekleyen beş hedef belirlemiştir. Sözü edilen bu hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla yedi girişimin hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Bu girişimler; "Yenilikçilik Birliği", "Hareket Halinde Gençlik", "Avrupa İçin Dijital Gündem", "Kaynakları Verimli Kullanan Avrupa", "Küreselleşme Çağı İçin Sanayi Politikası", "Yeni Beceri ve İşler İçin Gündem" ve "Yoksulluğa Karşı Avrupa Platformu"dur. Stratejide, iyimser senaryonun hayata geçirilmesi amacıyla AB için birbirini destekleyen üç öncelik belirtilmektedir. Bunlar:

- **Akıllı Büyüme:** Bilgi ve yeniliğe dayalı bir ekonomi
- **Sürdürülebilir Büyüme:** Daha verimli kaynak kullanan, yeşil ve rekabet edebilir bir ekonomi
- **Kapsayıcı Büyüme:** Ekonomik, sosyal ve sınırsal anlamda bütünleşmeyi sağlayan yüksek istihdam ekonomisidir.

36. Avrupa Komisyonunun Kasım 2012’de yayımlanan “Eğitimi Yeniden Düşünmek: Daha İyi Sosyo-Ekonomik Çıktılar İçin Becerilere Yatırım Yapmak Raporu”nda, gençlerin işsizliği ile mücadelede başarılı olunması için üzerinde durulması gereken alanlar olarak

- Meslekî becerilerin kalitesini arttırmak için dünya çapında meslekî eğitim ve öğretimin geliştirilmesi,
- Eğitimden iş hayatına geçişe yardımcı olmak için kaliteli staj, çıraklık ve ikili eğitim modelleri dahil olmak üzere işyeri temelli öğrenmenin teşvik edilmesi,
- Uygun müfredat ve beceri koşullarını sağlamak için kamu ve özel kurumlar arasındaki ortaklığın teşvik edilmesi,
- “Herkes için Erasmus Programı” ile hareketliliğin teşvik edilmesi belirlenmiştir.

Aynı raporda üye ülkeler için öncelikler;

- Meslekî eğitim ve öğretimde mükemmelliğin desteklenmesi,
- Okulu terk etme riski bulunan ve temel vasıfları zayıf öğrenci gruplarının performanslarının arttırılması,
- Girişimcilik inisiyatifi, dijital beceriler ve yabancı dil gibi istihdam edilebilirliği arttıran çapraz beceriler kazanılmasının güçlendirilmesi,
- Bilgi ve iletişim teknolojileri destekli öğrenmenin kullanımı ve yüksek kalitede Açık Öğretim Kaynaklarına (OER) erişimin arttırılması,
- Düşük becerili yetişkinlerin sayısının azaltılması,
- Tüm eğitimcilerin (her düzeydeki öğretmenler, okul müdürleri, öğretmen eğitimcileri) meslek profillerinin yeniden değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi olarak önerilmektedir.

37. Çin Halk Cumhuriyeti-Şangay’da 14-16 Mayıs 2012 tarihleri arasında “Meslekî ve Teknik Eğitimin Dönüşümü; İş ve Yaşam İçin Beceriler Geliştirmek” temasıyla gerçekleştirilen ve UNESCO’nun 2010-2015 yıllarını kapsayan meslekî ve teknik eğitim kapsamında dünyadaki eğilimler ve meseleler üzerine yaptığı Kongre sonrasında yedi temel alanda meslekî ve teknik eğitimin geleceğine ışık tutacak tavsiye kararları alınmıştır. Bunlar:

- Meslekî ve teknik eğitimin uyumluluğunun arttırılması, meslekî eğitim programlarının hızlı değişen iş piyasalarının, ekonomilerin ve toplumların taleplerine uygun hale getirilmesi,
- Meslekî ve teknik eğitime erişimin yaygınlaştırılması, kalite ve eşitliğin arttırılması,
- Şeffaf ve çıktı odaklı sistemlerle bireysel öğrenmenin transferi ve tanınmasının kolaylaştırılması,

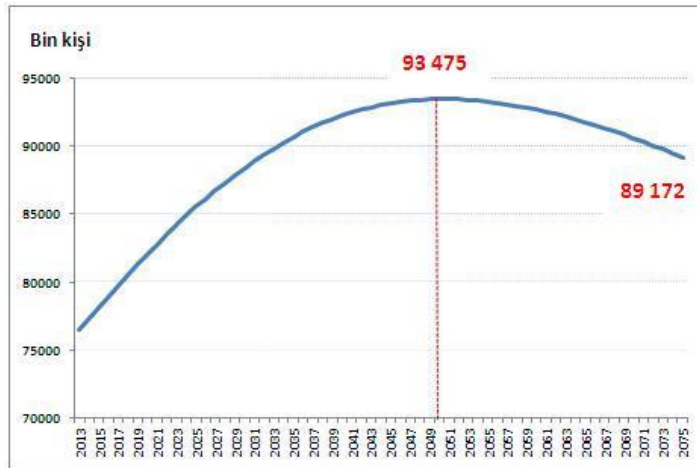
- Verilere dayalı strateji ve politikaların teşvik edilmesi ve geliştirilmesi,
- Yönetimin güçlendirilmesi ve ortaklıkların genişletilmesi, eğitim süreçlerine tüm tarafların katılımını içeren yaklaşımlar benimsenmesi,
- Meslekî ve teknik eğitime yatırımın artırılması ve finansman kaynaklarının çeşitlendirilmesi,
- Ekonomiye katkısı ve sosyal uyumun arttırılmasında meslekî ve teknik eğitimin tanıtımının iyi yapılması ve farkındalığının oluşturulmasıdır.

1.2. TÜRKİYE MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.2.1. Demografik Yapı

38. Türkiye demografik açıdan genç bir nüfusa sahiptir. Fırsat penceresi olarak görülmesi gereken bu durum, aynı zamanda genç işgücünün eğitiminin önemini de gündeme getirmektedir. Genç işgücünün hangi alanlarda meslekî eğitime ihtiyaç duyduğunun belirlenmesi, ihtiyaçlara göre eğitim planlarının yapılması ile toplumun, piyasaların ve sektörlerin taleplerine uygun nitelikte işgücünün yetiştirilmesi önem arz etmektedir.
39. TÜİK verilerine göre Türkiye'nin nüfusu 31 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 75.627.384'e ulaşmıştır. Grafik 1'de nüfus projeksiyonuna bakıldığında, nüfusun 2023 yılında 84.247.088 kişi olması beklenmektedir. Bu haliyle Türkiye demografik fırsat penceresi aralığındadır. Nüfus 2050 yılına kadar yavaş bir artış göstererek en yüksek değerini 93.475.575 kişi ile bu yılda alacaktır. 2050 yılından itibaren düşmeye başlayan nüfusun 2075 yılında 89.172.088 kişi olması beklenmektedir.

Grafik 1: Türkiye Nüfus Projeksiyonu (2013-2075)

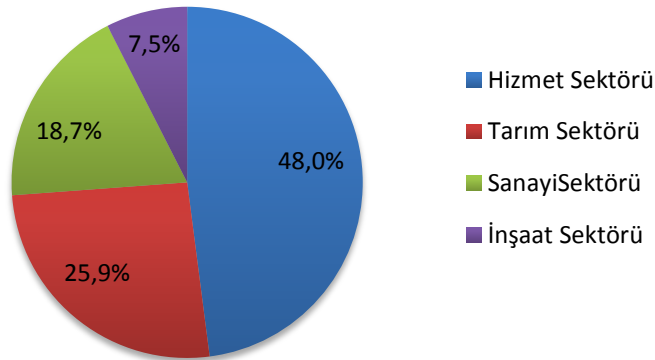

40. Demografik göstergelerdeki mevcut eğilimler devam ettiği takdirde nüfus yaşlanmaya devam edecektir. 2012 yılında yaşlı nüfus olarak tabir edilen 65 yaş ve üzerindeki nüfus 5,7 milyon kişi, bunların toplam nüfusa oranı %7,5 iken 2023 yılına gelindiğinde bu nüfus 8,6 milyon kişiye, oranı ise %10,2'ye yükselecektir. 2023 yılında nüfusun yarısı 34 yaşın üzerinde olacaktır. Nüfusun ortanca yaşı 2012'de 30,1 iken 2023'te 34'e çıkacaktır. 2012

yılında erkeklerde 29,5 olan ortanca yaş, 2023 yılında 33,3'e ulaşacaktır. Kadınlarda ise 2012 yılında 30,6 olan ortanca yaş, 2023'te 34,6 olacaktır. Türkiye nüfusunun ortanca yaşı 2050'de 42,9 ve 2075'te 47,4 olacaktır. Erkeklerde 2050'de 41,8 olacak olan ortanca yaş 2075'te 46'ya ulaşacaktır. Kadınlarda 2050'de 44'e ve 2075'te 48,7'ye ulaşacaktır. 2075'te yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı %27,7 olacaktır. 2023'te 8,6 milyon olan yaşlı nüfus (65 ve üzeri yaştakiler) 2050'de 19,5 milyona, 2075'te ise 24,7 milyona çıkacaktır. Yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı 2023'te %10,2'ye 2050'de %20,8'e, 2075'te %27,7'ye yükselecektir. 2050'de ortalama çocuk sayısı kadın başına 2,5 olursa, 2075'te toplam nüfus 119 milyon olacaktır. 2050 yılında kadın başına ortalama 2,5 çocuğa ulaşırsa, 2075 yılında nüfus 119 milyon olacaktır.

41. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Endeksine (UNDP, 2011) göre 25 yaş ve üzeri nüfusun ortalama eğitim süresi OECD ülkeleri için 11,4 yıl iken Türkiye'de 6,5 yıldır. Türkiye'de 25 yaş üzeri nüfusun sadece dörtte biri lise veya yükseköğrenim mezunudur. Bu oran, genç yaş (25-34 yaş) grubunda üçte bire yükselmektedir. Eurostat 2011 yılı verilerine göre, AB ülkelerinde yetişkin nüfusun (25-64 yaş) ortalama %8,9'u hayat boyu öğrenme etkinliklerine katılırken, bu oran Türkiye için sadece %2,9'dur.
42. Türkiye'de işgücüne katılım oranı %50,7'dir. 2012 yılı sonu itibariyle işsizlik oranı %8,8'dir. Aynı dönem içerisinde işgücüne katılım oranları erkeklerde %71,9 kadınlarda ise %30,1'dir. Kadınların istihdama katılma oranı hala düşük kalmaktadır. Grafik 2'de görüldüğü gibi Aralık 2012 döneminde istihdam edilenlerin %48'i hizmet, %25,9'u tarım, %18,7'si sanayi ve %7,5'i ise inşaat sektöründedir.

Grafik 2: İstihdamın Sektörel Dağılımı (%)

1.2.2. Türkiye'de Eğitim Sistemi

43. Türkiye'de eğitim, bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak ve bir bütünlük şekilde serbest (informal) öğrenme, yaygın (non-formal) eğitim ve örgün (formal) eğitim olmak üzere üç ana bölümden oluşur.

1.2.2.1. Serbest (Informal) Öğrenme

44. Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında verilen eğitimle edinilmeyen bir amaç veya niyet olmaksızın serbest olarak kazanılan öğrenmeden, bilinçli ve niyetlenmiş öğrenmeye kadar deneyime dayalı her türlü öğrenmedir.

1.2.2.2. Yaygın (Non-Formal) Eğitim

45. Örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya herhangi bir eğitim kademesini bitirmiş vatandaşları, genel veya meslekî ve teknik öğretim alanlarında eğitmek amacıyla örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir. Yaygın eğitim; meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında açılan kurslar, halk eğitimi, çıraklık eğitimi, uzaktan eğitim ve işletmelerde gerçekleştirilen teorik ve/veya uygulamalı kurslar veya hizmetiçi eğitim şeklinde gerçekleştirilmektedir.

1.2.2.3. Örgün Eğitim

46. Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimdir. Örgün eğitim; okul öncesi eğitimi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.
47. Ortaöğretim; ortaokula dayalı, çeşitli programlar uygulayan, en az dört yıllık genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Ortaokulu tamamlayan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek zorundadır.

1.2.3. Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitim

1.2.3.1. Tarihsel Gelişim

48. Ülkemizde meslekî ve teknik eğitim 12 nci yüzyıldan 18 inci yüzyıl sonuna kadar geleneksel usullerle, esnaf ve sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür. Selçuklularda “Ahilik” adıyla kurulmuş bulunan esnaf ve sanatkâr teşkilatı, Osmanlılar döneminde de bir süre devam etmiş daha sonra “Lonca” ve “Gedik” teşkilatlarına dönüşmüştür.
49. Meslekî ve teknik eğitim alanında modern anlamdaki ilk girişimler 18 inci yüzyılda orduyu düzenleme amacıyla başlatılmıştır. Bu amaçla Mühendishane-i Bahrî-i Hümayun (1773), Mühendishane-i Berrî-i Hümayun (1793), Askerî Tıbbîye (Tıphane-î Amire ve Cerrahhane-i Mamüre) (1826), Mekteb-i Ulum-u Harbiye (1834), Mızıka-i Hümayun Mektebi (1834) ilk kurulan meslek okullarıdır.

50. Osmanlı İmparatorluğu döneminde meslek eğitimi, önceleri yaygın eğitim kurumlarıyla sağlanırken 1860'lı yıllardan itibaren örgün eğitim kurumları olarak değerlendirilen meslek ve sanat okullarında verilmiştir. 1860 yılında Telgraf Memur Mülâzımı mektebi açılmıştır. Daha sonraları 1868'de Orman Mektebi, 1874'te de maden mühendisi yetiştirmek için Maadin Mektebi açılmıştır.
51. Mithat Paşa geniş yetkilerle Tuna Valiliğinde bulunduğu sırada Müslüman ve Hıristiyan kimsesiz ve yetim çocuklar için önce Niş'te (1860) sonra Sofya ve Rusçuk'ta (1864) birer ıslahhane açmıştır. Açılan bu ıslahhaneler, sanayi mekteplerine doğru atılan ilk kuvvetli adım sayılmaktadır.
52. Kız çocuklarına sanat öğretme düşüncesini ilk ortaya koyan Mithat Paşa, 1865 yılında Rusçuk'ta ilk Kız Sanayi Mektebini açarken kimsesiz kız çocuklarına iş bulmayı, Osmanlı Devleti'nin bazı küçük sanat ihtiyacını karşılamayı ve orduya gerekli olan kumaş ve giysileri temin etmeyi amaçlamıştır.
53. Ticaret Nazırı Suphi Paşa döneminde, Bâb-ı Âli civarında bir konakta 1883 yılında İstanbul Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi adı ile açılan okulda idadi ve fennî olmak üzere iki program uygulanmıştır.
54. 23 Temmuz 1908'den 30 Ekim 1918 Mondros Mütarekesine kadar geçen II. Meşrutiyet Döneminde açılan, meslekî ve teknik okullardan bazıları şunlardır: Polis Mektebi (1909), Maliye Memurları Mektebi (1909), Belediye Memurları Mektebi (1911), Evkaf Memurları Mektebi (1911), Sıhhiye Memurları Mektebi (1912), Amelî Ticaret Mektepleri (1913), Darülbedayi (Tiyatro Mektebi) (1914), Darüleytamlar (Yetim Yurtları) (1914), Şimendifer Memurları Mektebi (1915), Orman Ameliyat Mektebi (1915), Darülelhan (Konservatuar, 1916).
55. Cumhuriyetle birlikte meslekî ve teknik eğitim devlet politikası olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda meslekî ve teknik eğitim, 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığının görev ve hizmet alanı kapsamına alınmış olup 1933 yılında Bakanlık bünyesinde kurulan Meslekî ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü tarafından yönetilmiştir.
56. 1935'te meslekî ve teknik okulların masrafları Maarif Vekâleti bütçesine alınmıştır. 1934'lerden itibaren çok sayıda erkek, kız sanat ve yapı endüstri enstitüleri, ticaret okulları, 1934–1935'te kız teknik, 1937–1938'de erkek teknik yüksek öğretmen okulları açılmıştır. 1941'de Meslekî ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü yerine Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur.
57. 1941 yılında Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı bünyesinde Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Müdürlüğü, Ticaret Öğretimi Müdürlüğü olarak yer almıştır.
58. Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, 1960 yılında Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret Öğretimi Genel Müdürlüğü olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. 1982 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile Erkek Teknik

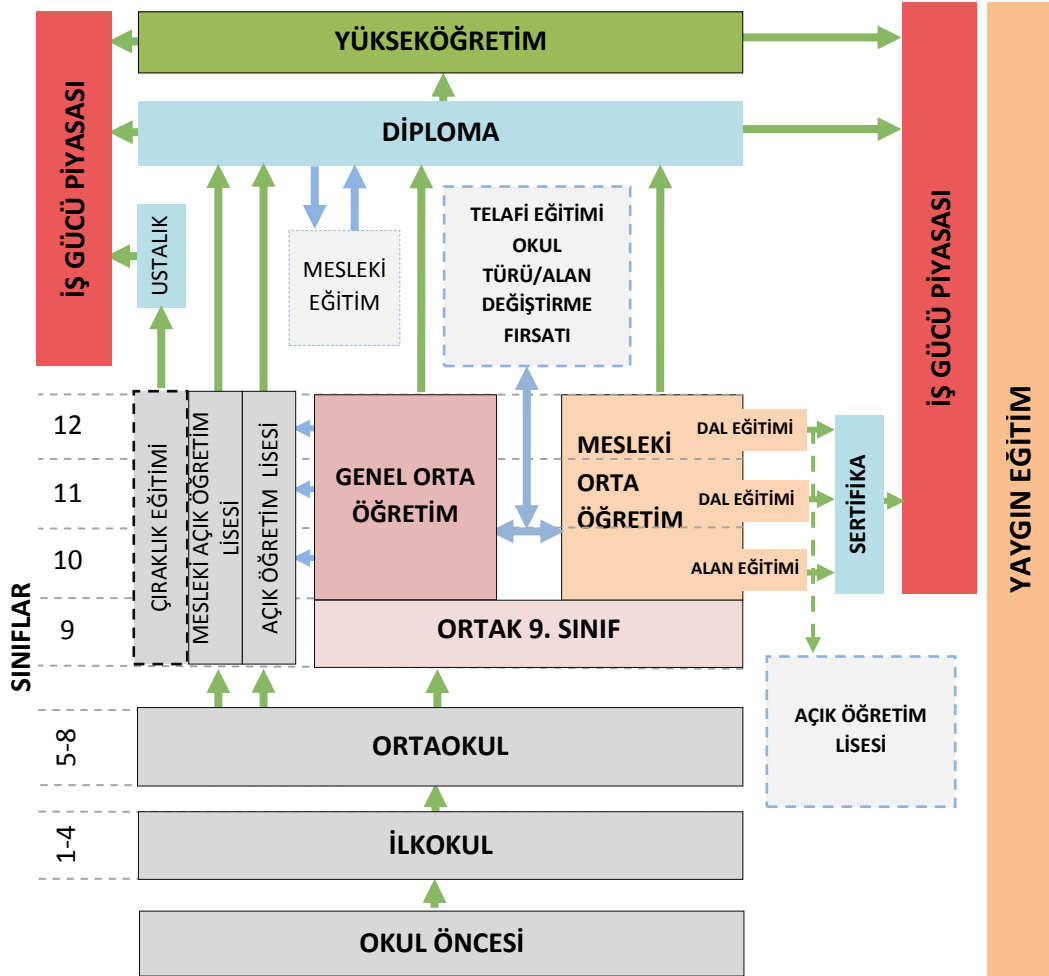
Öğretim Genel Müdürlüğü ve Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nün isimleri Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. 1983 yılında Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnameyle bu birimlerin isimleri yeniden Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

59. 1992 yılında yayımlanan 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Çıraklık, Meslekî ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.
60. 2011 yılında yayımlanan 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim Bakanlığında meslekî ve teknik eğitimin yürütülmesinden sorumlu altı ayrı birim, Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilmiştir. Yaygın meslekî eğitim ile açık öğretim kurumları da Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde toplanmıştır.

1.2.3.2. Amaç ve Yapı

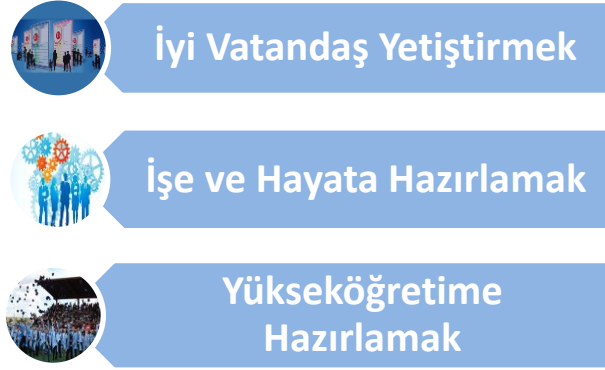
61. Şekil 1'de görüldüğü gibi Türkiye'de eğitim sistemi; okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim olarak temelde beş kademedен oluşmaktadır. Okulöncesi ile yüksek öğretim kademeleri zorunlu olmayıp on iki yıllık zorunlu kademeli eğitim; birinci kademe dört yıl süreli ilkokul (1., 2., 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul (5., 6., 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise (9., 10., 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. 30 Eylül 2012 tarihi itibarıyla, 37-66 ay arasındaki çocukların anaokulunda veya uygulama sınıflarında, 48-66 ay arasındaki çocukların ise anasınıflarında okul öncesi eğitimi başlamaktadır. 66 ayını doldurmuş çocuklar doğrudan mahallindeki ilkokula kaydolup dört yıl bu okulda eğitim görmektedirler. Birinci kademeyi tamamlayan öğrenciler ortaokula veya imam hatip ortaokuluna devam ederler. İkinci kademeyi tamamlayan öğrencilerden sınavla öğrenci alan (Fen, Anadolu vb.) okullara devam etmek isteyenler seviye belirleme sınavına girerler. Bu okullardan birisine yerleşemeyen ya da sınava girmeyen öğrenciler sınavsız öğrenci alan okullardan birisine devam ederler. Ortaöğretim seviyesinden mezun olan öğrenciler işgücüne katılabilmekte, ön lisans programlarına geçiş yapabilmekte veya YGS ve LYS sınav sonuçlarına göre bir üst öğrenime devam edebilmektedirler.

Şekil 1: Türkiye’de Eğitim Sistemi

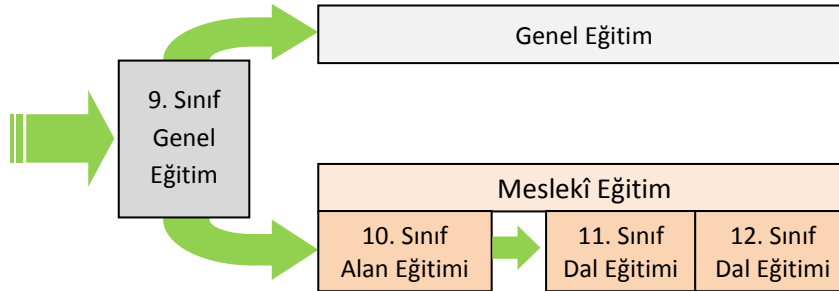
62. Meslekî ve teknik eğitim, öğrencileri iyi vatandaş olarak yetiştirmenin yanı sıra, esnek bir yapı içinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, ortak bir genel kültür verilerek bir üst öğrenime ve/veya iş hayatına hazırlamayı amaçlamaktadır.

Şekil 2: Meslekî ve Teknik Eğitimin Amacı

63. Örgün meslekî ve teknik eğitimde, 9. sınıf tüm okul türlerinde ortaktır. 9. sınıfı bitiren öğrenciler alan tercihi yaparlar. Meslek lisesi ve teknik liselerin 10. sınıf öğrencileri meslek alanlarında, 11. ve 12. sınıf öğrencileri ise öğrenim gördükleri alanın tercih ettikleri dalında eğitimlerine devam ederler.

Şekil 3: Öğrencinin Yönelimi ve Meslekî Eğitim Süreci

64. Meslek liselerine öğrenci kabulleri okul türüne, seçilecek alan ve dallara göre farklılıklar gösterebilmektedir. Öğrencilerin, okul türü ve programlar arasındaki nakil ve geçişleri belirli şartlar altında yapılabilmektedir. Öğrencilere öğrenimlerini tamamladıkları okul türü, program ve alan ve dala göre diploma düzenlenmektedir.
65. Meslekî ve teknik ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan meslekî ve teknik liselerden meydana gelir.

Tablo 1: Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Okul Türleri

Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Kız Teknik ve Meslek Lisesi	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Ticaret Meslek Lisesi	Sağlık Meslek Lisesi	Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi	Çok Programlı Lise
• Anadolu Teknik Lisesi	• Anadolu Kız Teknik Lisesi	• Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	• Ticaret Meslek Lisesi	• Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	• Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi	• Lise
• Anadolu Meslek Lisesi	• Anadolu Kız Meslek Lisesi	• Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	• Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	• Sağlık Meslek Lisesi		• Meslek Lisesi
• Teknik Lise	• Kız Teknik Lisesi		• Adalet Meslek Lisesi			• İmam-Hatip Lisesi
• Endüstri Meslek Lisesi	• Kız Meslek Lisesi		• Anadolu İletişim Meslek Lisesi			
• Denizcilik Meslek Lisesi						
• Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi						
• Tarım Meslek Lisesi						
• Tarım Anadolu Meslek Lisesi						
• Tapu Kadastro Meslek Lisesi						

66. Yaygın eğitim sisteminde çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitiminden sorumlu meslekî eğitim merkezlerinin görev ve işleyişleri 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu ile düzenlenmiştir. Meslekî eğitim merkezlerinde aday çırak öğrencilerin, çırak öğrencilerin ve kalfalık dönemi öğrencilerinin eğitimleri verilmektedir. Ayrıca bu merkezlerde usta öğreticilik ve meslek kursları düzenlenmekte olup toplumun ihtiyaçları doğrultusunda kişilerin kendi tercihleriyle meslek edinmeleri amaçlanmaktadır.

67. 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanuna göre çıraklık eğitimine on dört yaşını doldurmuş ve on dokuz yaşından gün almamış olan kişiler alınmaktadır. Ancak on dokuz yaşından gün almış olanlardan daha önce çıraklık eğitiminden geçmemiş olanlar, yaşlarına ve eğitim seviyelerine uygun olarak düzenlenecek meslekî eğitim programlarına göre çıraklık eğitimine alınabilirler. 2012 yılında on iki yıllık zorunlu eğitim sistemine geçilmesi ile birlikte çıraklık programına devam etmek isteyen öğrenciler, ortaokulu bitirdikten sonra açık öğretim lisesi veya meslekî açık öğretim lisesi programına kayıt olmak zorundadırlar.

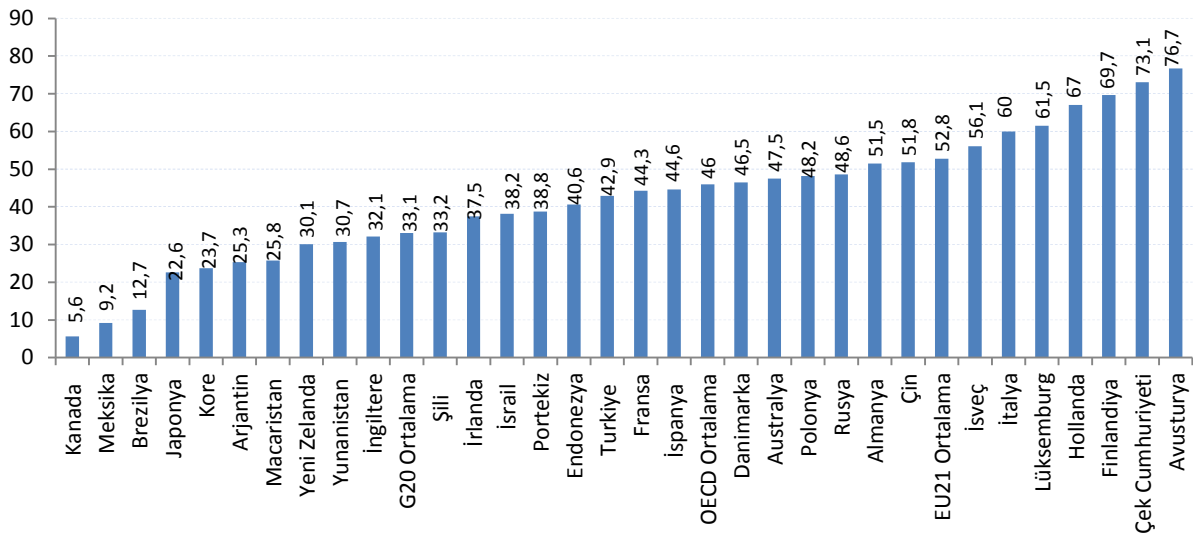
68. Bu çerçevede sektörün talepleri doğrultusunda, 31 alan 152 meslek dalında modüler programlar uygulanmaktadır. Çıraklar, haftada beş iş günü iş yerlerinde pratik uygulama yapmakta bir iş günü ise meslekî eğitim merkezlerinde teorik eğitimlere katılmaktadırlar. Çıraklık eğitimi sonunda kalfalık sınavından başarılı olanlar kalfalık belgesi almaktadırlar.

Kalfalık yeterliğini kazanmış olanların meslekî yönden gelişmelerini ve bağımsız işyeri açabilmelerini temin için gerekli yeterlikleri kazandırmak gayesiyle Bakanlıkça ustalık eğitimi kursları düzenlenir. Kalfalık yeterliğini kazanmış olup mesleklerinde en az beş yıl çalışmış olanlar ustalık sınavlarına doğrudan katılabilirler. Bu sınavları başarı ile tamamlayanlara ustalık belgesi verilir.

1.2.3.3. Okullulaşma

69. OECD 2010 verilerine bakıldığında meslekî ve teknik eğitimin ortaöğretim içindeki payında ülkelere göre farklılık görülmektedir. Grafik 3'e göre, ortaöğretim düzeyinde meslekî ve teknik eğitim; Kanada'da %5,6, Japonya'da %22,6, Kore'de %23,7, Almanya'da %51,5, Hollanda'da %67, Avusturya'da %76,7, İtalya'da %60, Fransa'da %44,3, OECD ortalaması %46 ve 21 AB ülkesi ortalaması ise %52,8 seviyesindedir.

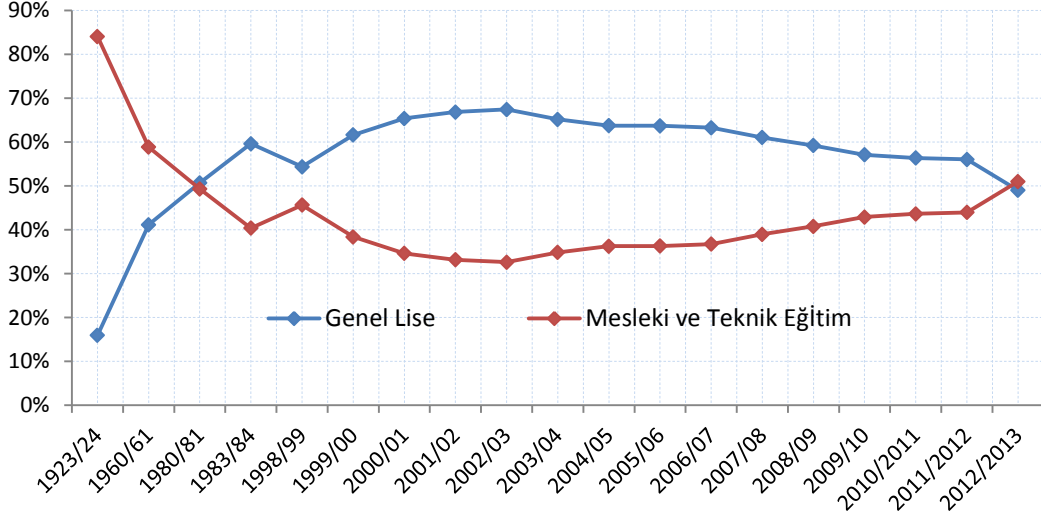
Grafik 3: 2010 Yılında OECD Ülkelerinde Ortaöğretim Düzeyindeki Meslekî Eğitim Oranı(%)

Kaynak :Education At A Glance,2012

70. Son yıllarda meslekî ve teknik eğitimde okullulaşma oranının artırılması ve meslekî ve teknik eğitimin niteliğinin yükseltilmesi konularında önemli adımlar atılmıştır. 2002-2003 eğitim öğretim yılında meslekî ve teknik eğitimin ortaöğretim içerisindeki payı (meslekî açık ortaöğretim öğrencileri hariç) %35,8 iken 2012-2013 eğitim öğretim yılında %51'e yükselmiştir.

Grafik 4: Ortaöğretimde Genel ve Meslekî Teknik Lise Öğrenci Dağılımı (%)

71. Meslekî ve teknik eğitime olan ilgi artışının nedenlerinden biri 2003 yılında meslek yüksek okullarına sınavsız geçiş imkânının sağlanmasıdır. Diğer bir neden ise yükseköğretime girişteki katsayı eşitsizliğinin giderilmesidir.

1.2.3.4. Akademik Başarı

72. Ortaokulu bitiren öğrencilerden akademik başarıları yüksek olanlar çoğunlukla genel ortaöğretim okullarını tercih ederken orta ya da düşük akademik başarı gösterenler meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarını tercih etmektedirler.
73. ÖSYM verileri incelendiğinde uzun yıllardır meslekî ve teknik eğitim liselerinin yükseköğretime giriş sınavlarında en düşük başarıya sahip oldukları görülmektedir. 2012 yılında meslek liselerinin son sınıflarından yükseköğretime giriş sınavlarına başvuru yapan 227.283 öğrencinin %7,06'sı dört yıllık lisans programına yerleşmiştir. Genel ortaöğretimde ise aynı yılda son sınıf düzeyinde yükseköğretime giriş sınavlarına başvuru yapan 487.314 öğrenciden %30,24'ü bir lisans programına yerleşmiştir. Bazı meslek lisesi türleri arasında lisans ve önlisans yerleştirme oranları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 2: 2012 Yılında ÖSYS Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Başvuran ve Yükseköğretim Programlarına Yerleşen Aday Sayıları (Son Sınıf Düzeyinde Sınavsız Geçiş Dahil)

OKUL TÜRÜ	Lisans (Yerleşirme Oranı %)	Ön Lisans (Yerleşirme Oranı %)
Teknik Liseler (ATL, AML, TL)	11,22	45,03
Endüstri Meslek Liseleri	1	52,74
Kız Meslek Liseleri	6,5	36,04
Ticaret Meslek Liseleri	4,41	58,21
Sağlık Meslek Liseleri	7,94	45,27
Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri	17,88	44,23

Kaynak: Millî Eğitim İstatistikleri 2012-2013, s. 17

1.2.3.5. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

74. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ), bir ülkede var olan yeterlilikleri tanımlamak, belirlenmiş ölçütlere göre sınıflandırmak ve yeterlilikleri karşılaştırmak için kullanılan, seviyelerden oluşan ilkeler ve kurallar bütünüdür. UYÇ bir ülkede bulunan yeterlilik sistemlerini bütünleştirmekte ve yeterlilik sistemleri arasında eşgüdümü sağlamaktadır. UYÇ yeterliliklerin kalite standartları çerçevesinde daha şeffaf ve tanımlanabilir olmasını ve öğrenenlerin yeterlilikler arasında yatay ve dikey hareketliliğini kolaylaştırmaktadır.
75. Birçok ülke UYÇ yaklaşımını benimsemiş, bunların birçoğu UYÇ'yi geliştirmiş ve bazıları da UYÇ'yi uygulama aşamasına geçmiş durumdadır. Birleşik Krallık ülkeleri, Avustralya, Yeni Zelanda, İrlanda, Fransa, Malta ve Güney Afrika gibi farklı kıtalarda yer alan bazı ülkeler ulusal yeterlilikler çerçevesini hazırlayıp uygulamaya koymuştur.
76. Seviye tanımlarında referans alınan Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde (AYÇ) sekiz yeterlilik seviyesi bulunmaktadır. Her bir seviye belli bilgi, beceri ve yetkinliklerin bileşiminden oluşmaktadır. Bu seviyeler, en temel öğrenme seviyesinden (okur-yazarlık) en üst düzey öğrenme seviyesine kadar (doktora) geniş bir alanı kapsamaktadır. AYÇ hayat boyu öğrenmeyi geliştirmeye yönelik bir araç olarak genel eğitimi, meslekî ve teknik eğitimi, yükseköğretimi ve yetişkin eğitimini içermektedir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi AYÇ seviyeleri ile örtüşecek şekilde hazırlanmaktadır.

Şekil 4: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) Referans Seviyeleri

77. Eğitim ve öğretim sisteminin kalitesini arttıracak, istihdam ve eğitim arasındaki ilişkiyi güçlendirecek bir ulusal yeterlilikler çerçevesi oluşturulması Türkiye'nin öncelikli ihtiyaçları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, toplumdaki tüm bireylerin eğitim ve öğretim gereksinimlerini hayat boyu öğrenme olanakları ile destekleyecek, iş piyasasının gereksinim duyduğu yeterliliklerin geliştirilmesini sağlayacak bir ulusal yeterlilikler çerçevesi hazırlanması için yoğun çaba sarf edilmektedir.
78. Türkiye'de ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, meslekî ve teknik alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin etkinlikleri yürütmek için gerekli ulusal yeterlilik sistemini kurmak, işletmek ve ulusal yeterlilik çerçevesiyle ilgili çalışmaların yürütülmesini sağlamak amacıyla 2006 yılında Meslekî Yeterlilik Kurumu (MYK) kurulmuştur.
79. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ); ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim programlarında ve diğer öğrenme ortamlarında kazanılan tüm yeterlilik esaslarını tanımlayan, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan ulusal yeterlilikler çerçevesidir. MYK tarafından ilgili sektörlerle işbirliği içerisinde Ulusal Meslek Standartları (UMS) ve Ulusal Yeterlilikler (UY) hazırlanmaktadır. Nisan 2013 tarihi itibarıyla MYK tarafından onaylanan üç yüz doksan iki ulusal meslek standardı ve yüz doksan dokuz ulusal yeterlilik Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
80. UMS'ye göre eğitim programlarının güncellenmesi ve uyumlaştırılması ortaöğretim düzeyinde MEB, yükseköğretim düzeyinde ise YÖK tarafından yapılmaktadır. Meslekî ve teknik ortaöğretim programları ile yükseköğretim programlarının bütünselliğinin ulusal ve uluslararası karşılaştırılabilirliğinin sağlanması amacıyla bölüm ve programların ISCED, FOET gibi uluslararası sınıflamalara göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

81. TYÇ sekiz seviyeden meydana gelen bir yapıda tasarlanmıştır. TYÇ'de her seviye söz konusu seviyedeki yeterliliklerin kazanılması için gerekli ortak öğrenme kazanımlarına göre tanımlanmıştır. Her seviyeyi bilgi, beceri ve yetkinlikler açısından tanımlayan öğrenme kazanımlarına ilişkin tanımlar dizisi seviye tanımlayıcısı olarak adlandırılmakta ve seviye tanımlayıcılar TYÇ'nin çekirdeğini oluşturmaktadır. Seviye tanımlayıcılar TYÇ içerisindeki diğer tüm yapı ve araçlar için temel oluşturmaktadır.
82. TYÇ geliştirme sürecinde yapılan incelemelerde, sadece seviye yapısı kullanılmasının etkili bir sınıflandırma yapılmasını güçleştireceği öngörülerek seviye yapısının yanı sıra çeşitli yeterlilik türlerinin belirlenmesine ve kullanılmasına karar verilmiştir.
83. Yeterlilik türü, eğitim ve iş dünyasında yaygın olarak bilinen, kullanılan ve büyük oranda benzer öğrenme kazanımlarını içeren yeterliliklerin sınıflandırıldığı yeterlilik gruplarını temsil etmektedir. Yeterlilik türleri belirli bir öğrenme alanıyla ilişkili değildir. Yeterlilik türleri, aynı seviyede yer alan ancak işlevleri, öğrenme kazanımları, büyüklükleri ve/veya eğilimleri açısından önemli farklılıklar gösteren yeterliliklerin birbirlerinden ayırt edilmesine olanak sağlayacaktır. Yeterlilik türlerine 5. seviyede önlisans diploması ve 5. seviye meslekî yeterlilik belgesi; 4. seviyede ise meslekî ortaöğretim diploması ve ustalık belgesi örnek verilebilir.

Tablo 3: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (Taslak) Yeterlilik Türleri ve Sorumlu Kuruluşlar

	Yüksek Öğretim Kurumları		MYK	MEB	
8	Doktora Derecesi (Doktora, Sanatta Doktora ve Tıpta Uzmanlık)		8. Seviye MY Belgesi		
7	Yüksek Lisans Derecesi (Tezli) Lisans Üstü Diploması (tezsiz) Lisans Üstü Sertifikası		7. Seviye MY Belgesi		
6	Lisans Derecesi		6. Seviye MY Belgesi		
5	Ön Lisans Derecesi	Ön Lisans Derecesi (Meslekî)	5. Seviye MY Belgesi		
4			4. Seviye MY Belgesi	Ustalık Belgesi, Meslekî ve Teknik Orta Öğretim Diploması	Ortaöğretim Diploması
3			3. Seviye MY Belgesi	Kalfalık Belgesi	
2			2. Seviye MY Belgesi		İlköğretim Diploması
1	1. Seviyede şu an için tanımlanmış herhangi bir yeterlilik türü bulunmamaktadır, fakat gelecekte 1. seviye için bir ya da birden fazla yeterlilik türü (Örn. Okul öncesi yeterliliği, ilkökul yeterliliği, özel gereksinimleri olan kişilere yönelik yeterlilikler, yetişkin okur yazarlığı vb. gibi) belirlenebilir				

1.2.3.6. Öğretim Programları

84. İş piyasasındaki arz talep dengesini gözeterek ve hayat boyu öğrenme ilkelerine fırsat veren bir meslekî ve teknik eğitim sistemi geliştirmek, meslekî ve teknik eğitim sisteminin karar alma, uygulama ve izleme süreçlerine ulusal ve yerel düzeylerdeki paydaşların katılımını sağlamak, iş hayatında geçerliliği olan bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler yetiştirmek amacıyla meslekî ve teknik eğitim yeterliliğe dayalı modüler öğretim programları uygulaması 2005-2006 eğitim öğretim yılında başlatılmıştır. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında uygulanan öğretim programları uluslararası eğitim sınıflamaları ile uyumlu olarak geniş tabanlı ve dalda uzmanlaşmayı sağlayan programlardır.
85. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında öğretimi yapılan alan ve dallara ait öğretim programları meslek standartları ve ulusal yeterlikler de dikkate alınarak sektör, üniversite ve alan uzmanları tarafından ortaklaşa hazırlanmakta ve güncellenmektedir.
86. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında yeterliliğe dayalı modüler öğretim programları uygulandığı için öğrencilerin kendi kendine öğrenme faaliyetlerinde kullanabilecekleri bireysel öğretim materyalleri geliştirilmektedir. Meslekî ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında 62 alan 226 dalda eğitim öğretim yapılmaktadır. HBÖGM'ye bağlı meslekî eğitim merkezlerinde 31 alan 152 dalda sertifika programları uygulanmaktadır.
87. AB ülkelerinin birçoğunda geleneksel disipliner bilgi yerine sektörlerin tanımladığı meslek standartlarına ve beklenen öğrenme çıktılarına uygun hazırlanan bilgi, beceri ve yetkinlikler kazanılmasını hedefleyen öğretim programları uygulanmaya başlanmıştır. Öğrencinin kazandığı bilgi, beceri ve yetkinlikler öğrenme çıktıları açısından ölçülmekte, değerlendirilmekte ve belirli bir seviyeye erişildiyse diploma veya sertifika verilmektedir. Eğer belirli seviyeye ulaşılmamışsa kazanılmış kredilerinin geçerlilikleri belgelendirilmektedir. Bu süreçlerin şeffaf, güvenilir ve kolay erişilebilir hale gelmesi için çaba sarf edilmektedir. Bu çabalarla meslekî eğitim ve öğretim mezunları için daha iyi bir istihdam ve hareketlilik sağlanması hedeflenmektedir.
88. Meslekî ve teknik eğitimde uygulanan her bir eğitim programı için öğrenme sürecinin sonunda bireyin kazandığı becerilerin sınıflandığı ve basitten karmaşığa doğru sıralandığı beceri haritaları hazırlanmaktadır. Eğitim programında tanımlanan beceriler; gerekli bilginin, bilginin karmaşıklık düzeyinin, kullanılan yöntemin, materyalin ve beklenen ürün ya da hizmetin özelliklerine göre gruplandırılmaktadır.
89. Gruplandırılan beceriler kendi aralarında; kolaydan zora, basitten karmaşığa, ürün ya da hizmeti gerçekleştirmedeki durumlarına göre sıralanır. Sıralanan beceri gruplarına beceri grubunu temsil eden isimler verilir. Bunlar: İletişim Becerileri, Girişimcilik Becerileri, Temel Meslekî Beceriler, Üst Düzey Meslekî Beceriler, Destekleyici Becerilerdir. Beceri

haritalarında sıralanan ve gruplanan beceriler ulaşılabilir, anlaşılabilir ve uygulanabilir olmalıdır.

90. Meslekî ve teknik eğitimde gerçekleştirilen projelerle yeni gelişmelere uygun, kaliteli ve etkinliği yüksek bir sistemin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Öğretim programları modüler yapıda hazırlanmakta, kredi hesapları yapılmakta ve uygulamaya konulmaktadır. Ancak okullarda halen sınıf geçme ve sınav sistemi uygulanmaktadır.

1.2.3.7. Meslekî Rehberlik ve Kariyer Gelişimi

91. Meslekî rehberlik, bireyi kendi ilgi ve yeteneği ile meslekler hakkında bilgi sahibi yaparak kendine uygun bir mesleği seçip bu alanda ilerlemesine yardım etme sürecidir. Bu süreç içerisinde bireyin geleceğini planlamasına ve bir iş bulması konusunda doğru karar almasına yardım etmek önemlidir.
92. Okul rehberlik servisleri ile Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde (RAM) sunulan rehberlik hizmetleri kişisel ve sosyal rehberlik, eğitsel rehberlik ve meslekî rehberlik olmak üzere üç temel başlık altında toplanmaktadır.
93. Bakanlık bünyesindeki tüm rehberlik ve psikolojik danışma (PDR) hizmetleri okul rehberlik servisleri ile Rehberlik ve Araştırma Merkezleri aracılığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir.
94. Okullarda uygulanan meslekî rehberlik hizmetlerini destekleyici olarak MEB Ortaöğretim Projesi'nin Meslekî Rehberlik ve Danışmanlık Bileşeni kapsamında web tabanlı Ulusal Meslekî Bilgi Sistemi (MBS) geliştirilmiştir. MBS, teknolojinin yaygınlaştığı günümüzde hizmete erişimin arttırılması ve meslekî rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında önemli bir erişim aracı olmuştur. On üç yaş ve üstü bireyler için geliştirilen MBS, bireylerin meslekî rehberlik ve danışmanlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca MBS yüz yüze verilen rehberlik hizmetlerinin alternatifi değil bu hizmetleri destekleyen bir sistemdir. Sistem "Kendimi Keşfediyorum", "Eğitim Fırsatlarımız" ve "İş Olanaklarımız" olmak üzere üç temel bölümden oluşmaktadır.
95. Ülkemizde meslekî rehberlik hizmetlerini Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) yürütmektedir. Millî Eğitim Bakanlığının hedef kitlesi öğrenciler, İŞKUR'un hedef kitlesi ise yetişkinlerdir. Okullarda PDR öğretmenleri öğrencinin ilgi ve yeteneğinin tespitinde katkı sağlamaktadır.
96. Okullarda, RAM'larda ve İŞKUR'un meslek danışmanlığı merkezlerinde sunulan hizmetlerin kalite güvencesi ve kanıta dayalı değerlendirme sistemi olmadığı için çıkan raporlar yardım için başvuran kişi sayısını göstermekte ancak hizmetlerin verimliliği ve etkililiği açısından bir sonuç ifade etmemektedir.

1.2.3.8. İşletmelerde Meslek Eğitimi ve Staj Uygulamaları

97. Anadolu teknik ve teknik liselerde staj süresi üç yüz saattir. Öğrenci staj çalışmasının en fazla 1/3'ünü 10. sınıfın bitiminde, geri kalan kısmını ise 11. sınıftan itibaren yapılabilmektedir. Staj uygulamaları hafta sonu, yarıyıl veya yaz tatilinde yapılır. Staj uygulaması okullarda yüz yüze eğitimle ya da işletmelerde yapılabilir.
98. Anadolu meslek ve meslek liselerinde 12. sınıfta haftada üç gün işletmelerde meslek eğitimi verilir. Ancak çeşitli nedenlerle işletmelerde meslek eğitimine gidemeyecek öğrencilerin 10. sınıf sonundan itibaren üç yüz saat staj çalışması yapmaları gerekmektedir. İşletmelerde meslek eğitimi ve staj uygulamaları okullarda uygulanan program türünün özelliğine göre farklılıklar gösterebilmektedir.
99. Bir işletmenin öğrenci kabul etmesi için öğretim programının en az %80'ini karşılaması, alanında en az bir usta öğretici veya eğitici personel istihdam etmesi ve iş yeri standartlarının yasal düzenlemelere uygun olması gerekmektedir.
100. Meslekî eğitim uygulaması yaptırmakla yükümlü olan işletmelerin listesi, il istihdam ve meslekî eğitim kurullarına (İİMEK) bildirilir ve öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi veya staj yapacağı iş yerleri, kurum müdürü veya koordinatör müdür yardımcısının başkanlığında, alan/bölüm şefleri, ilgili meslek alanından en az bir atölye, laboratuvar ve meslek dersleri öğretmeninin bir araya gelmesiyle belirlenir. Meslek yüksekokullarında öğrenimleri devam eden öğrencilerin stajlarını yarıyıl ve yaz tatiline rastlayan aylarda en az otuz en çok altmış işgünü olmak üzere yapmaları esastır.

1.2.3.9. Meslekî Eğitim ve Öğretimde Kredi Transfer Sistemi (MKTS)

101. Kurumlar ve ülkeler arasındaki sistem farklılıkları, meslekî ve teknik eğitime erişimi önlemenin yanı sıra önceden kazanılmış olan bilgi, beceri ve yetkinliklerin etkili kullanımını da engellemektedir. Serbest, yaygın ve örgün öğrenme sonucunda elde edilen bilgi, beceri ve yetkinliklerin ulusal ve uluslararası tanınması ve transfer edilebilir olması için MKTS oluşturulmaya başlanmıştır. MKTS bireylerin ulusal ve uluslararası hareketliliğini kolaylaştırmak üzere serbest, yaygın veya örgün yoldan kazanılan her türlü öğrenmelerinin değerlendirilmesini sağlayacak kıyaslanabilir bir değişim aracı olarak görev yapacaktır. MKTS'nin AYÇ ve TYÇ ile uyumlu, şeffaflığı arttıran ve yeterlilikler alanında karşılıklı güveni destekleyen bir araç olması öngörülmektedir. Türkiye'de Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi Projesi kapsamında belirlenen otuz pilot okulda MKTS uygulamalarına başlanmıştır.

1.2.3.10. Değerlendirme, Belgelendirme ve Akreditasyon

102. Örgün eğitim kurumlarında meslekî ve teknik eğitimi tamamlayan öğrencilere diploma ve iş yeri açma belgesi verilirken hayat boyu öğrenme kapsamında meslekî eğitimini tamamlayanlara Millî Eğitim Bakanlığı onaylı belge verilmektedir.

103. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarının denetiminden MEB, yükseköğretim kurumlarının denetiminden ise YÖK sorumludur. Ancak öğrenci yeterliliklerini denetleyen ayrı bir kurum yoktur. Meslekî yeterlilikleri belgelendirme süreci TYÇ'ye paralel olarak MYK tarafından sürdürülmektedir. Yeterliliklerin akreditasyon ve belgelendirilme süreci MYK tarafından daha yaygın ve etkin hale getirilmelidir. Meslekî ve teknik eğitim veren okul ve kurumların iç ve dış akreditasyon süreçleri de henüz geliştirilme aşamasındadır ve kurumlar arasında eğitimi ileriye taşıyacak rekabet ortamı oluşmamıştır.
104. Türkiye'de ulusal ve uluslararası düzeyde meslekî yeterliliklerin belgelendirilmesi yasal olarak MYK'ya verilmiştir. MYK, belgelendirmeyi yetkilendirilmiş kuruluşlar aracılığıyla yapmaktadır. Adaylar yetkilendirilmiş kurumlardan herhangi birine başvuruda bulunup süreci tamamladıktan sonra MYK tarafından düzenlenen belgeyi almaya hak kazanırlar.
105. 5174 sayılı Kanuna göre, odalar 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu kapsamına alınmamış meslek dallarında kurslar açabilir ve uygulamaya ilişkin belgeleri düzenleyebilirler. Ayrıca, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesi kapsamında büyükşehir belediyeleri meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapmak görev ve yetkisine sahiptir.
106. Eğitim ile belgelendirme arasındaki uyumsuzluk, sınav sistemi ile ilgili standartların yeterince oluşmaması, örgün ve yaygın eğitim arasında tanınırlık kriterlerinin oluşmaması, meslekî eğitim kurumlarına iş piyasasının ihtiyaç duyduğu nicelik ve nitelikte insan kaynağını belirleyen planlar yapılmadan öğrenci alınması, eğitim ve öğretimde daha nesnel bir ölçme ve değerlendirme sisteminin olmaması gibi nedenlerden dolayı işgücü piyasası yeterince şeffaflaşmamakta ve iş piyasasının talep ettiği vasıflı ve nitelikli işgücü oluşmamaktadır.
107. Bu bağlamda MYK; meslek standartlarını geliştirmeyi, meslekî yetkinlikleri belgelendirme merkezlerini (VOC-TEST Merkezleri) desteklemeyi, AYÇ doğrultusunda uygun bir ölçme-değerlendirme ve belgelendirme sistemi ile kabul edilmiş meslek standartlarına dayalı etkin ve sürdürülebilir bir Ulusal Yeterlilik Sistemini kurmayı ve işletmeyi amaçlayan "Türkiye'de Meslekî Yeterlilik Kurumunu (MYK) ve Ulusal Yeterlilik Sistemini Güçlendirme Projesi"ni başlatmıştır. Proje kapsamında yirmi yedi tane VOC-TEST merkezi oluşturulması çalışmalarını test aşamasında olup, 2013 yılında bu merkezlerin aktif olarak faaliyetlerine başlamaları hedeflenmektedir.

1.2.3.11. Önceki Öğrenmelerin Tanınması ve Kredilendirilmesi

108. Önceki öğrenme hayatı boyunca öğrenme kapsamında serbest, yaygın ve örgün öğrenme yoluyla elde edilmiş bütün kazanımları ifade etmektedir. Önceki öğrenmelerin tanınması serbest, yaygın ve örgün öğrenmeyle kazanılan bilgi, beceri ve yetkinliklerin tanınırlığını amaçlamaktadır. Önceki öğrenmelerin tanınmasıyla ilgili olarak "Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi Projesi" kapsamında pilot çalışmalara başlanmış olup bu

çalışmalar neticesinde elde edilen tüm çıktıların Türkiye genelinde yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

1.2.3.12. Girişimcilik Eğitimi

109. Eğitimin bireysel ve toplumsal getirisini yükseltmede girişimcilik önemli bir yere sahiptir. Girişimci, kendisinin ve çevresinin kazanımlarını faydaya dönüştüren bir öncü ve katalizör rolü oynamaktadır.
110. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında teorik ve uygulamalı meslekî eğitimle öğrenciler iş hayatına yönelik bilgi ve beceri ile donatılmaktadırlar. Öğrenciler bu bilgi ve becerilerle bir başkasının yanında çalışabileceği gibi kendi işini de kurabilecek girişimci bir ruhla yetiştirilmektedir. Bu bağlamda iş kurma fikirleri verilmesi, bunların ortaya konulması, bireylere iş kurmak için gerekli yasal işlemlerin neler olduğunun anlatılması; mezunların cesaretlendirilmesi ve motivasyonunun sağlanması amacı ile MEB tarafından Girişimcilik El Rehberi hazırlanmıştır. Bu rehberde ayrıca pazar araştırmalarına yer verilmiştir.
111. Türkiye’de girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması ve yeni girişimcilerin yetişmesi için politikalar geliştirilmektedir. Bu çerçevede girişimcilik, MEB, BSTB, TÜBİTAK ve KOSGEB başta olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşların programları ile desteklenmektedir.
112. 5746 Sayılı Kanununun destek mekanizmalarından birisi olan “Teknogirişim Sermayesi Desteği”, örgün öğretim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçevesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek için düzenlenmiştir.
113. Girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulması amacıyla küçük ve orta ölçekli işletmeleri, girişimcileri ve işletici kuruluşları (İş Geliştirme Merkezi’ni yönetmek üzere kurulan tüzel kişilik) desteklemek amacıyla BSTB tarafından girişimcilik destek programı uygulanmaktadır. Bu program; uygulamalı girişimcilik eğitimi, yeni girişimci desteği, iş geliştirme merkezi (İŞGEM) desteği ile iş planı ödülünden oluşmaktadır.
114. KOSGEB tarafından girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimcileri iş planı kavramı ile tanıştırmak amacıyla başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacı ile Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi verilmektedir. Eğitim sonunda girişimci adaylarının kendi iş fikirlerine yönelik iş planlarını hazırlayabilecek bilgi ve deneyimi kazanmaları hedeflenmektedir.
115. Millî Eğitim Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu arasında Ocak 2012 tarihinde meslekî ve teknik eğitimin

kalitesinin arttırılması, yenilikçilik ve toplumsal farkındalığın oluşması amacıyla “Girişimciliğin Geliştirilmesi Protokolü” imzalanmıştır.

116. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu arasında 15000 yönetici ve öğretmene 2013-2015 yılları arasında “Girişimcilik, liderlik ve öğretmenlik” konulu eğitim verilmesine yönelik başka bir protokol imzalanmıştır.

1.2.3.13. Özel Politika Gerektiren Grupların Eğitimi

117. Kadın, genç, hükümlü, eski hükümlü, parçalanmış aileler, güvenlik sebebi ile göç etmiş kişiler, muhtaç durumdaki dul, yetim, öksüzler, engelliler, işgücüne ve istihdama girişte güçlük yaşayan, dolayısıyla da korunmaya ve desteklenmeye ihtiyaç duyan gruplar özel politika gerektiren gruplardır. Engelliler ve genç işsizler özel politika gerektiren dezavantajlı grubun önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

118. Sosyal içerme kapsamında özel politika gerektiren gruplara yönelik Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 2011-2013 yılı yatırım programı kapsamında Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Projesi (MESGEP) sürdürülmektedir. Projenin amacı; mesleksiz ve istihdama yönelik bir mesleği olmayan genç işsizlere ve genel olarak dezavantajlı gruplara ve mesleğini değiştirmek isteyenlere ilgi ve istidatları göz önüne alınarak meslek edindirmek, bu becerilerini üst seviyelere çıkararak mesleki yeterlilik kazandırmak ve mesleki teknik eğitim kurumlarındaki yönetici ve öğretmenlerin kalite standartlarını yükseltmektir.

119. Kız çocuklar ve kadınlar öncelikli olmak üzere, tüm vatandaşları geleceğin meslekleri doğrultusunda eğitim düzeylerini ve yeterliliklerini arttırarak ekonomik ve sosyal hayata hazırlamak, meslek edinmelerine yönelik eğitim ortamlarını oluşturmak, bu yolla ülke ekonomisi ve yönetiminde söz sahibi olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda “Özellikle Kız Çocuklarının Okullulaşma Oranlarının Artırılması Projesi 1” ve “Özellikle Kız Çocuklarının Okullulaşma Oranlarının Artırılması Projesi-2” yürütülmektedir.

120. İŞKUR tarafından 2011 yılında, eski hükümlü ve hükümlülere yönelik düzenlenen 335 kursa 4.438 kişi (4.289 erkek, 149 kadın) katılmıştır. Engellilere yönelik açılan 434 kursa 2.648'i erkek, 1.592'si kadın olmak üzere toplam 4.240 kişi katılmıştır.

121. Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi başka kurum ve kuruluşlar da bu gibi kurslar düzenlemektedir.

1.2.3.14. Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Eğitimi

122. Öğretmen eğitimi ve öğretmenlerin yetiştirilmesi konusu, genel olarak hizmet öncesi eğitim ve hizmetiçi eğitim olmak üzere iki başlıkta ele alınmaktadır.

a) Hizmet Öncesi

123. 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gereği daha önce Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelere bağlı olarak faaliyet gösteren öğretmen yetiştiren yüksekokul, enstitü, akademi ve fakülteler, 20 Temmuz 1982'de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında üniversiteler bünyesinde toplanmıştır. 1989-1990 eğitim öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren tüm kurumlarının öğretim süresi en az dört yıllık lisans düzeyine çıkarılmıştır. 2009 yılında meslekî ve teknik eğitim fakülteleri yeniden yapılanma sürecine girmiş, bazı yükseköğretim kurumları bünyesinde bulunan teknik eğitim fakülteleri, meslekî eğitim fakülteleri, meslekî ve teknik eğitim fakülteleri, ticaret ve turizm eğitim fakülteleri ile Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi 02.11.2009 tarihinde kanunla kapatılmıştır. Teknoloji fakülteleri, sanat ve tasarım fakülteleri, turizm fakülteleri kurulmuştur. Meslekî ve teknik ortaöğretimin orta ve uzun vadedeki öğretmen ihtiyacının kapatılan fakülte mezunlarıyla birlikte yeni kurulan fakülteler ve alanla ilgili diğer fakültelerden karşılanması beklenmektedir.

b) Hizmetiçi

124. Bilgi, teknoloji ve mesleklerdeki hızlı gelişme ve değişmeye uyum sağlamak ancak hizmetiçi eğitim sisteminin etkin kullanımı ile mümkündür.
125. Günümüzde öğretmen ve yöneticilerin hizmetiçi eğitimleri merkezi ve mahalli düzeyde planlanmakta ve uygulanmaktadır. Aynı zamanda, meslekî ve teknik eğitim öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimleri ulusal ve uluslararası projeler ile iş birliği protokolleri kapsamında da gerçekleştirilmektedir.

1.2.3.15. Yönetim Sistemi

126. Modern eğitim sistemlerinde eğitim stratejisi ve politikası ilgili bakanlık tarafından belirlenir ve uygulanan strateji ve politikaların izleme ve değerlendirmesi aynı bakanlık tarafından yapılır. Meslekî ve teknik eğitimin özelliği nedeniyle strateji ve politika geliştirilirken tüm paydaşların katılımının sağlanması önemlidir.
127. Meslekî ve teknik eğitim yaygın ve örgün eğitim kapsamında MEB'e bağlı olarak yürütülmektedir. Meslekî ve teknik eğitimin yasal çerçevesini; 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 5544 sayılı Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu ve ilgili düzenleyici işlemler oluşturmaktadır. 2011 tarihinde yürürlüğe giren 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile meslekî ve teknik eğitimin örgün eğitim kısmı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, yaygın eğitim kısmı ise Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

128. Mevcut meslekî ve teknik eğitim sistemi oldukça merkezidir. Öğrenci sayısı, okul sayısı, alan ve dal sayısı ile ekonomik gelişmeler ve teknolojik değişimler göz önünde bulundurulduğunda merkezi planlama ve yönetimin etkili ve verimli olması beklenemez.
129. Meslekî eğitimin kendi içindeki karmaşıklığı ve çeşitliliği sebebi ile istihdam piyasasında çok farklı bir paydaş dağılımının olduğu bilinen bir gerçektir. Bu durum paydaşların hem eğitim hem de istihdam sürecinde etkin olmalarını gerektirmektedir. MYK'de sektör komitelerinin meslek standartlarını hazırlaması bu anlamda önemli bir gelişmedir. Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü koordinesinde sektör istişare toplantıları düzenlenerek orta ve uzun vadede eğitim sektör işbirliğini güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

1.2.3.16. Meslekî Eğitim Kurulu (MEK)

130. 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununa göre, meslekî ve teknik eğitim programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün, yaygın ve çıraklık eğitimi, meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak meslekî ve teknik eğitimin; planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında kararlar almak ve Bakanlığa görüş bildirmek üzere Meslekî Eğitim Kurulu (MEK) oluşturulmuştur. MEK, MEB Müsteşarının başkanlığında ilgili bakanlıklar, meslek kuruluşları ve sendikaların temsilcilerinden oluşur. Yılda iki kez (Haziran-Aralık) toplanan bu Kurulun kararları Bakanlık ve ilgili meslek kuruluşlarınca yürütülür.

1.2.3.17. İl İstihdam ve Meslekî Eğitim Kurulları (İİMEK)

131. 2008 yılında İl İstihdam Kurulu ile İl Meslekî Eğitim Kurulu birleştirilerek İl İstihdam ve Meslekî Eğitim Kurulları (İİMEK) oluşturulmuştur. İİMEK istihdam ve meslekî eğitim politikalarının oluşturulması, istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirler ile uygulanacak aktif işgücü programlarının belirlenmesi gibi görevleri yerel düzeyde yerine getirmektedir. Okullarda alan ve dalların açılması ve kapatılmasıyla ilgili talepler İİMEK'lerin görüşleri üzerine MEB tarafından karşılanmaktadır.

1.2.3.18. Okul ve Kurum Yönetimi

132. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumları Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğine göre örgütsel bir yapı kapsamında okul ve kurum müdürünün liderliğinde müdür başyardımcısı, müdür yardımcıları, alan şefleri, atölye şefleri, laboratuvar şefleri, kurullar ve komisyonlar ile yönetilmektedir.
133. Meslekî eğitim esnek, katılımcı, şeffaf ve yenilik odaklı olmalı, ayrıca ekonomi ve teknolojiye hızlı uyum sağlayabilmelidir. Bu nedenle mevcut okul yönetim yapısının yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

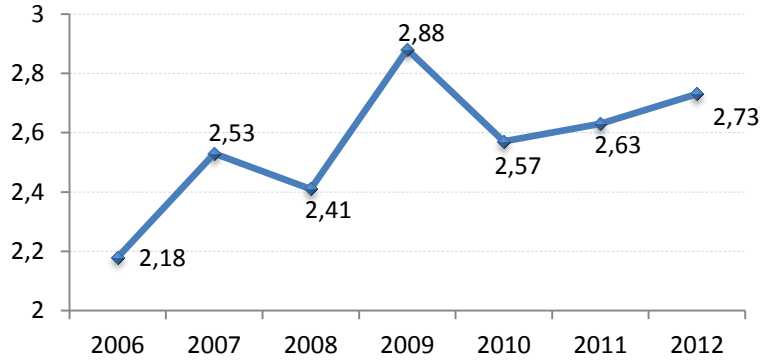
1.2.3.19. Finans Yönetimi

134. Meslekî ve teknik eğitim büyük oranda devlet tarafından finanse edilmektedir. Bunun yanı sıra meslekî ve teknik eğitime merkezi yönetim bütçesi dışında da sağlanan finansmanlar vardır. Bunlar:

- 3308 sayılı yasa ile sağlanan gelirler,
- Uluslararası projelerden eğitime aktarılan paylar,
- Halk ve STK'lerden elde edilen gelirler,
- Okullardaki döner sermaye işletmelerinden elde edilen gelirlerdir.

135. Grafik 5'e göre; MEB'e ayrılan bütçenin GSYH'ye oranı 2012 yılında %2,73'tür. Yıllara göre düşüşler olmakla birlikte 2006 yılından 2012 yılına kadar bu payın arttığı görülmektedir. OECD ortalaması 2009 yılında %5,38 dir.

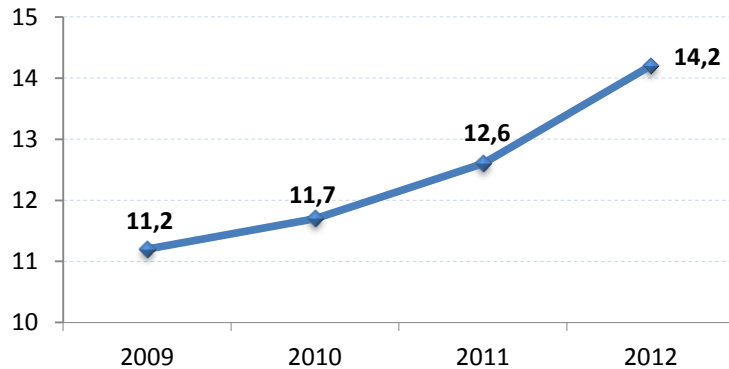
Grafik 5: Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesinin GSYH'ye Oranı (%)

* GSYH'nin gerçekleşmesi tahminidir. Kaynak: Millî Eğitim İstatistikleri 2012-2013, s.227

136. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bütçeden ayrılan paylar yıllar itibariyle Grafik 6'da gösterilmiştir. Grafik incelendiğinde; MEB bütçesi içinde meslekî ve teknik eğitime ayrılan pay 2009-2012 yılları arasında istikrarlı bir artış göstermiştir.

Grafik 6: Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesinden Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne Ayrılan Pay(%)

Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı Bütçe Sunuşu 2009-2013

137. Son yıllarda eğitim alanında yapılan çalışmalara bağlı olarak bina ve derslik sayısında önemli artış sağlanmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılı için derslik başına düşen öğrenci sayısı; genel ortaöğretimde yirmi sekiz, meslekî ve teknik eğitimde otuz dört'tür. Görüldüğü gibi meslekî ve teknik ortaöğretimde derslik başına düşen ortalama öğrenci sayısı genel ortaöğretimden fazladır. Bu durum, meslekî ve teknik eğitime daha fazla fiziki yatırımın yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.
138. Ulusal ve uluslararası projeler (AB, Kalkınma Ajansları, SODES, UMEM vb.) ile sektörle yapılan iş birliği protokolleri kapsamında çok sayıda okulun altyapısı yenilenmiş, öğretmenler eğitilmiş ve işletmede meslek eğitiminin etkinliği artırılmıştır.
139. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 12. maddesinde "Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) açılan meslekî ve teknik eğitim okullarında öğrenim gören her bir öğrenci için, 2012-2013 eğitim öğretim yılından başlamak üzere, resmî okullarda öğrenim gören bir öğrencinin okul türüne göre Devlete maliyetinin bir buçuk katını geçmemek üzere, her eğitim öğretim yılı için Maliye Bakanlığı ile Bakanlık tarafından müştereken belirlenen tutarda, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten eğitim ve öğretim desteği yapılabilir." hükmüne yer verilmiştir. Bu şekilde OSB'lerde açılmış veya açılacak okullara finansal destek sağlamak için yasal altyapı oluşturulmuş ve 2012-2013 eğitim öğretim yılında dokuz meslek alanında uygulamaya konulmuştur.

1.2.3.20. Kalite Güvence Sistemi

140. 9. Kalkınma Planında kalite güvence sisteminin kurulması gerekliliği, "Eğitim sistemleri, eğitimin yasayla tanımlanmış ekonomik, sosyal ve kültürel amaçlarını gerçekleştireceği hususunda topluma ve çıktılarını kullanacak kesimlere güven vermelidir. Eğitim alan birey ise sistemin kendisini yetenekleri, yeterlilikleri ve çevre koşulları içerisinde en yüksek yaşam kalitesine hazırlayacağına inanmalıdır. Ayrıca sistemin onayladığı diplomalar ve belgeler, bu diploma ve belgelere sahip bireyleri işe alacak veya onlara iş yaptıracak olanlara, o bireyin yeterlilikleri hakkında doğru ve eksiksiz bilgi vermelidir." şeklinde ifade edilmiştir.
141. Bu önemli konuda IPA kapsamında geliştirilen Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi-1 (METEK-1) ile Türkiye'de Meslekî ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi-2 (METEK-2) uygulamaya konulmuştur. Kalite Güvence Sistemi ile ilgili çalışmalar METEK-1 projesi kapsamında başlatılmıştır. METEK-2 projesi ile de bu sistemin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

1.2.3.21. Meslekî ve Teknik Eğitim ile İstihdam İlişkisi

142. Teknolojideki hızlı değişim ile birlikte ortaya çıkan yeni bilimsel ve teknik alanlar, nitelikli işgücüne duyulan ihtiyacı her geçen gün arttırmakta ve çağdaş teknolojileri içeren kaliteli bir meslekî ve teknik eğitimi zorunlu hale getirmektedir. Dünyadaki bilimsel ve teknolojik

gelişmelere bağlı olarak iş piyasası sürekli olarak değişmekte ve bu değişimler, bireyin bir işte istihdam edilebilmesi için gereken meslekî nitelikleri de farklılaştırmaktadır. İş için gerekli meslekî niteliklerin değişmesi meslekî ve teknik eğitimde de kapsamlı değişimleri gerekli kılmaktadır. Meslekî ve teknik eğitimin güncelliğini koruyabilmesi değişime zamanında etkili cevap verebilmesine bağlıdır. İşteki değişmeler, meslekî ve teknik eğitimin amaçlarında, içeriğinde, öğrenme ve öğretme stratejilerinde, kullanılan araç ve gereçlerde, öğretmen yeterliliklerinde değişiklik yapılmasını gerektirmektedir.

143. Ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlardaki nitelikli personel temininde zorluk yaşanmasına rağmen, meslekî ve teknik eğitim mezunlarının işsizlik oranı yüksektir. Bu oran 2000 yılında %10,9 iken 2005 yılında %13,3, 2009 yılında %13,5, 2012 yılında ise %10,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, bilişsel yetenekleri yüksek öğrencilerin meslekî eğitimi tercih etmemesi, meslekî eğitim sisteminin işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmaması, mevcut meslekî eğitim programlarının ilgili tüm taraflarla yeterince işbirliği içinde güncellenmemesi, donanım eksikliği ve eğitim personelinin yeterince sektör tecrübesinin olmaması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalarda meslekî eğitim programlarının ilgili tarafların işbirliği ile hazırlanması konusu öne çıkmaktadır. Özellikle iş piyasasının talepleri doğrultusunda “öğrenme çıktılarının” tespit edilmesi ağırlık kazanmaktadır. Öğrenme çıktılarına göre eğitim programlarının hazırlanması, yetiştirilen öğrencinin kazanımlarının değerlendirilmesi ve tamamlanan modüllerin kredilendirilmesi üzerinde çalışılmaktadır.
144. MEB, YÖK ve MYK tarafından yürütülen ve geliştirilen hayat boyu öğrenme kapsamındaki çeşitli projelerde “sosyal ortakların karar mekanizmalarına katılımının sağlanması, değişik seviyelerde öğrenme çıktıların sektör yardımıyla hazırlanması, örgün ve yaygın öğretim programlarının modül-kredi değerlerinin belirlenmesi, staj ve işbaşında eğitim gibi faaliyetlerin kredilendirilmesi, danışmanlık ve rehberlik, bilgilendirme sistemleri, önceki öğrenmenin tanınması, değerlendirilmesi ve geçerliliği, belgelendirme, kalite güvencesi” konularına öncelik verilmektedir.
145. Yapılan bu çalışmaların eğitim ile istihdam ilişkisini güçlendirmesi beklenmektedir.

1.2.3.22. Mezunların İş Piyasasına Geçişleri

146. Türkiye genç bir nüfusa sahiptir. Bu genç nüfusun hangi alanlarda meslekî eğitime ihtiyaç duyduğunun belirlenmesi, ihtiyaçlara göre eğitim planlarının yapılması ve işgücü piyasasının taleplerine uygun nitelikte işgücünün yetiştirilmesi gerekmektedir.
147. Türkiye’de işgücüne katılım oranları düşük düzeylerde olup, çalışma çağındaki nüfus yıllar itibariyle sürekli artarken, işgücüne katılım oranları azalma eğilimi göstermektedir. Bu durum çalışma çağındaki nüfusa paralel istihdam artışının sağlanamadığını göstermektedir.

148. Tablo 4’te görüleceği üzere her yıl çalışma çağındaki nüfus yaklaşık 1 milyon artmaktadır. Türkiye’nin hem genç bir nüfusa sahip olması hem de çalışabilir yaştaki nüfusun her yıl artış göstermesi, artan işgücüne daha fazla istihdam yaratma gereğini ortaya koymaktadır. Bu yüzden eğitimi geliştirecek ve istihdamı arttıracak politikalar öncelikli konumdadır.

Tablo 4: Türkiye’de Nüfus, İşgücü ve İşgücüne Katılım Oranları

	15 yaş ve Üstü (bin)	İşgücü (bin)	İşgücüne Katılım (%)	İşgücüne Dahil (bin)
1990	35.601	20.150	56,6	15.451
1995	41.175	22.286	54,1	18.890
2000	46.211	23.078	49,9	23.133
2005	48.359	22.455	46,4	25.905
2006	49.174	22.571	46,3	26.423
2007	49.994	23.114	46,2	26.879
2008	50.772	23.805	46,9	26.967
2009	51.686	24.748	47,9	26.938
2010	52.541	25.641	48,8	26.901
2011	53.593	26.725	49,9	26.867

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü İstatistikleri

1.2.3.23. Eğitim Durumuna Göre İşgücü ve İşgücüne Katılım

149. Nüfus artışı, işgücünün niceliğini etkilerken eğitim de işgücünün niteliğini etkilemektedir. Bu yüzden işgücünün eğitim durumunun bilinmesi işgücünün niteliğinin ortaya konması açısından önemlidir. Türkiye’de 2011 yılı itibariyle işgücünün eğitim düzeyine göre dağılımı lise altı eğitimlilerin payının oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum Türkiye’de işgücünün önemli bir bölümünün eğitim ve vasıf düzeyinin düşük olduğunu ve işgücünün vasıflarını arttıracak politikaların geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranlarına baktığımızda eğitim düzeyi arttıkça işgücüne katılım oranının da arttığı görülmektedir. Tablo 5’e göre 2011 yılında işgücüne katılımında en yüksek oran %79,3 ile yükseköğretim mezunlarına ait iken, en düşük oran 20,5 ile okur-yazar olmayanlara aittir.

150. Tablo 5’de eğitim düzeyine göre işgücü ve işgücüne katılım oranları (2004-2011) verilmiştir. Tablodaki veriler incelendiğinde 2004 yılından itibaren meslekî ve teknik eğitim almış işgücü oranında artış olduğu görülmektedir. Meslekî ve teknik eğitim alan kişilerin işgücüne katılım oranları yıllara göre karşılaştırıldığında 2004-2010 yılları arasında bu oranın ortalama %64’lerde olduğu ancak 2011 yılında %56,5’e düştüğü görülmektedir.

Tablo 5: Eğitim Düzeyine Göre İşgücü ve İşgücüne Katılım Oranları (2004-2011)

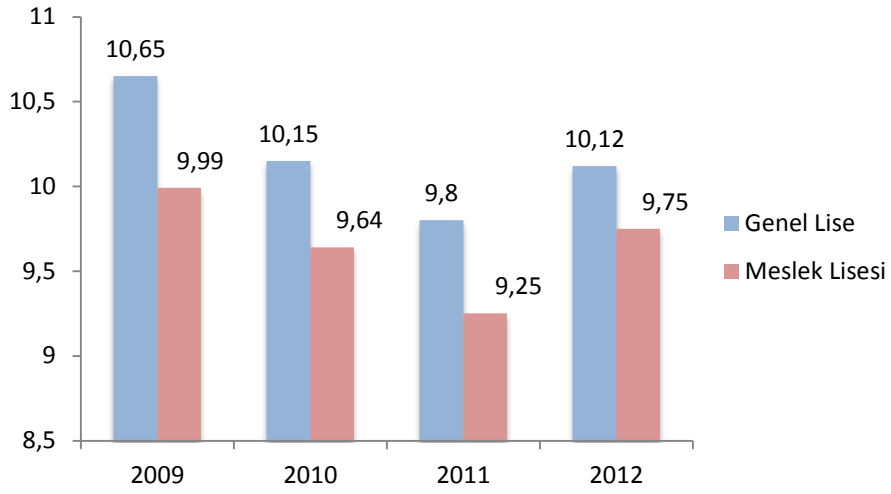
	Okur-Yazar		Lise Altı		Lise		Meslek/Teknik Lise		Yüksek Öğretim	
	İşgücü (bin)	İKO %	İşgücü (bin)	İKO %	İşgücü (bin)	İKO %	İşgücü (bin)	İKO %	İşgücü (bin)	İKO %
2004	1.306	21,6	13.591	45,4	2.792	49,7	1.804	65,2	2.524	78,9
2006	1.167	19,9	13.651	45,3	2.728	49,6	2.152	65,0	2.757	77,9
2006	1.115	18,7	12.295	45,0	2.689	49,7	2.335	63,8	2.980	77,2
2007	1.045	18,1	13.679	44,6	2.745	48,8	2.451	64,5	3.195	77,3
2008	1.025	18,1	14.031	44,9	2.742	49,9	2.504	65,0	3.140	77,6
2009	1.089	18,8	14.596	45,8	2.764	52,0	2.519	65,4	3.780	78,0
2010	1.151	19,8	15.195	46,8	2.727	51,4	2.511	65,8	4.057	78,8
2011	1.203	20,5	15.681	47,8	2.783	52,1	2.582	56,5	4.476	79,3

Kaynak: Türkiye'nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi, 2013

151. Genel işgücüne katılım oranı OECD ülkeleri genelinde yüzde 70'ler düzeyinde seyrederken Türkiye'de bu oran yaklaşık yirmi puan daha düşüktür. İşgücü piyasamızda işgücüne katılım ve istihdam oranlarının cinsiyete, kent ve kırsal ayrımına göre büyük farklılıklar gösterdiği de söylenebilir. Kırsalda işgücüne katılım oranı kente göre daha yüksektir ve erkeklerin işgücüne katılım oranı kadınların katılım oranının yaklaşık 3 katıdır.
152. Meslekî ve teknik eğitimin, iş piyasası ihtiyaç analizleri doğrultusunda çok yönlü olarak planlanması için iş piyasası ihtiyaç analizleri OSANOR, METGE, MEGEP, MTEM, İKMEP, METEK-1 vb. projeler kapsamında sınırlı düzeyde de olsa yapılmakta, eğitim müfredatının hazırlanmasında ve güncellenmesinde bu analiz sonuçları kullanılmaktadır.
153. Ayrıca işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek, bu meslekler için gerekli becerileri tespit etmek, önümüzdeki dönemlerde istihdam artışı veya azalışı beklenen meslekleri tahmin etmek, işgücü piyasasında meydana gelen değişim ve gelişmeleri izleyerek bu değişim ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak ve alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Türkiye İş Kurumu ve Sosyal Paydaşlarca ülke genelinde işgücü piyasası ihtiyaç analizleri yapılmaktadır.
154. Grafik 7'deki tarım, sanayi ve hizmet sektörlerindeki toplam oranlara bakıldığında genel lise mezunlarının istihdam oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

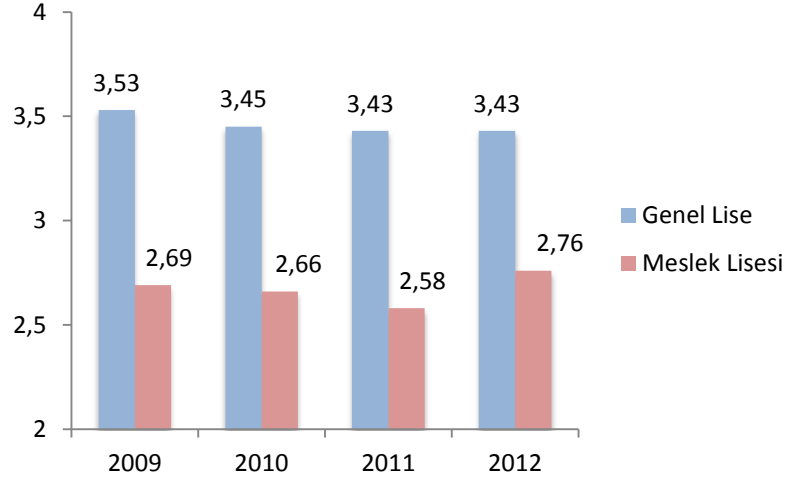
Grafik 7: Tarım, Sanayi ve Hizmet Sektörlerindeki Meslek Lisesi ve Genel Lise Mezunlarının İstihdam Oranı (%)

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri (2009-2012)

155. Grafik 8 incelendiğinde; tarım, sanayi, hizmet ve inşaat sektöründe genel lise mezunlarının istihdam oranının meslek lisesi mezunlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Meslekî ve teknik eğitimin ayrıcalığı sadece sanayi sektöründe ön plana çıkmaktadır.

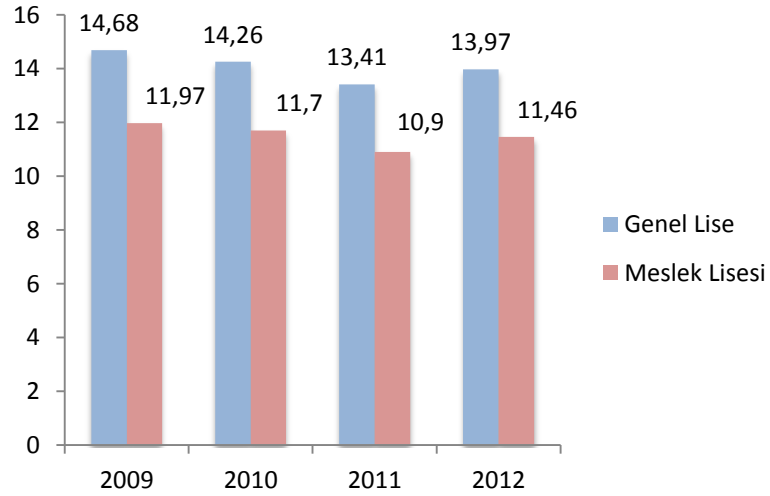
Grafik 8: Tarım, Sanayi, Hizmet ve İnşaat Sektörlerinde Meslek Lisesi ve Genel Lise Mezunlarının İstihdam Durumu (%) (2009-2012)

Tarım Sektörü

Sanayi Sektörü

Hizmet Sektörü

İNŞAAT Sektörü

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri(2009-2012)

1.2.3.24. İş Piyasasının İhtiyaç Duyduğu Beceriler

156. BSTB'nin 2012 de yaptırdığı araştırmanın sonuç raporuna göre 2013 yılı için firmaların en çok ihtiyaç duyacakları becerilerin firma ölçeğine göre dağılımı Tablo 7'de yer almaktadır. Meslekî ve teknik becerilere orta ölçekli firmalarda %61,8, küçük ve büyük ölçekli firmalarda ortalama %56,5 ve mikro ölçekli firmalarda %53,4 oranında ihtiyaç vardır. Firma ölçekleri büyüdükçe, temel beceriler olarak tanımlanan, iletişim becerileri, ekip çalışması, yönetim/liderlik becerileri, problem çözme, yabancı dil ve yenilikçilik gibi becerilere yönelik ihtiyaç da büyümektedir. Buna karşın iş ahlakı ve iş disiplini mikro ve küçük ölçekli firmalarda daha çok ihtiyaç duyulan beceriler iken (%26,1; %30,2) orta ve büyük ölçekli firmalarda daha az ihtiyaç duyulan (%18,1; %16,1) beceriler arasındadır.

Tablo 6: 2013'te Çalışanların En Çok İhtiyaç Duyacakları Becerilerin Firma Ölçeğine Göre Dağılımı (Ölçek İçi Oran %)

	FİRMA ÖLÇEĞİ			
	MİKRO	KÜÇÜK	ORTA	BÜYÜK
Meslekî ve Teknik Beceriler	53,4	56,2	61,8	56,7
İletişim Becerileri	11,4	12,6	13,4	18,7
Ekip Çalışması	19,9	25,7	24,2	28,7
Yönetim/Liderlik Becerileri	4,0	6,4	5,3	12,3
Problem Çözme	8,2	15,5	13,2	15,8
Yabancı Dil	6,0	11,9	13,8	19,6
İş Ahlakı ve İş Disiplini	26,1	30,2	18,1	16,1
Yenilikçilik	9,9	15,4	15,7	18,1
Diğer	2,6	1,7	3,6	2,9
İhtiyaç Duyduğu Beceriler	4,8	2,9	2,5	1,8

Kaynak: Türkiye'nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi, 2013

157. Tablo 8 incelendiğinde firma ölçeği büyüdükçe başvuranların veya çalışanların yabancı dil becerilerini eksik bulan firmaların oranının arttığı görülmektedir. Firma ölçeği küçüldükçe başvuranların veya çalışanların iş ahlakı ve iş disiplini eksikliği önemli bir sorun olarak belirtilmiştir. Firma ölçeklerine göre başvuranların veya çalışanların becerilerinde görülen eksikliklerin farklılaşması firmaların ihtiyaç duyduğu becerilerdeki farklılaşmanın bir sonucudur.

Küçük veya mikro ölçekli firmalar daha çok yerel ve ulusal çapta çalışmalar yürüttüğü için yabancı dil becerilerine daha az ihtiyaç duyarken uluslararası çapta çalışmalar yapan büyük ölçekli firmalar yabancı dil becerilerine daha fazla ihtiyaç duymaktadır.

Tablo 7: Firmaların İşgücünde Eksik Buldukları Beceri ve Özellikler (Ölçek İçi Oran %)

	FİRMA ÖLÇEĞİ			
	MİKRO	KÜÇÜK	ORTA	BÜYÜK
Herhangi Bir Eksiklik Görmüyorum	27,0	24,4	24,8	27,8
Alanıyla İlgili Meslekî ve Teknik Beceriler	35,3	39,5	36,2	35,0
Temel Okuma Yazma	1,4	3,3	3,5	1,7
Yabancı Dil Becerileri	5,0	13,1	16,4	21,2
Denetim ve Tecrübe	17,4	25,2	25,7	22,6
İletişim Becerileri	6,9	8,8	7,5	8,0
İş Ahlakı ve İş Disiplini	21,5	21,1	12,1	8,9
Motivasyon	11,3	15,6	12,1	11,7
İşyerine ve İşe Uyum	14,9	12,6	13,4	12,0
Diğer	2,8	1,2	1,1	2,3

Kaynak: Türkiye'nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi, 2013

1.2.3.25. Aktif İşgücü Faaliyetleri

158. Aktif işgücü faaliyetleri; yaygın meslekî ve teknik eğitim, staj, girişimcilik, toplum yararına çalışma programları, istihdam garantili kurslar, hükümlülere yönelik kurslar, işgücü piyasasını yapılandırma, insanları zor zamanlarda iş hayatı içerisinde tutucu rol üstlenme gibi fonksiyonları içermektedir.
159. Aktif işgücü faaliyetleri kapsamında 2010 yılında 81 ilde açılan yaklaşık 11.821 programa 211.627 kişi katılırken 2011 yılında açılan 16.594 programa 250.016 kişi katılmıştır. Verilerden anlaşılacağı üzere, 2010 yılına kıyasla toplam kurs sayısında yaklaşık %40, kursiyer sayısında ise %18 oranında bir artış gerçekleşmiştir.
160. 2011 yılında açılan kurslar arasında Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi (UMEM) kapsamındaki kurslar %30'luk bir payla en yüksek orana sahiptir. Bunu sırasıyla işbaşı eğitim programları ve istihdam garantili kurslar (%16) ve toplum yararına çalışma programları (%15) takip etmektedir.

161. Türkiye çapında gerçekleştirilen aktif işgücü faaliyetlerine bakıldığında, kursları başarıyla bitiren 93.591 erkek, 78.368 kadın olmak üzere toplam 171.959 kişi bulunmaktadır. Bu kursları bitirenlerden 33.382 erkek, 17.165 kadın, toplam 50.547 kişi istihdam edilmiştir.
162. Yaygın meslekî eğitim Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesindeki halk eğitim merkezleri, meslekî eğitim merkezleri, olgunlaşma enstitüleri, turizm eğitim merkezleri (TUREM) ve Meslekî ve Teknik Açık Öğretim Okulunda verilmektedir. Türkiye’de hayat boyu öğrenmeye katılım oranı 2011 yılında %2,9 olmuştur. Avrupa ülkeleri hayat boyuna katılım ortalaması aynı yıl için %8,9 olup bu oran Danimarka, İsviçre ve İzlanda gibi bazı ülkelerde %25’in üzerine çıkmaktadır.

1.2.3.26. İş Sağlığı ve Güvenliği

163. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa göre işveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. İşveren, meslekî risklerin önlenmesi ve bu risklerden çalışanların korunmasına yönelik çalışmaları da kapsayacak iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelini bulundurmak zorundadır.
164. Avrupa Birliğine üye ülkelerde iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu yılda; 5.500 kişinin hayatını kaybettiği, 75.000 kişinin sürekli çalışamaz duruma geldiği, 149 milyon işgünü ve 20 milyar Euro maddi kaybın meydana geldiği rapor edilmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde iş günü kayıplarının %50-60’ı, işle ilgili stres kaynaklı hastalıklar nedeniyle olmaktadır.
165. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) istatistiklerine göre 2009 yılında Türkiye’de 64.316 iş kazası olmuş, 429 meslek hastalığı tespit edilmiş, bu iş kazalarının 1.171’i ölümlle sonuçlanmıştır. Sürekli iş göremez hale gelen 1.885 kişiden 217’si meslek hastalıkları nedeni ile iş göremez hale gelmiştir

1.2.3.27. Meslekî ve Teknik Eğitim Öğrenci ve Mezunlarının Ulusal ve Uluslararası Hareketliliği

166. Dünyada hizmet ve sermayenin hızlı hareketliliğine paralel olarak eğitim sistemlerinin nihai amacı olan beşeri sermayenin de hareketliliği kaçınılmaz hale gelmiştir. Dolayısıyla yaşadığımız çağın en temel karakteristiği olan hareketliliğin ve hızın gereklerine uygun, ulusal ve küresel taleplere cevap verebilecek, istihdam stratejisi temelinde, beceri odaklı, esnek ve geçirgen bir meslekî eğitim sisteminin oluşturulması zorunludur.
167. Europass Avrupa Birliği düzeyinde bir eğitim programına girmek isteyen veya iş arayan Avrupa vatandaşlarının gönüllü kullanımına açık ve sahip oldukları yetkinlik ve yeterliliklerin tanınırlığını sağlayan bir dokümanlar klasörüdür.
168. Ulusal ve uluslararası meslek standartları göz önünde bulundurularak eğitimin planlanması, beceri ve yetkinliklerin yeterince şeffaflaştırılması, objektif bir ölçme ve değerlendirme sisteminin kurulması, yabancı dil yeterliliğinin sağlanması, Europass ekleri doğrultusunda mezuniyet belgelerinin düzenlenmesi öğrenci ve mezunların ulusal ve uluslararası hareketliliğine önemli katkı sağlayacaktır.

BÖLÜM II

2.1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM SİSTEMİNİN ANALİZİ (GZFT)

2.1.1. Güçlü Yönler

ERİŞİM	KAPASİTE	İSTİHDAM
1. Ortaöğretime devam etme hakkını elde ederek meslek liselerine başvuran tüm öğrencilerin herhangi bir ayırım yapılmaksızın kaydedilmesi	1. İhtiyaçların bilinmesi ve yeniliğe açık olunması	1. İstihdama ve ekonomik kalkınmaya yönelik eğitimin verilmesi
2. Meslekî ve teknik eğitim kurumlarının ülke düzeyinde yaygın olarak teşkilatlanmış olması	2. Gelişmiş ve yerleşik bir kurum kültürünün olması	2. Ulusal ve uluslararası proje ve iş birliği protokollerin varlığı
3. Örgün eğitimin dışında ülkenin her tarafında yaygın meslekî eğitim kurslarının varlığı	3. Proje ile protokol hazırlama ve uygulama potansiyelinin varlığı	3. İstihdama yönelik teşvik sisteminin varlığı
4. Meslekî ve teknik eğitimde aktif yer alacak genç nüfus potansiyelinin varlığı	4. İnsan kaynaklarının geliştirilmesinde etkin potansiyelin olması	4. İşverenlerin meslekî ve teknik eğitime değer atfetmesi
5. Meslekî ve teknik eğitimde okul türü ve programlarının yeterli sayıda olması	5. Merkez ve taşra teşkilatı arasında yatay ve dikey iletişim, dayanışma ve iş birliğinin varlığı	5. Meslek örgütlerinin teşvik amacıyla düzenlediği yarışmaların varlığı
6. Meslekî ve teknik eğitimde bilişim alt yapısının ve iletişim olanaklarının güçlü olması	6. Modüler eğitim sisteminin benimsenmiş olması ve yeterince modülün oluşturulması	
	7. Yasal ve idari düzenlemelerin varlığı	
	8. Meslekî yeterlilik sisteminin varlığı	
	9. Güçlü bir okul ve kurum altyapısının ve deneyimli bir öğretmen kadrosunun varlığı	
	10. Meslekî ve teknik eğitim için donatım ve fiziki kapasitenin varlığı	
	11. Derslik ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısının standartlar dahilinde olması	
	12. Planlama, yönetim, finansman ve uygulama konusunda güçlü kamuoyu desteğinin varlığı	
	13. Staj ve işletmede meslek eğitimine yönelik kültürün varlığı	

2.1.2. Zayıf Yönler

ERİŞİM	KAPASİTE	İSTİHDAM
1. Okul türü ve programlar arasında geçişlere imkân verecek yeterince esnek bir yapının olmaması	1. İlgili sektörlerin sürecin yönetiminde ve karar alma mekanizmalarında yer almaması	1. Sektörün ihtiyaçlarına uygun nitelikte işgücü yetiştirilememesi
2. Meslekî ve teknik eğitim konusunda farkındalık çalışmalarının yetersizliği	2. Meslekî ve teknik eğitim programlarının uygulanmasında okul-sanayi işbirliğinin olmaması	2. Mezunların yeterli düzeyde izlenememesi
3. Taraflarda iletişim eksikliği ve paydaşların etkin katılım sağlamaması	3. Meslekî yönelimde öğrenci ilgi ve yeteneklerinin dikkate alınmaması	3. Mezunların istihdam fırsatları konusunda yeterince bilgilendirilmemesi
4. Başarı düzeyi düşük öğrencilerin meslekî ve teknik eğitimi tercih etmesi	4. Meslekî ve teknik eğitimde kalite güvence sisteminin olmaması	4. Meslekî ve teknik eğitim öğrenci ve kursiyerlerine yaratıcılığın, yenilikçiliğin ve girişimciliğin yeterince kazandırılmaması
5. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarına giden öğrencilere karşı olumsuz algının olması	5. Hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yetersiz olması	5. Meslekî ve teknik eğitim öğrencilerinin sosyal becerilerinin yeterince geliştirilememesi
	6. İşletmelerde meslek eğitiminin ve stajın yeterli nitelikte olmaması	6. İş piyasalarının yeterince şeffaf olmaması
	7. Öğrenciler ile yeni teknolojilerin yeterince buluşmaması	7. İşletmelerin meslekî eğitim almış kişilerin istihdamında yeterince istekli davranmaması
	8. İşgücü ihtiyaç analizleri dikkate alınmadan okul, alan ve dalların açılması	8. İşyeri eğitimi ve staj konusunda işletmelerin aktif davranmaması
	9. Finansmanın yeterli olmaması	
	10. Akreditasyon sisteminin olmaması	
	11. Eğiticilerin sektör tecrübelerinin yeterince güncel olmaması	
	12. Eğiticilerin eğitiminde sektörün yeterince yer almaması	
	13. Başarı odaklı okul yönetim modelinin olmaması	
	14. Okul yönetiminde yetki ve sorumluluk dengesinin kurulmaması	
	15. Özel sektörün meslekî ve teknik eğitime yeterince destek vermemesi	

2.1.2. Zayıf Yönler

ERİŞİM	KAPASİTE	İSTİHDAM
	16. Meslekî ve teknik eğitimde anahtar beceriler ve meslekî temel yetkinliklerin yeterince kazandırılmaması	
	17. Meslekî ve teknik ortaöğretim müfredatları ile yükseköğretim müfredatlarının uyumsuzluğu	
	18. Meslekî ve teknik eğitim paydaşları arasında koordinasyon eksikliğinin olması	
	19. Modüler sistemde eğitim verilmesine rağmen ölçme ve değerlendirilmenin sınıf geçme sistemine göre yapılması ve kredi sisteminin kullanılmaması	
	20. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında verilen yabancı dil eğitiminin yetersiz olması	

2.1.3. Fırsatlar

ERİŞİM	KAPASİTE	İSTİHDAM
1. Üst politika belgelerinde meslekî ve teknik eğitimin farkındalığına vurgu yapılması	1. MYK, İŞKUR vb. kurum ve kuruluşların varlığı	1. Sektörün nitelikli insan gücü ihtiyacının olması
2. Dünyada meslekî ve teknik eğitim ağırlıklı yaklaşımların benimsenmesi	2. Meslekî ve teknik eğitimin finansmanında uluslararası fon kaynaklarının olması	2. Sanayi sektörünün büyüme eğiliminde olması
3. Yerel yönetimlerin meslekî ve teknik eğitime destek vermesi	3. AB uyum sürecinin meslekî ve teknik eğitime olumlu etkisi	3. KOBİ'lere yönelik teşviklerin olması ve meslekî ve teknik eğitime olumlu yansımaları
4. Sosyal ortakların meslekî ve teknik eğitime olumlu bakması ve imkânlar sağlaması	4. Meslekî ve teknik eğitim alanında yetişmiş insan gücünün olması	4. Türkiye'nin jeopolitik konumu itibarıyla girişimcilerin ve işgücünün hareketlilik imkânının olması
5. Nüfusun genç olması	5. Türkiye ekonomisinin büyüme eğiliminde olması	5. Yeni meslek alanlarının ortaya çıkması
6. Bilişim teknolojilerinin meslekî ve teknik eğitim alanında bilgiye erişimde kolaylık sağlaması	6. Meslekî ve teknik eğitim bina ve atölyelerinin özel sektörle ortak kullanılması	6. Ekonomik büyümede istikrarın olması
	7. Hayırsever katkılarının olması (eğitime %100 destek projesi, vb.)	

2.1.4. Tehditler

ERİŞİM	KAPASİTE	İSTİHDAM
1. Meslekî ve teknik eğitime yeterince sosyal ve ekonomik değer atfedilmemesi	1. Bazı kurum ve kuruluşların 3308 sayılı yasanın gerektirdiği sorumlulukların tamamını yerine getirmemesi	1. İş yerlerinde üretim maliyetini düşürmek amacıyla vasıfsız ve niteliksiz işgücü çalıştırılması
2. Genç nüfusun çok olması	2. Meslekî ve teknik eğitime yönelik strateji ve politikaların zayıf olması	2. Kayıt dışı istihdamın yüksek olması
3. Meslekî rehberlik ve kariyer geliştirme süreçlerinin yetersiz olması	3. Modüler ve öğrenci merkezli eğitimin okullar tarafından yeterince anlaşılması	3. İşgücü piyasasındaki arz ve talep dengesizliği
4. Akademik başarısı zayıf öğrencilerin meslekî ve teknik eğitime gelmesi	4. Eğitim modüllerinin merkezden hazırlanması	4. Mezunların eğitim gördükleri alanlarda yeterince istihdam edilmemesi
5. Alan tercih kriter ve süreçlerinin yeterince oluşturulmaması	5. Meslekî ve teknik ortaöğretimin devamı niteliğindeki yükseköğretim programlarının az olması	5. Mezunların alanlarında çalışmak istememesi
6. Kız liselerinin az olması nedeniyle kız öğrencilerin kız meslek liselerine yönelmesi	6. Gelişen ve değişen teknolojiye uygun donatımın maliyetinin yüksek olması ve okulların bu teknolojiyi sürekli talep etmesi	6. Bölgeler arası gelişmişlik farklarının olması
7. Aile ve öğrencilerin meslek ve iş hayatıyla ilgili yeterince bilgi sahibi olmaması	7. Öğretmen yetiştirme ve istihdamının planlanmasında yükseköğretim kurumlarıyla işbirliğinin yetersiz olması	7. İstihdam için meslekî yeterlilik belgelerinin zorunlu görülmemesi
	8. Yönetici ve öğretmenlerin meslekî, alan yeterliliklerinin belirlenmemesi, öğretmen seçiminin genel kültür, yetenek ve eğitim bilimleri alanında kuramsal bilgi ile sınırlı yapılması	8. Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının işgücü piyasalarından daha çok yükseköğretimi tercih etmeleri
	9. Merkezi planlama ve yönetim	
	10. Finansmanın orta ve uzun vadede sürdürülebilirliğinin zayıf olması	
	11. Genel liselerin kapatılması ile meslekî ve teknik eğitime devredilen binaların uygun olmaması	
	12. Bazı meslekî ve teknik eğitim okullarında ikili eğitimin olması	
	13. Meslekî ve teknik eğitim dahil ortaöğretimin tamamen yükseköğretime kilitlenmesi	

2.2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM STRATEJİ BELGESİ'NİN POLİTİKA ALANLARI

Bu bölüm, Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi'nin temelini oluşturan üç politika eksenini içermektedir. Bunlar:

- Meslekî ve Teknik Eğitime Erişim,
- Meslekî ve Teknik Eğitimde Kapasite,
- Meslekî ve Teknik Eğitim ile İstihdam'dır.

2.2.1. Meslekî ve Teknik Eğitime Erişim

169. Ülkemizde eğitimin erişilebilirliğini, uygulanabilirliğini, uyarlanabilirliğini ve kabul edilebilirliğini iyileştirme ve geliştirmeye yönelik birçok faaliyet ve proje yürütülmektedir. Bu faaliyet ve projeler kız ve erkek çocuklarının kaliteli eğitim görme haklarını güvence altına alacak eğitim politikalarının oluşturulması ve uygulanması için gerekli veri ve bilgi birikimini oluşturmak bakımından önemlidir. Her yaş grubundaki bireyin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hayat boyu öğrenmeyi esas alan bir yaklaşımla meslekî ve teknik eğitime katılımlarını sağlamak, belgelemek ve belgeleri transfer edilebilir hale getirmek gerekmektedir.
170. Meslekî ve teknik eğitimle ilgili toplumda yeterince farkındalık olduğu söylenemez. Meslekî ve teknik eğitim ikincil bir eğitim olarak görülmekte, sosyal ve ekonomik değer daha çok genel ortaöğretim ve yükseköğretime atfedilmektedir. Bu algı yeterince başarılı öğrencilerin meslekî eğitimi tercih etmesine engel teşkil etmektedir.
171. İşgücü piyasasının yeterince şeffaf olmaması nedeniyle çalışanlara sunduğu imkânlar konusunda öğrenciler ve aileler yeterli bilgi sahibi değildir. Öğrenenlerin, işgücü piyasası çalışanlarının ve işverenlerin meslekî ve teknik eğitime erişim imkânlarından haberdar olabilecekleri ve bilgi alabilecekleri ortak bir portal bulunmamaktadır.
172. Eğitim ve öğretimin bütün süreçleri merkezi planlama ve yönetimle gerçekleştirildiği için bürokratik engeller erişimi güçleştirmektedir.
173. Eğitim kademeleri ve okul türleri arasında yatay ve dikey hareketliliğin yeterince esnek ve geçirgen olmaması nedeniyle bireyler kazanımlarını bir başka mesleğin becerilerini edinmede fırsat olarak kullanamamaktadır.
174. Özel politika gerektiren grupların örgün ve yaygın meslekî eğitime erişimi konusunda altyapı sorunları bulunmaktadır.
175. Okul sadece örgün eğitim ve öğretimin yapıldığı mekân olarak algılanmakta işverenler ürün geliştirme, işgücü piyasasında çalışanlar ise yeni beceriler kazanma ve mevcut becerilerini geliştirme konusunda okulu hizmet merkezi olarak görmemektedirler. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarının araştırma ve laboratuvar altyapıları akademik ve endüstriyel Ar-Ge faaliyetleri için kullanılmamakta, bu konuda sektör ile yeterince işbirliği yapılmamaktadır.

2.2.2. Meslekî ve Teknik Eğitimde Kapasite

176. Küreselleşen ekonomi vasıflı ve nitelikli işgücüne olan ihtiyacı daha da arttırmaktadır. Genç nüfusa sahip Türkiye’de gençler arasında işsizlik oranının yüksek olması potansiyel sorunlara işaret etmektedir. Bu sorunların çözümüne yönelik atılacak en önemli adımlardan biri, dünyadaki pek çok örnekte de görüldüğü gibi meslekî ve teknik eğitimin kalitesinin artırılması ve iş dünyasıyla meslekî ve teknik eğitim arasındaki bağların daha da güçlendirilmesi olacaktır.
177. Uluslararası meslek verilerinin üretilebilmesine imkân sağlamak ve ulusal meslek sınıflamalarını geliştiren veya revize eden ülkelerin bir model oluşturmalarına yardımcı olmak için meslek haritalarının çıkarılması gerekmektedir. Türkiye’de meslek haritaları ile ilgili yeterli çalışma bulunmamaktadır.
178. İş piyasası ihtiyaç analizleri kısa vadeli olarak yapılmaktadır. Piyasada ihtiyaç duyulan mesleklerin hızlı bir şekilde değişmesi ve arz ve talep eşleşmesinin yeterince sağlanamaması meslekî ve teknik eğitimin uzun vadede doğru planlanmasını güçleştirmektedir.
179. Meslekî ve teknik eğitim programlarının işgücü piyasalarının mevcut ve gelecek ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde UMS’lere göre hazırlanması ve güncellenmesi sürdürülmekte ancak Meslekî ve teknik ortaöğretim programları ile yükseköğretim programları arasında tam anlamıyla bütünlük ve devamlılık sağlanamamaktadır.
180. Meslek standartları dikkate alındığında bazı mesleklerin diploma programıyla verilmesine gerek olmadığı bu mesleklerin sertifika yoluyla kazandırılmasının daha uygun olduğu görülmektedir. Hangi mesleklerin diploma programlarıyla hangilerinin sertifika yoluyla verilmesi gerektiği ile ilgili kesin bir ayırım bulunmamaktadır.
181. Öğrenme çıktılarını ve becerileri esas alan yeterince objektif kriterlere dayalı bir ölçme ve değerlendirme sistemi bulunmamaktadır.
182. Meslekî ve teknik eğitimde uygulanan her bir eğitim programı için öğrenme sürecinin sonunda bireyin kazandığı becerilerin sınıflandığı ve basitten karmaşığa doğru sıralandığı beceri haritaları hazırlanmasına yönelik çalışmalara başlanmış ancak çalışmalar henüz tamamlanmamıştır.
183. Kurumlar ve ülkeler arasındaki farklılıklar meslekî ve teknik eğitime erişimi önlemenin yanı sıra önceden kazanılmış olan bilgi, beceri ve yetkinliklerin etkili kullanımını da engellemektedir. Hayat boyu öğrenme kapsamında kişilerin uluslararası hareketliliğini; serbest, yaygın ve örgün öğrenmelerin değerlendirilmesini sağlayan ECVET ile uyumlu MKTS’nin başlatılması ve yaygınlaştırılması için yasal düzenleme bulunmamaktadır.
184. Eğitim ve öğretim sisteminde kalite güvencesinin sağlanmasını ve bireylerin bilgi, beceri ve yetkinliklerinin tanınmasını amaçlayan TYÇ çalışmalarının yeni olması sebebiyle toplum ve ilgili çevreler yeterli bilgiye sahip değildir.

185. İlgili tarafların ve toplumun bu bilgilere ulaşmasını kolaylaştıracak MYK tarafından hazırlanan ulusal meslek standartlarına ve ulusal yeterliliklere ait sistemli bir bilgi bankası bulunmamaktadır.
186. Bireylerin serbest, yaygın ve örgün öğrenme yoluyla kazandıkları bilgi, beceri ve yetkinliklerini belgelendirebilecekleri bir sistem olmasına rağmen bu belgeleri başka bir yaygın ve örgün eğitim programına geçmek için kullanabilecekleri sistem bulunmamaktadır.
187. Meslekî ve teknik eğitimde yetişen öğrencilerin uluslararası hareketliliğini ve mesleğiyle ilgili küresel gelişmeleri takip etmelerini sağlayacak yabancı dil eğitimi verilememektedir.
188. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin rehberlik servisine yönelik yanlış algılarından dolayı etkili bir meslekî rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmeti verilememektedir. Yönetici ve öğretmenler öğrencilere meslekî rehberlik sağlayacak iş dünyasıyla ilgili güncel bilgiye yeterince sahip değildir.
189. Meslekî ve teknik eğitim öğrencileri akademik başarılarına göre programlara yönlendirilmekte yetenek ve ilgileri dikkate alınmamaktadır. Bundan dolayı etkin bir kariyer geliştirme sistemi uygulanmamaktadır.
190. Meslekî Eğitim Kurulu ile İl İstihdam ve Meslekî Eğitim Kurulları ekonominin ve toplumun orta ve uzun vadedeki işgücü ihtiyaçlarını gözeterek arz ve talep denge politikalarını oluşturmamaktadır.
191. Sivil toplum kuruluşları ve ilgili sektör eğitim öğretim süreçlerine aktif olarak katılamamakta ve eğitim istihdam ilişkisinin güçlendirilmesine yeterince katkı sağlayamamaktadır.
192. Meslekî ve teknik eğitim alanında sorumluluğu olan kurum ve kuruluşlar arasında yeterince işbirliği bulunmamaktadır. Meslekî ve teknik eğitim ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmakta ancak ortak bir politika üretilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Meslekî ve teknik eğitim ile ilgili alanlarda ulusal ve uluslararası ihtiyaçlar ve hedefler doğrultusunda politika ve stratejilerin gerçekleştirilmesine yardımcı olmak, koordinasyon ve eşgüdüm eksikliğini gidermek için gönüllülük esasına dayalı uzmanlar komitesi ihtiyacı açıkça ortaya çıkmaktadır.
193. Uluslararası standartlara göre değerlendirildiğinde Türkiye’de meslekî ve teknik eğitim sistemi piyasa ihtiyaçlarına, teknolojik değişime ve yerel ihtiyaçlara uyum sağlama bakımından eksiklikleri olan merkeziyetçi bir yapıdadır. Okullarda tüm paydaşların yer aldığı ve kararların ortak katılımı ile alındığı yönetimi esas alan bir yönetim modeli bulunmamaktadır.
194. Meslek yüksek okulları yerel ihtiyaçlar doğrultusunda ve Türkiye’nin rekabet gücüne yeterince katkıda bulunacak şekilde yapılandırılmamıştır. Meslek yüksek okullarında kurumsal kapasite bakımından eksiklikler bulunmaktadır. Bu okullarda uygulanan programlar meslekî ve teknik eğitim mezunlarının akademik ve meslekî gelişmelerine yeterince katkıda bulunmamaktadır.
195. Meslekî ve teknik eğitim fakülteleri 2009 yılındaki yeniden yapılanma sürecinde kapatıldığı için meslekî ve teknik eğitim alanına doğrudan öğretmen yetiştiren yükseköğretim programı bulunmamaktadır.
196. Merkezi sınav sonuçlarına göre öğretmen yerleştirmeleri yapılırken öğretmen adayları genel kültür, genel yetenek ve pedagoji alanlarında sınava girmektedirler. Meslekî ve teknik eğitim alan

ve dalları ile ilgili öğretmen yeterlilikleri ise henüz belirlenmemiştir. Merkezi sınavlarda meslekî alan bilgisi ölçülmemektedir.

197. Öğretmenlerin adaylıktan itibaren mesleğe ve kuruma olan bağlılıklarını etkileyen adaylık ve uyum eğitim süreci, hizmetiçi eğitim ve kariyer gelişim sisteminin öğretmen yeterlilikleriyle ilişkisinin kurulamaması, var olan uygulamaların bürokratik amaçların ötesinde sistem bütünlüğü çerçevesinde birbiriyle ilişkilendirilememesi öncelikli sorun alanları olarak ortaya çıkmıştır. Meslekî ve teknik eğitim öğretmenlerinin sektörle işbirliği içinde kişisel ve meslekî gelişimlerini sağlayacakları etkili ve verimli mekanizmalar bulunmamaktadır.
198. Meslekî ve teknik eğitime genel bütçeden ayrılan payın okul ve kurumlara dağıtılmasına yönelik kanunen zorunlu kriterler hariç belirli kriterler bulunmamaktadır. Meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumlarındaki döner sermaye işletmelerinden alınan peşin vergi yükü ve elde edilen gelirlerin hakça adil ilkelere göre dağıtılmaması bu işletmelerin etkili ve amacına uygun bir şekilde çalışmasını engellemektedir. Meslekî ve teknik eğitim paydaşlarının içinde yer aldığı bir finansman yönetimi bulunmamaktadır.
199. Meslekî ve teknik eğitim içerisinde özel okulların payı oldukça düşüktür. Ayrıca özel meslekî ve teknik eğitim okullarına verilen teşviklerin etki analizlerini içeren ve bu okullardaki eğitim öğretim faaliyetlerini izleyen ve değerlendiren bir sistem yoktur.
200. Yeterli altyapısı olan meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumların imkânlarını, diğer meslekî ve teknik eğitim okul ve kurumları, sektör ve çevreyle ortak kullanmasına imkân veren etkili bir planlama bulunmamaktadır.
201. Türkiye'nin sürdürülebilir ekonomik ve sosyal gelişmesini sağlayacak küresel rekabette yerini alması ve eğitime harcanan ekonomik kaynakların daha etkili ve verimli kullanılması için eğitim sistemini çıktı kontrollü ve kalite kriterlerine dayalı hale getirecek kalite güvence sistemi bulunmamaktadır.
202. MYK'nın kabul ettiği ulusal yeterliliklere göre eğitim verecek meslekî ve teknik eğitim okul, kurum ve programlarının akreditasyonu ile ilgili altyapı çalışmaları tamamlanmamıştır.

2.2.3. Meslekî ve Teknik Eğitim ile İstihdam

203. Bilim ve teknolojideki gelişmelere paralel olarak mesleklerde de gelişmeler meydana gelmektedir. Değişen ve ortaya çıkan yeni meslekler nitelikli işgücüne duyulan ihtiyacı her geçen gün arttırmakta ve çağdaş teknolojileri içeren kaliteli bir meslekî ve teknik eğitimi zorunlu hale getirmektedir. Dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak iş piyasası sürekli olarak değişmektedir. İş piyasasındaki değişimler bireyin bir işte istihdam edilebilmesi için gereken meslekî nitelikleri de farklılaştırmaktadır. İş için gerekli meslekî niteliklerdeki değişimler meslekî ve teknik eğitime kapsamlı bir şekilde yansıtılmalıdır.
204. Meslekî ve teknik eğitim öğrenci ve kursiyerlerinin anahtar becerileri ve meslek ahlakı düzeyleri ilgili tarafları memnun etmemektedir.

205. İşletmelerde meslek eğitimi ve staj uygulamalarında idare, koordinasyon, kalite değerlendirme vb. faaliyetler MEB tarafından yürütülmekte, sektör temsilcileri (odalar vb.) bu işleyle etkin rol almamaktadırlar. İşletmede meslek eğitimi ve staj süreleri mesleklerin ihtiyaçlarına göre esnek bir şekilde belirlenmemektedir. Ayrıca işletmelerde verilen meslek eğitimlerinin nitelikleri istenilen düzeyde değildir. Öte yandan işletmelerde meslek eğitimi veya staj yapacak öğrenci sayısını karşılayacak miktarda ve istenen nitelikte iş yeri bulunmamaktadır. İşyeri eğitiminde nelerin bilinebileceği, nelerin yapılabileceği ve hangi yetkinliklerin kazanılacağı konusunda daha fazla geliştirme ve süreçlerin iyileştirilmesine ihtiyaç vardır.
206. Özel politika gerektiren grupların, eğitim ve istihdam bağının kurgulanmasında ve iş piyasasına geçişlerinde yapısal birçok problem bulunmaktadır. Bu gruplara yönelik istihdam fırsatları yeteri kadar oluşturulamamıştır.
207. Meslekî ve teknik eğitim öğrencileri, kursiyerleri ve mezunları; çalışanlar ve öğretmenlerin yenilikçilik, yaratıcılık ve girişimcilik özelliklerinin ve ruhunun geliştirilememesi Türkiye'nin küresel, teknolojik ve ekonomik rekabette gücünü zayıflatmaktadır. Bu durum yeni sektörlerin ve iş alanlarının oluşmasına, makro ekonomi bağlamında istihdam fırsatlarının gelişmesine engel teşkil etmektedir.
208. İstihdam edilebilme vasıfları, değişen işgücü piyasası koşullarını ve ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamakta ve geçerliliğini yitirmektedir. Özellikle küresel rekabet ortamı, çalışanların sadece belirli koşullarda performans sergilemesini yeterli görmemekte ayrıca değişen durumlara uyumluluğunu talep etmektedir. Ortaya çıkan uyumsuzluk işgücünün istihdam edilebilirliğinde ve istihdamın devamlılığında sorun teşkil etmektedir.
209. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi hususlarında gereken önlemler yeterince alınamamaktadır.
210. İşgücü piyasasında arz ve talep eşleşmemesinden dolayı aranan nitelikte eleman bulamamanın yanı sıra daha az vasıf gerektiren işlerde de doldurulamayan pozisyonlar sorunu ortaya çıkmaktadır.
211. Eğitim ve istihdamda bireylerin hareketliliğini kolaylaştırmayı amaçlayan ve bireylerin yetkinlik ve yeterliliklerini şeffaf bir şekilde göstermelerine imkân sağlayan EUROPASS eklerinin kullanımı konusunda yeterince farkındalık oluşturulamamıştır.
212. Öğrencilerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini arttırmak için düzenlenen öğrenci değişim programlarından yeterince yararlanılamamakta ve bu programlar amacına uygun değerlendirilememektedir.
213. Türkiye'nin taraf olduğu ekonomik işbirliği teşkilatlarına üye ülkelerle Meslekî ve teknik eğitim alanında yeterince işbirliği sağlanamamış ve ortak projeler geliştirilmemiştir.

2.3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM STRATEJİ BELGESİ ÇERÇEVESİ

AMAÇ

Sosyal ve ekonomik kalkınmaya destek veren, toplumun tüm kesimlerinin kendi ihtiyaçlarına uygun öğrenme fırsatı bulduğu, yenilikçi, istihdama hazırlayan, paydaşların etkin katılımı ile esnek ve geçirgen bir meslekî ve teknik eğitim sistemini oluşturmak

VİZYON

Sosyal ve ekonomik sektörler ile iş birliği içinde ulusal ve uluslararası meslekî yeterliliği ile kabul gören, meslekî değerlere sahip, yaratıcı, yenilikçi, girişimci, üretken, ekonomiye değer katan ehil işgücü yetiştiren, kalite değerleri oluşmuş lider bir meslekî ve teknik eğitim sistemi.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ERİŞİM

1-Meslekî ve Teknik Eğitime Erişim Kaynaklarının Nitelikleri Geliştirilecektir.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE

- 1-Meslekî ve Teknik Öğretim Programları Geliştirilecek ve Yeterlilik Sistemi Güçlendirilecektir.
- 2-Meslekî ve Teknik Eğitimde Meslekî Rehberlik ve Kariyer Gelişimi Güçlendirilecektir..
- 3-Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Verimli Bir Yönetim Sistemi Oluşturulacaktır.
- 4-Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Sürdürülebilir Bir Finansman Yönetimi Sağlanarak Okul ve Kurumların Eğitim Ortamları Geliştirilecektir..
- 5- Meslekî ve Teknik Eğitimde Kalite Güvence Sistemi Kurulacaktır.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE İSTİHDAM

- 1-Meslekî ve Teknik Eğitim Okul ve Kurum Öğrencileri ve Mezunlarının İş Piyasasına Geçişleri Desteklenecektir.
- 2-MTE Okul ve Kurum Öğrenci ve Mezunlarının Ulusal ve Uluslararası Hareketliliği Etkinleştirilecektir.

2.3.1. AMAÇ

Sosyal ve ekonomik kalkınmaya destek veren, toplumun tüm kesimlerinin kendi ihtiyaçlarına uygun öğrenme fırsatı bulduğu, yenilikçi, istihdama hazırlayan, paydaşların etkin katılımı ile esnek ve geçirgen bir meslekî ve teknik eğitim sistemini oluşturmak.

2.3.2. VİZYON

Sosyal ve ekonomik sektörler ile iş birliği içinde ulusal ve uluslararası meslekî yeterliliği ile kabul gören, meslekî değerlere sahip, yaratıcı, yenilikçi, girişimci, üretken, ekonomiye değer katan ehil işgücü yetiştiren, kalite değerleri oluşmuş lider bir meslekî ve teknik eğitim sistemi.

2.3.3. POLİTİKA EKSENLERİ, ÖNCELİKLER VE TEDBİRLER

POLİTİKA EKSENİ: 1. MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİME ERİŞİM

ÖNCELİK: 1.1. Meslekî ve Teknik Eğitime Erişim Kaynaklarının Nitelikleri Geliştirilecektir.

- 1.1.1.** Toplumda meslekî ve teknik eğitimin önemi ve erişim imkânları konusunda farkındalık oluşturulacaktır.
- 1.1.2.** MTE WEB Portalı oluşturulacaktır.
- 1.1.3.** Eğitim kurumlarının tür ve kademeleri arasında yatay-dikey geçişlerde esnek ve geçirgen bir yapı oluşturulacaktır.
- 1.1.4.** Özel politika gerektiren grupların MTE'ye erişim fırsatları geliştirilecektir.
- 1.1.5.** MTE okul ve kurumlarının KOBİ'lerle Ar-Ge faaliyetleri kapsamında işbirliği yapmaları sağlanacaktır.

POLİTİKA EKSENİ: 2. MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE

ÖNCELİK: 2.1. Meslekî ve Teknik Öğretim Programları Geliştirilecek ve Yeterlilik Sistemi Güçlendirilecektir.

- 2.1.1.** Türkiye'nin meslek haritası çıkarılacaktır.
- 2.1.2.** Orta ve uzun vadeli sektör projeksiyonları oluşturulacaktır.
- 2.1.3.** Öğretim programları ulusal meslek standartlarına, ulusal yeterliliklere ve işgücü piyasası ihtiyaçlarına göre geliştirilecektir.
- 2.1.4.** Meslekî ve Teknik Eğitimde diploma ve sertifika programları ayırt edilecektir.
- 2.1.5.** Meslek beceri haritaları hazırlanacak, kazanımlara ve becerilere dayalı ölçme ve değerlendirme sistemi oluşturulacaktır.

- 2.1.6. MTE’de meslekî kredi transfer ve biriktirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır
- 2.1.7. Oluşturulan TYÇ’nin tanıtımına ve farkındalığına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- 2.1.8. Ulusal meslek standartları ve ulusal yeterliliklere ait bilgi bankası oluşturulacaktır.
- 2.1.9. Önceki öğrenmelerin tanınmasına yönelik sistem oluşturulacaktır.
- 2.1.10. MTE’de yabancı dil eğitimi etkili hale getirilecektir.

ÖNCELİK: 2.2. Meslekî ve Teknik Eğitimde Meslekî Rehberlik ve Kariyer Gelişimi Güçlendirilecektir.

- 2.2.1. Yönetici ve öğretmenlerin meslekî rehberlik ve kariyer gelişimi konularında yetkinlikleri arttırılacaktır.
- 2.2.2. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun MTE programlarına devam etmeleri teşvik edilecektir.

ÖNCELİK: 2.3. Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Verimli Bir Yönetim Sistemi Oluşturulacaktır.

- 2.3.1. Meslekî Eğitim Kurulu ve il istihdam ve meslekî eğitim kurullarının etkin ve verimli çalışmaları sağlanacaktır.
- 2.3.2. MTE Uzmanlar Komitesi oluşturulacaktır.
- 2.3.3. MTE okul ve kurum yönetim modeli geliştirilip uygulamaya konulacaktır.
- 2.3.4. MYO’lar meslekî ve teknik eğitimin yapısına ve özelliğine uygun olarak yeniden yapılandırılacaktır.
- 2.3.5. MTE okul ve kurumlarının insan kaynakları nitelikleri geliştirilecektir

ÖNCELİK: 2.4. Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Sürdürülebilir Bir Finansman Yönetimi Sağlanarak Okul ve Kurumların Eğitim Ortamları Geliştirilecektir.

- 2.4.1. MTE’ye genel bütçeden ayrılan payın okul ve kurumlara dağıtılmasına yönelik kriterler belirlenecektir.
- 2.4.2. MTE okul ve kurumlarındaki döner sermaye işletmelerinin yasal ve finansal unsurları yeniden düzenlenecektir.
- 2.4.3. MTE finansmanı için genel bütçe dışındaki kaynakların arttırılması ve etkinleştirilmesi sağlanacaktır.
- 2.4.4. Özel MTE okul ve kurumu açmaya yönelik teşvik mekanizmaları geliştirilecek, izleme ve değerlendirme sistemi kurulacaktır.

2.4.5. MTE okul ve kurumları yeniden yapılandırılacak ve bu okul ve kurumların imkânlarının ortak ve etkin kullanımı sağlanacaktır.

2.4.6. MTE okul ve kurumlarının, personel, öğrenci, veli ve çevrenin faydalanabileceği yaşam merkezi haline dönüştürülmesi sağlanacaktır.

ÖNCELİK: 2.5. Meslekî ve Teknik Eğitimde Kalite Güvence Sistemi Kurulacaktır.

2.5.1. Eğitim kalite çerçevesi, öz değerlendirme ve iç kalite güvence sistemi oluşturulacaktır.

2.5.2. MTE okul ve kurumlarında akreditasyon sisteminin kurulması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır

POLİTİKA EKSENİ: 3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE İSTİHDAM

ÖNCELİK: 3.1. Meslekî ve Teknik Eğitim Okul ve Kurum Öğrencileri ve Mezunlarının İş Piyasasına Geçişleri Desteklenecektir.

3.1.1. MTE öğrencileri ve kursiyerlerine anahtar beceriler kazandırılacaktır.

3.1.2. İş yeri tabanlı eğitimlerin etkililiği ve verimliliği arttırılacaktır.

3.1.3. Özel politika gerektiren gruplara yönelik istihdam fırsatları geliştirilecektir.

3.1.4. Öğrenciler, kursiyerler, mezunlar, çalışanlar ve öğretmenler yaratıcılık, yenilikçilik ve girişimcilik konularında desteklenecek, beceri ve proje yarışmalarına katılımları teşvik edilecektir.

3.1.5. İstihdamın devamlılığı ve istihdam edilenlerin iş sağlığı ve güvenliği sağlanacaktır.

3.1.6. İş dünyasında doldurulamayan pozisyonların firmalar üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması sağlanacaktır.

ÖNCELİK: 3.2. MTE Okul ve Kurum Öğrenci ve Mezunlarının Ulusal ve Uluslararası Hareketliliği Etkinleştirilecektir.

3.2.1. EUROPASS kullanımı etkinleştirilecektir.

3.2.2. MTE öğrenci ve kursiyerlerinin ulusal ve uluslararası hareketliliğini arttırmak için öğrenci değişim programlarının uygulanması etkinleştirilecektir.

3.2.3. Ulusal ve uluslararası kuruluşlar ve/veya ülkelerle MTE alanında işbirliğinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

BÖLÜM III

3.1. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Meslekî ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi'nin etkin bir şekilde uygulanabilmesi, katma değer oluşturabilmesi ve belirlenmiş amaç ve hedeflere ulaşabilmesi için bir izleme ve değerlendirme sistemi kurulacaktır.

Bu amaçla, altı ayda bir toplanan İzleme ve Değerlendirme Kurulu oluşturulacaktır. İzleme ve Değerlendirme Kurulu, Millî Eğitim Bakanı başkanlığında aşağıdaki üyelerden oluşur:

1. Millî Eğitim Bakanlığı (Bakan veya yetkilendirdiği makam)
2. Adalet Bakanlığı Müsteşarı
3. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarı
4. Avrupa Birliği Bakanlığı Müsteşarı
5. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşarı
6. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı
7. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşarı
8. Ekonomi Bakanlığı Müsteşarı
9. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşarı
10. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarı
11. İçişleri Bakanlığı Müsteşarı
12. Kalkınma Bakanlığı Müsteşarı
13. Maliye Bakanlığı Müsteşarı
14. Sağlık Bakanlığı Sağlık Eğitim Genel Müdürü
15. İŞKUR Genel Müdürü
16. KOSGEB Başkanı
17. MYK Başkanı
18. TÜBİTAK Başkanı
19. TÜİK Başkanı
20. YÖK Başkanı
21. TESK Genel Sekreteri
22. TOBB Genel Sekreteri
23. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı
24. MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü
25. MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürü
26. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürü
27. MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürü
28. MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü
29. MEB Strateji Geliştirme Başkanı
30. En fazla üyeye sahip üç işçi sendikası konfederasyonları genel sekreterleri
31. TİSK Genel Sekreteri
32. TÜSİAD Başkan Yardımcısı
33. MÜSİAD Başkan Yardımcısı

İzleme ve Değerlendirme Kurulunun görevleri:

- Faaliyetlerden sorumlu kurum ve kuruluşların görevleri ile ilgili değişiklik yapmak,
- Yeni faaliyet tanımlaması yapmak,
- Faaliyetleri iptal etmek,
- İzleme ve Değerlendirme Kurulu kararlarını tutanağa bağlamak ve ilgili kurum ve kuruluşlara göndermek,
- Performans göstergeleri verilerini tespit ederek yayımlamaktır

İzleme ve Değerlendirme Kurulu sekretarya görevi Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından yapılacaktır. Sorumlu kurum ve kuruluşlardan strateji belgesindeki faaliyetlerle ilgili üç ayda bir rapor istenecek, raporlar değerlendirilerek altı ayda bir İzleme ve Değerlendirme Kuruluna rapor olarak sunulacaktır.

KAVRAMLAR

Anahtar Yetkinlikler: Bilgi toplumunun gerektirdiği, tüm bireylerin sahip olması gereken, kişilerin hayat boyu öğrenme çerçevesinde bireysel gelişimini, topluma etkin ve sorumlu bireyler olarak sosyal katılımlarını, istihdam edilebilmelerini destekleyen temel bilgi, beceri ve yetkinliklerin tamamıdır.

Beceri: Bilgiyi uygulama, problemleri çözme ve görevleri tamamlama yeteneğidir. TYÇ kapsamında beceri; bir çalışma veya öğrenme alanında edinilen mantıksal, sezgisel ve yaratıcı düşünme ile el becerisi, yöntem, materyal, araç ve gereçleri kullanabilmeyi gerektiren "bilgiyi kullanma", "problem çözme" ve "bilgi ve becerileri başkalarına aktarma" olarak tanımlanmaktadır.

Belgelendirme Kuruluşu: Öğrenme kazanımlarının ölçülmesi, değerlendirilmesi ve başarılı olması halinde talep edilen yeterliliğin belgelendirilmesiyle ilgili işlemleri yürüten ve sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından yetkilendirilen kuruluşlardır.

Bilgi: Herhangi bir çalışma veya öğrenme alanı ile ilgili ilkelerin, teorilerin, olguların ve uygulamaların bütünüdür.

Eğilim: Yeterliliklerin ilişkili oldukları öğrenme süreçlerinin genel ve meslekî niteliklerinin ifade edilmesidir.

Hayat Boyu Öğrenme: Hayat boyu öğrenme; kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin; bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır.

İş Yükü: Öğrenme kazanımlarının elde edilebilmesi için gerekli olan öğrenme etkinliklerinin tamamı için harcanan süredir.

Kalite Güvencesi: Eğitim ve öğretim programlarının ve sunumunun kalite kriterleri ve standartlara uygunluğunun, öğrenme kazanımlarının ölçülmesi ve doğrulanması işlemlerinin tarafsız ve güvenilir bulunmasını sağlayan planlama, uygulama, değerlendirme ve raporlamaya ilişkin tüm faaliyetlerin tamamıdır.

Kredi: Öğrenme kazanımlarına dayalı iş yükünün rakamsal olarak ifade edilmesidir.

Öğrenme Kazanımları: Herhangi bir öğrenme sürecinin tamamlanmasından sonra bireyin sahip olduğu bilgi, beceri ve yetkinliklerdir.

Önceki Öğrenmenin Tanınması: Bireyin bir yeterliliğe hak kazanması veya bir eğitim programının bir kısmından muaf tutulması için daha önce serbest öğrenme, yaygın eğitim ve örgün eğitim yoluyla iktisâb ettiği öğrenme kazanımlarının ve kredilerin değerlendirilmesi sürecidir.

Örgün eğitim: Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim; okul öncesi eğitimi, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Serbest Öğrenme: Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında verilen eğitimle edinilmeyen bir amaç veya niyet olmaksızın serbest olarak kazanılan öğrenmeden, bilinçli ve niyetlenmiş öğrenmeye kadar deneyime dayalı her türlü öğrenmedir.

Seviye: Bilgi, beceri ve yetkinliklerle tanımlanmış sekiz seviyeden her birisidir.

Seviye Tanımlayıcıları: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde yer alan seviyelere ait sahip olunması gereken bilgi, beceri ve yetkinlik tanımlarıdır.

Sorumlu Kurum ve Kuruluş (TYÇ kapsamında): Eğitim ve öğretim sistemindeki yeterliliklerin belirlenmesi, tanımlanması ve sunulmasıyla ilgili yasal düzenlemeleri, işlemleri ve koordinasyonu yürüten kurum ve kuruluşlardır.

Sorumlu Kurum ve Kuruluş (MTE Strateji Belgesi ve Eylem Planı Kapsamında): İlgili tedbir maddesinin yerine getirilmesinden ve koordinasyonundan sorumlu kurum ve kuruluş.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi(TYÇ): Türkiye'ye özgü Yeterlilikler Çerçevesinin ismidir.

Ulusal Meslek Standardı: Bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için, MYK tarafından kabul edilen, gerekli bilgi, beceri, tutum ve davranışların neler olduğunu gösteren asgari normlardır.

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ): Bir ülkede var olan yeterlilikleri tanımlamak, belirlenmiş ölçütlere göre sınıflandırmak ve yeterlilikleri karşılaştırmak için kullanılan, seviyelerden oluşan ilkeler ve kurallar bütünüdür.

Yaygın Eğitim: Örgün eğitim sistemine girmemiş, herhangi bir eğitim kademesinden ayrılmış veya herhangi bir eğitim kademesini bitirmiş vatandaşları, genel veya meslekî ve teknik öğretim alanlarında eğitmek amacıyla örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir. Yaygın eğitim; meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında açılan kurslar, halk eğitimi, çıraklık eğitimi, uzaktan eğitim ve işletmelerde gerçekleştirilen teorik ve/veya uygulamalı kurslar veya hizmetiçi eğitim şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Yeterlilik: Bir işin ya da görevin yerine getirilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve yetkinliklerin tamamını ifade eder.

Yeterlilik Belgesi: Yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli standartlara göre edindiğinin belirlenmesi halinde verilen, bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin resmi çıktısıdır.

Yetkinlik: Bir işi, tam olarak yapabilme ve tamamlama ehliyetidir. Kişisel ve profesyonel gelişme sürecinde çalışma ve/veya araştırma ortamlarında bilgi, beceri ve tutum içeren; kişisel, sosyal ve yöntemsel yeteneklerin kullanımı ile elde edilmiş kazanımdır.

KAYNAKÇA

1. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu (1981, 11 Aralık) *T.C. Resmî Gazete*, 17506.
2. 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu (1986, 19 Haziran) *T.C. Resmî Gazete*, 19139.
3. 4857 sayılı İş Kanunu (2003, 10 Haziran) *T.C. Resmî Gazete*, 25134.
4. 5544 sayılı Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu (2006, 7 Ekim) *T.C. Resmî Gazete*, 26312.
5. 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu (2007, 14 Şubat) *T.C. Resmî Gazete*, 26434.
6. 60. Hükümet Programı ve Eylem Planı, 10 Ocak 2008
7. 61.HükümetProgramı,<http://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/pgGovProgramme.aspx> adresinden 08.01.2013 tarihinde alınmıştır.
8. 9. Kalkınma Planı (2007-2013) (2006, 1 Temmuz) *T.C. Resmî Gazete*, 26215
9. Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalıştırılacak İşçilerin Meslekî Eğitimlerine Dair Tebliğ (2009, 31 Mayıs) *T.C. Resmî Gazete*, 27244
10. B. Yeşilyaprak, Meslekî Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığında Paradigma Değişimi ve Türkiye Açısından Sonuçlar: Geçmişten Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme Ankara Üniversitesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Educational Sciences: Theory & Practice - 11(4), Güz/Autumn,5-26.
11. Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı, MEB 2009
12. Işıl ORAL, Meslek Eğitiminde Kalite İçin İşbirliği, Meslek Eğitiminde Ne Çalışıyor, Neden Çalışıyor? Okul-İşletme İşbirliklerine Dair Politika Önerileri, ERG, Aralık 2012.
13. İstihdam ve Meslekî Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı (2010, 15 Temmuz) *T.C. Resmî Gazete*, 27642
14. İŞKUR 2011 Faaliyet Raporları, 2011
15. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı Bütçe Raporu, 2013
16. MEB Stratejik Planı (2010-2014), MEB, Ankara 2009
17. Meslekî ve Teknik Eğitim Çalıştayı Sonuç Raporu, MEB, Aralık 2012
18. Meslekî ve Teknik Öğretim Yönetimi Süreci İç Denetim Raporu, 2012
19. Meslek Hastalıkları Rehberi, Kasım 2011, ANKARA
20. 652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, (2011,14 Eylül) *T.C. Resmî Gazete*, 28054

21. MYK Stratejik Planı (2011-2015), Şubat 2012
22. Orta Vadeli Program (2012-2014), <http://www.bumko.gov.tr/TR,42/orta-vadeli-program.html> adresinden 08.01.2013 tarihinde alınmıştır.
23. TUSIAD, VİZYON 2050 TÜRKİYE, Yayın No: TÜSİAD-T/2011-09/518, ISBN: 978-9944-405-74-4, Eylül 2011
24. TÜİK Bülteni, Sayı: 258, Aralık 2011
25. TÜİK İşgücü İstatistikleri
26. Türkiye İş Piyasası Raporu, 2006
27. Türkiye Sanayi Strateji Belgesi (2011-2014), BSTB, Aralık 2010
28. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi İstişare Belgesi, 2012 (Taslak)
29. Türkiye’de İşgücü Piyasası Sorunları ve Çözüm Önerileri, 2011
30. Türkiye’nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi Raporu, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2013
31. Ulusal Öğretmen Stratejisi Çalıştayı, 18-20 Kasım 2011
32. <http://www.tuik.gov.tr>
33. <http://www.meb.gov.tr>
34. <http://www.oecd.org/edu/learningforjobs>
35. <http://www.cedefop.org>
36. <http://www.myk.gov.tr>
37. <http://www.iskur.gov.tr>
38. <http://www.unevoc.unesco.org/go.php>
39. <http://www.worldbank.org>
40. <http://www.dpt.gov.tr>
41. http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_en.pdf adresinden 21.12.2012 tarihinde alınmıştır.

Eylem Planı

POLİTİKA EKSENİ: 1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ERİŞİM						
ÖNCELİK: 1.1. Meslekî ve Teknik Eğitime Erişim Kaynaklarının Nitelikleri Geliştirilecektir.						
SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
1	1.1.1. Toplumda meslekî ve teknik eğitimin önemi ve erişim imkânları konusunda farkındalık oluşturulacaktır.	Toplumun algısının olumlu yönde değiştirilmesi için kampanyalar (radyo ve televizyon programları, kamu spotları, yarışmalar vb.) düzenlenecektir. İstihdam ve kariyer fuarları vb. etkinliklere MTE öğrencilerinin katılımı desteklenecektir. Tarafların MTE ile ilgili etkinliklerde bilgilendirme standı açması sağlanacaktır. Bu etkinliklerde sektör, öğrenci, mezun ve istihdam arasındaki iş birliğine ilişkin başarılı örnekler paylaşılacaktır. Meslek edindirme, geliştirme, değiştirme ve uyum kursları hakkında farkındalık oluşturularak yetişkinlerin meslekî eğitim faaliyetlerine katılımları sağlanacaktır. Meslek edindirme, geliştirme, değiştirme ve uyum kurslarının ihtiyaç analizleri doğrultusunda ve akredite edilmiş kurumlarca verilmesini sağlayan mevzuat düzenlemeleri yapılacak, bu kapsamda teşvik mekanizmaları geliştirilecektir. Yapılacak çalışmalarda yerel özellikler göz önünde bulundurulacaktır.	MEB İŞKUR	BSTB ÇSGB İlgili vakıf ve dernekler Kalkınma Bakanlığı KOSGEB Kültür ve Turizm Bakanlığı Medya Kuruluşları MYK RTÜK Sendikalar TESK TOBB Yerel yönetimler YÖK	PG 1. MTE'ye geçiş oranı PG 2. Meslekî ve teknik eğitime kayıt olan öğrencilerin mezun olma oranı PG 3. MTE ortaöğretim okul ve kurumlarında terk oranı PG 4. Meslekî ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarını tercih eden öğrencilerin ortaöğretime geçişteki not ortalamaları PG 5. MTE alanların çalışma çağı nüfusuna oranı PG 6. Mesleğini geliştirme, meslek edindirme ve uyum kurslarının öğrenci ve kursiyer sayısına ve yıllara göre artış oranı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ERİŞİM**ÖNCELİK:1.1. Meslekî ve Teknik Eğitime Erişim Kaynaklarının Nitelikleri Geliştirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
2	1.1.2. MTE WEB Portalı oluşturulacaktır.	MTE'ye erişimi kolaylaştıracak, ilgili veritabanlarını bir araya getirecek, bürokrasinin azaltılmasını ve arz-talep buluşmasını sağlayacak bütüncül bir MTE WEB Portalı oluşturulacaktır. MTE'ye erişim konusunda bürokrasinin azaltılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Hizmet sunumu dahilinde vatandaştan talep edilen ve hizmet sürecini uzatan belgeler azaltılacak, istenen belgeler ilgili kurumlardan internet ortamında elde edilecektir. MTE bilgilendirme hattı oluşturulacaktır. MTE okul ve kurum mezunlarının istihdam durumlarının izlenmesi etkinleştirilecektir.	MEB ÇSGB İŞKUR	İlgili vakıf ve dernekler İşçi ve İşveren Sendikaları Kon. Kalkınma Bakanlığı KOSGEB Kültür ve Turizm Bakanlığı Medya Kuruluşları Meslek Kuruluşları MYK YÖK	PG 1. Web bilgi sayfasına giriş sayısı PG 2. Alo bilgi hattını kullanan kişi sayısı PG 3. MTE standı açılan etkinlik sayısı PG 4. MTE tanıtım broşürü hazırlayan kurum ve kuruluş sayısı	Sürekli
3	1.1.3. Eğitim kurumlarının tür ve kademeleri arasında yatay-dikey geçişlerde esnek ve geçirgen bir yapı oluşturulacaktır.	Örgün-yaygın, yaygın-örgün, ön lisans-lisans ve açık öğretim sistemlerinde bütün seviyelerde bireyin ihtiyaçları doğrultusunda yatay ve dikey geçişlerin yapılmasına imkân sağlayacak düzenlemeler yapılması amacı ile MTE'de esnek ve geçirgen bir yapı oluşturulacaktır. MTE mezunlarından alanında bir üst öğretim kurumuna devam etmek isteyenler teşvik edilecektir. Kazanımların kredi karşılıkları TYÇ ile uyumlu olacak şekilde belirlenecek bu kazanımlar programlar arası geçişlerde kullanılacaktır.	MEB YÖK	ÇSGB İŞKUR KOSGEB MYK Sendikalar STK'lar TESK TOBB	PG 1. Önlisans ve lisans programlarına devam eden MTE mezunlarının mezunlar içindeki oranı PG 2. Örgün-yaygın, yaygın-örgün eğitim kurumları arasındaki geçiş oranı PG 3. Örgün eğitim sistemi içerisinde okul türleri ve alanlar arasındaki geçiş oranı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 1. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİME ERİŞİM**ÖNCELİK:1.1. Meslekî ve Teknik Eğitime Erişim Kaynaklarının Nitelikleri Geliştirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
4	1.1.4. Özel politika gerektiren grupların MTE'ye erişim fırsatları geliştirilecektir.	Özel politika gerektiren grupların, eğitim sistemi dışına çıkmasını önleyecek meslek programları yaygınlaştırılarak engel gruplarına göre mesleklerin belirlenmesi sağlanacaktır. Modüller hazırlanırken özel politika gerektiren grupların ihtiyaçları göz önünde bulundurulacaktır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, engel durumlarına göre meslekî yeterliliklerinin belirlenmesinde, okul öncesi eğitimlerinden başlayarak yapılacak raporlamaların kullanılacağı bir rehberlik sistemi kurulacak ve MTE'de almış oldukları bireyselleştirilmiş eğitim programlarına uygun sertifikalar alabilmeleri sağlanacaktır. Kız öğrencilerin parasız yatılılık ve bursluluk imkânları arttırılacaktır. Kadınların işgücüne katılım ve meslekî yeterlilikler kazanma fırsatları arttırılacaktır. Hükümlülerin, tutukluların, ceza evinden tahliye edilmiş olanların, parçalanmış ailelerin, güvenlik sebebi ile göç etmiş kişilerin ve muhtaç durumdaki dul, yetim ve öksüzlerin meslek kurslarına erişim imkânları arttırılacak, kazanımlarının sertifikalandırılması sağlanacaktır. Genç işsizlerin işgücüne katılımını sağlamak amacıyla aktif işgücü politikalarının etkinliği arttırılarak meslekî beceri ve yetkinlikleri geliştirilecektir.	MEB İŞKUR	Adalet Bakanlığı ASPB ÇSGB KOSGEB STK'lar Yerel Yönetimler	PG 1. MTE'yi tamamlayan engelli bireylerin tüm engelli bireylere oranı PG 2. Meslekî ve teknik öğretime yeni kayıt yaptıran kız öğrencilerin bir önceki yıl kayıt yaptıran kız öğrencilere oranı PG 3. Meslekî ve teknik öğretimde kayıtlı olan kız öğrencilerin mezun olma oranı PG 4. Hükümlü ve tutuklu iken MTE'yi tamamlamış olanların tüm hükümlü ve tutuklulara oranı PG 5. Aktif işgücü politikaları kapsamında istihdam edilen genç işsizlerin kayıtlı genç işsizler içindeki oranı	Sürekli
5	1.1.5. MTE okul ve kurumlarının KOBİ'lerle Ar-Ge faaliyetleri kapsamında işbirliği yapmaları sağlanacaktır.	MTE okul ve kurumları ile sektör işbirliğinin kapsamını genişletmek amacıyla gerek akademik gerekse endüstriyel Ar-Ge açısından MTE okul ve kurumlarının araştırma ve laboratuvar alt yapısının ilgili taraflarca etkin bir şekilde kullanılması sağlanacaktır.	MEB YÖK	KOBİ'ler TESK TİSK TOBB	PG 1. KOBİ'ler tarafından Ar-Ge hizmetleri için kullanılan MTE okul ve kurum sayısı PG 2. KOBİ'lerle okul ve kurumları arasındaki protokol sayısı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.1. Meslekî ve Teknik Öğretim Programları Geliştirilecek ve Yeterlilik Sistemi Güçlendirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
6	2.1.1. Türkiye'nin meslek haritası çıkarılacaktır.	Meslekler iş ve görev tanımlarına göre gruplandırılacak ve bunların uluslararası uyumluluğu sağlanacaktır.	DPB TÜİK	İŞKUR	PG 1. Çıkarılan meslek haritası	Sürekli
7	2.1.2. Orta ve uzun vadeli sektör projeksiyonları oluşturulacaktır.	Türkiye'nin orta ve uzun vadeli sektör projeksiyonlarının oluşturulması için alt yapı çalışması yapılacaktır. Alan araştırmaları, sektörel planlar ve bölgesel kalkınma öncelikleri değerlendirilerek tüm sektörlerdeki istihdam eğilimleri belirlenecektir.	Kalkınma Bakanlığı	BSTB ÇSGB İŞKUR MEB TÜİK YÖK	PG 1. Hazırlanan sektör projeksiyon PG 2. İlgili taraflarca yaptırılacak alan araştırması sayısı	2017
8	2.1.3. Öğretim programları ulusal meslek standartlarına, ulusal yeterliliklere ve işgücü piyasası ihtiyaçlarına göre geliştirilecektir.	Ulusal Meslek Standartları öğretim programlarına yansıtılacaktır. Program çalışmalarında uluslararası standartlara (ISCED, ISCO, FOET vb.) uyum dikkate alınacaktır. Geliştirilecek programlar sekiz anahtar yetkinlikle uyumlaştırılacak ve ölçme değerlendirme sürecinde bu yetkinliklerin de dikkate alınması sağlanacaktır. Ortaöğretim ve yükseköğretim arasında program devamlılığı ve bütünlüğü sağlanacaktır. Mevcut kazanımlar ve beceriler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine göre yeniden değerlendirilecektir. Ulusal düzeyde belirlenen kazanım ve becerilerin kazandırılmasında kullanılacak her türlü materyalin okullar tarafından hazırlanması ve kullanılması teşvik edilecektir.	MEB YÖK	ÇSGB İİMEK MYK TESK TİSK TOBB	PG 1. Ulusal meslek standartları ve yeterliliklere uygun olarak güncellenen program sayısı PG 2. Ortaöğretim ve yükseköğretim arasında devamlılığı ve bütünlüğü sağlanan program sayısı PG 3. Meslekî eğitimle ilgili işveren memnuniyet oranı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.1. Meslekî ve Teknik Öğretim Programları Geliştirilecek ve Yeterlilik Sistemi Güçlendirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
9	2.1.4. MTE'de diploma ve sertifika programları ayırt edilecektir.	Meslek analizleri sonuçlarına göre sertifika ve diploma programları ayırt edilecektir. Belirlenen kazanımları gösteren diploma ve sertifika ekleri hazırlanacaktır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öğretim süreçlerindeki farklılaşmaya uygun olarak kazanmış oldukları yeterlikleri tanımlayan bir sertifikasyon sistemi oluşturulacaktır.	MEB	MYK YÖK	PG 1. Hazırlanan 3. ve 4. seviye program sayısı	2014
10	2.1.5. Meslek beceri haritaları hazırlanacak, kazanımlara ve becerilere dayalı ölçme ve değerlendirme sistemi oluşturulacaktır.	Her mesleğe ait kazanımlara dayalı beceri haritaları çıkarılacaktır. MTE'deki kazanımlar ölçülerek belgelendirilecek, bu belgeler yatay ve dikey hareketliliğe imkân verecektir.	MEB MYK YÖK	ÇSGB TÜİK	PG 1. Kazanımlara dayalı hazırlanan beceri haritası sayısı	2014
11	2.1.6. MTE'de meslekî kredi transfer ve biriktirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır.	Hayat boyu öğrenme kapsamında edinilen becerilerin ve başarılı modüllerin MTE'de Meslekî Kredi Transfer ve Biriktirme Sistemi kapsamında kredilendirilebilmesi için mevzuat düzenlemesi yapılacak ve bilgi sistemi kurulacaktır.	MYK MEB YÖK		PG 1. Kredisi hesaplanan alan ve dal sayısı	Sürekli
12	2.1.7. Oluşturulan TYÇ'nin tanıtımına ve farkındalığına yönelik çalışmalar yapılacaktır.	TYÇ'nin toplumun tüm kesimlerine tanıtılması ve önemi konusunda farkındalık çalışmaları yapılacaktır.	MYK	ÇSGB-İŞKUR KOSGEB-MEB Medya Kur. Sendikalar STK'lar TESK TOBB TÜRKAK	PG 1. Türkiye Yeterlilik Çerçevesi'nin tanıtımına ve farkındalığına yönelik yapılan çalışma sayısı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.1. Meslekî ve Teknik Öğretim Programları Geliştirilecek ve Yeterlilik Sistemi Güçlendirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
13	2.1.8. Ulusal meslek standartları ve ulusal yeterliliklere ait bilgi bankası oluşturulacaktır.	MYK koordinasyonunda geliştirilen UMS ve UY dokümanlarına ilgili tarafların ulaşabileceği Web tabanlı sistematik bir bilgi bankası oluşturulacaktır. Hazırlanan UMS ve UY'ler izlenerek değerlendirilecektir. İşgücü arz ve talebinin uyumlu hale getirilebilmesi için iş piyasası ve beceri ihtiyaç analizlerine dayanılarak hazırlanan ulusal yeterlilikler ile ilgili çalışmaların etkin ve verimli olması sağlanacaktır.	MYK	BSTB ÇSGB İşçi ve İşveren Sendikaları Kon. İŞKUR MEB TOBB YÖK	PG 1. Bilgi bankasının oluşturulması PG 2. Yayımlanan UMS ve UY sayısı PG 3. Yıllık değerlendirme raporu	Sürekli
14	2.1.9. Önceki öğrenmelerin tanınmasına yönelik sistem oluşturulacaktır.	Eğitim kurumları dışında kazanılmış bilgi ve becerilerin belgelendirilmesi ve bu belgelerin yaygın ve örgün eğitime geçişte değerlendirilmesi sağlanacaktır. Serbest öğrenmenin ölçülmesi, değerlendirilmesi, tanınırlığı ve belgelendirilmesi sistemi oluşturulacaktır. MYK tarafından yetkilendirilmiş kurumlarca verilen sertifikalara sahip işgücüne işveren, sektör ve meslek örgütleri tarafından öncelik tanınması konusunda farkındalık oluşturulacaktır. Önceki öğrenmelerin tanınmasına yönelik çalışmalara MEB koordinasyonunda devam eden Hayat Boyu Öğrenme Projesi kapsamında destek verilecektir.	MEB MYK	BSTB ÇSGB İŞKUR KOSGEB TESK TİSK TOBB TÜRKAK	PG 1. Önceki öğrenmelerin tanınması için çalışma yapılan alan ve dal sayısı PG 2. Farkındalık için yapılan çalışma sayısı	Sürekli
15	2.1.10. MTE'de yabancı dil eğitimi etkili hale getirilecektir.	Avrupa ortak dil kriterlerine göre verilen yabancı dil derslerinin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Meslek alan ve dalları için gerekli meslekî yabancı dil becerilerinin kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.	MEB YÖK	Ulusal Ajans	PG 1. Meslekî yabancı dil öğretimde geliştirilen program sayısı PG 2. Avrupa ortak dil kriterlerine göre verilen sertifika sayısı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.2. Meslekî ve Teknik Eğitimde Meslekî Rehberlik ve Kariyer Gelişimi Güçlendirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
16	2.2.1. Yönetici ve öğretmenlerin meslekî rehberlik ve kariyer gelişimi konularında yetkinlikleri arttırılacaktır.	MTE okul ve kurumlarındaki yönetici ve öğretmenlere meslekî rehberlik ve kariyer gelişimi programının etkili uygulanmasına yönelik hizmetiçi eğitim verilecek ve bu kapsamda öğretmen el kitabı hazırlanacaktır. Rehberlik ve kariyer gelişimi ile ilgili aile eğitim programları hazırlanacaktır. Ulusal Meslekî Bilgi Sistemi geliştirilecek, tüm paydaşlara tanıtılacak ve etkin kullanımı sağlanacaktır.	MEB	İŞKUR Medya kuruluşları YÖK	PG 1. Bu kapsamdaki hizmetiçi eğitim sayısı PG 2. Hazırlanan öğretmen el kitabı	Sürekli
17	2.2.2. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun MTE programlarına devam etmeleri teşvik edilecektir.	Temel rehberlik ilkelerine dayalı bireysel e-gelişim meslek profili dosyalarının hazırlanması için bilgi yönetim sisteminin kurulmasına yönelik gerekli çalışmalar yapılacaktır. Mesleklerin tanıtımı ve sektörün işleyişi konusunda basın ve yayın kuruluşları ile iş birliği yapılacaktır. Sektörle iş birliği yapılarak 9. Sınıf öğrencilerinin meslekleri yerinde tanınması sağlanacaktır. MTE'de rehberlik ve kariyer gelişimi faaliyetleri kapsamında ilgi envanterleri ve yetenek testleri geliştirilecek, alan ve dal seçimlerinin bu testlere uygun olarak yapılması sağlanacaktır. Rehber öğretmenler ile İŞKUR'a bağlı iş ve meslek danışmanlarının birlikte etkin çalışmalarının sağlanması için mevzuat düzenlemesi yapılacaktır. MTE okul ve kurumlarında gönüllü meslek koçluğu sisteminin yaygınlaştırılması teşvik edilecektir.	MEB İŞKUR	ÇSGB İlgili Sendikalar İlgili STK'lar İŞKUR KOSGEB Kültür ve Turizm Bakanlığı Medya Kuruluşları MYK TESK TOBB TRT YÖK	PG 1. İlgili mevzuatın düzenlenmesi PG 2. Bilgi yönetim sisteminin kurulması	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.3. Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Verimli Bir Yönetim Sistemi Oluşturulacaktır.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
18	2.3.1. Meslekî Eğitim Kurulu ve il istihdam ve meslekî eğitim kurullarının etkin ve verimli çalışmaları sağlanacaktır.	Meslekî Eğitim Kurulu ve il istihdam ve meslekî eğitim kurullarının işleyişleri ile ilgili araştırma yapılacaktır. Bu kurulların işgücü ihtiyaç analizlerini göz önünde bulundurarak daha aktif çalışması sağlanacak ve çalışmaları izlenip değerlendirilecektir. MTE'de program açma ve kapatma kriterlerinin düzenlenmesi ile ilgili çalışmalar yapılacaktır.	MEB İŞKUR	ÇSGB İçişleri Bakanlığı BSTB KOSGEB MYK Sendikalar STK'lar TESK TOBB YÖK	PG 1. MEK kararlarının gerçekleştirme oranı PG 2. Alan ve dalların işgücü piyasası analizlerine göre açılma oranı PG 3. Açılan alan ve dalların o ildeki sektörel dağılımla uyum oranı	Sürekli
19	2.3.2 MTE Uzmanlar Komitesi oluşturulacaktır.	İşyeri eğitiminin daha iyi yapılması, meslek standartlarının uygulanabilirliğinin izlenmesi, meslek ahlakı ve etiğinin korunması, öğrenci işyeri eğitiminin takip edilmesi, eğitim öğretim programlarının uygunluğunun izlenmesi, piyasa ile okul beceri uyumunun sağlanması gibi amaçlarla uzmanlar komitesi oluşturulması için mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.	MYK	ÇSGB İşçi ve İşveren Kon. İŞKUR MEB YÖK	PG 1. Komitenin oluşturulması	2014
20	2.3.3.MTE okul ve kurum yönetim modeli geliştirilip uygulamaya konulacaktır.	MTE ile ilgili paydaşları da içine alacak şekilde yönetimi esas alan yeni okul yönetim modeli oluşturulacaktır. Yerel yönetimler, meslek kuruluşları ve yerel sektörle iş birliği arttırılacaktır.	MEB YÖK	ÇSGB İŞKUR Kalkınma Ajansları Meslek Kuruluşları Yerel Yönetimler	PG 1. Oluşturulan okul yönetim modeli	2015

POLİTİKA EKSENİ: 2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.3. Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Verimli Bir Yönetim Sistemi Oluşturulacaktır.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
21	2.3.4. MYO'lar meslekî ve teknik eğitimin yapısına ve özelliğine uygun olarak yeniden yapılandırılacaktır.	MYO'ların işleyişleri ile ilgili araştırma yapılacak, araştırma sonuçlarına göre MYO'lar MTE yapısına ve özelliğine uygun olarak genel ve meslekî eğitim veren farklı kurumlar şeklinde yeniden yapılandırılacaktır.	YÖK	BSTB KB Maliye Bakanlığı MEB	PG 1. MYO'ların işleyişi ile ilgili mevzuatın düzenlenmesi	2014
22	2.3.5.MTE okul ve kurumlarının insan kaynakları nitelikleri geliştirilecektir.	MEB ve YÖK iş birliğinde atölye ve laboratuvar öğretmenleri ile eğitimcilerin temel, alan ve özel yeterlilikleri belirlenecektir. Eğiticilerin alanlarına yönelik pedagojik formasyon almaları yönünde düzenlemeler yapılacaktır. MTE'de hizmetiçi eğitim modeli yeniden yapılandırılacaktır. MTE aday öğretmenlerin, öğretmenlerin, eğitimcilerin ve yöneticilerin ulusal ve yerel ihtiyaç analizleri doğrultusunda planlanan hizmetiçi eğitimlerinin akredite edilmiş kurumlarca işletmelerde, yükseköğretim kurumlarında ve /veya uzaktan eğitim yoluyla verilmesini sağlayacak gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Öğretmen ve yöneticilerin edinecekleri belgelerin atama, terfi, yurtdışı eğitim gibi özlük haklarına yansıtılmasına yönelik mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır. İşletmelerin, atölye ve laboratuvar öğretmenlerine çok yönlü eğitim vermeleri için teşvik mekanizmaları geliştirilecektir. MTE okul ve kurumları yönetici ve öğretmenlerinin teknik yabancı dil öğrenmesi ve yabancı dilini geliştirmesi için projeler hazırlanacaktır. Alanları daralan atölye ve laboratuvar öğretmenlerinin branş değişikliği sağlanacaktır.	MEB YÖK	Meslek Kuruluşları Sendikalar	PG 1. Yeterlilikleri belirlenen alan sayısı PG 2. Akredite edilmiş kurumlarca düzenlenen hizmetiçi eğitimlere katılan yönetici sayısı PG 3. Akredite edilmiş kurumlarca düzenlenen hizmetiçi eğitimlere katılan öğretmen sayısı PG 4. İşletmelerde hizmetiçi eğitim alan aday öğretmen ve öğretmen sayısı PG 5. Hazırlanan proje sayısı PG 6.DYNED sistemini kullanan öğretmen sayısı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.4. Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Sürdürülebilir Bir Finansman Yönetimi Sağlanarak Okul ve Kurumların Eğitim Ortamları Geliştirilecektir**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
23	2.4.1. MTE'ye genel bütçeden ayrılan payın okul ve kurumlara dağıtılmasına yönelik kriterler belirlenecektir.	MTE bütçesinin; MEB, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı iş birliğinde Türkiye Eğitim Finansman Bilgi Sistemi (TEFBİS) verileri dikkate alınarak okul türü, alan ve dal özelliğine göre öğrenci sayısı ile orantılı olarak dağıtılması için çalışmalar yapılacaktır.	MEB	KB MB	PG 1. Bütçe dağıtılmasına yönelik belirlenen kriterler ve alınan sonuçlar	Sürekli
24	2.4.2. MTE okul ve kurumlarındaki döner sermaye işletmelerinin yasal ve finansal unsurları yeniden düzenlenecektir.	Döner sermaye işletmelerinden alınan peşin vergi yükünün azaltılması, döner sermaye kullanımı ve payların dağılımı konusunda mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.	MEB	KB MB Sosyal Ortaklar	PG 1. Düzenlenen mevzuat	2014
25	2.4.3. MTE finansmanı için genel bütçe dışındaki kaynakların arttırılması ve etkinleştirilmesi sağlanacaktır.	Yeni okul, pansiyonlu okul ve kurum, ek bina, büyük onarım, küçük onarım, donatım ihtiyaçlarının yerel yönetimlerce karşılanması için mevzuat düzenlemesi yapılacaktır. Meslek edindirme, mesleğini geliştirme, mesleğini değiştirme ve uyum eğitimlerine yönelik uygulanan UMEM vb. projeler kapsamındaki yatırım ve cari harcamalar için İşsizlik Sigortası Fonu'ndan kaynak aktarımı sağlanacaktır. Şans oyunları, trafik cezaları vb. diğer kaynaklardan MTE'ye pay ayrılması için gerekli mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.	MEB	ÇSGB İçişleri Bakanlığı İŞKUR Kalkınma Bakanlığı Maliye Bakanlığı BSTB Millî Piyango İdaresi Gn.Md. YÖK	PG 1. Düzenlenen mevzuat PG 2. Bütçe dışı kaynakların yıllık artış oranı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK: 2.4. Meslekî ve Teknik Eğitimde Etkin ve Sürdürülebilir Bir Finansman Yönetimi Sağlanarak Okul ve Kurumların Eğitim Ortamları Geliştirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
26	2.4.4. Özel MTE okul ve kurumu açmaya yönelik teşvik mekanizmaları geliştirilecek, izleme ve değerlendirme sistemi kurulacaktır.	Özellikle iyi örnek olacak, istihdamı yüksek alan ve dallarda özel MTE kurumu açmanın teşvik edilmesi ile ilgili mevzuat çalışmaları sürdürülecektir. Özel meslekî ve teknik okul ve kurumlarının kalite göstergeleri belirlenecek, izlenmesi için gerekli önlemler alınacaktır. Sektörel yoğunluklar dikkate alınarak sektör odaklı okullar açılması konusunda özel sektörle iş birliği yapılacaktır.	MEB	BSTB Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hazine Müsteşarlığı Maliye Bakanlığı TESK TOBB	PG 1. Özel sektör tarafından açılan MTE okul ve kurum sayısı PG 2. Özel MTE okullarından mezun olanların istihdam edilme oranı PG 3. Sektör odaklı açılan özel okul ve kurum sayısı	Sürekli
27	2.4.5. MTE okul ve kurumları yeniden yapılandırılacak ve bu okul ve kurumların imkânlarının ortak ve etkin kullanımı sağlanacaktır.	MTE okul ve kurumlarının alt yapısının envanteri çıkarılarak diğer MTE okul ve kurumlarıyla ortak kullanıma açılması için planlama çalışmaları yapılacaktır. MTE okul ve kurumlarında tam gün-tam yıl uygulamasının etkinliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması için mevcut mevzuat gözden geçirilecektir. MTE okul ve kurumlarının öğrencilerin uygulamalı eğitim yapabilecekleri ortamlara yakın yerlerde açılmasına yönelik planlama yapılacaktır. MTE okul ve kurum türlerinin azaltılması ve program çeşitliliğinin artırılması ile ilgili çalışma yapılacaktır.	MEB	ÇSGB İşçi ve İşveren Sendikaları Kon. İŞKUR KB Maliye Bakanlığı TESK TOBB	PG 1. İmkânları ortak kullanılan okul ve kurum sayısı PG 2. Açılan ve kapatılan alan sayısı	2014
28	2.4.6. MTE okul ve kurumlarının personel, öğrenci, veli ve çevrenin faydalanabileceği yaşam merkezi haline dönüştürülmesi sağlanacaktır.	MTE okul ve kurumlarının da "Okullar Hayat Olsun Projesi"ne etkin katılımının sağlanması için güvenlik, temizlik vb. destek hizmetleri sağlanacaktır. Gelişmiş spor salonu, kütüphane, müze, internet salonu, müzik odası, kafeterya vb. sosyal ortamların bulunduğu model okullar oluşturulacaktır.	MEB	GSB Kültür ve Turizm Bak. Orman ve Su İşleri Bak. STK Yerel Yönetimler	PG 1. Okullar Hayat Olsun Projesi uygulanan MTE okul sayısı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ: 2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE KAPASİTE**ÖNCELİK 2.5. Meslekî ve Teknik Eğitimde Kalite Güvence Sistemi Kurulacaktır.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
29	2.5.1. Eğitim kalite çerçevesi, öz değerlendirme ve iç kalite güvence sistemi oluşturulacaktır.	İş dünyasının ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu kalitede güncel, nitelikli, ölçülebilir ve sürdürülebilir bir MTE'ye ulaşmak için MTE kalite güvence çerçevesi oluşturulacaktır. Geliştirilen çerçeve, Avrupa Meslekî Eğitim ve Öğretimde Kalite Güvence Referans Çerçevesi (EQARF) ile uyumlu olacaktır. Eğitim kalite çerçevesi, öz değerlendirme ve iç kalite güvence sistemi Türkiye'de MTE'nin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi (METEK) kapsamında desteklenecektir.	MEB YÖK MYK	TSE TÜRKAK	PG 1. METEK kapsamında hazırlanacak strateji belgesi PG 2. Hazırlanan kalite güvence çerçevesi PG 3. Oluşturulan kalite güvence sistemi	2015
30	2.5.2. MTE okul ve kurumlarında akreditasyon sisteminin kurulması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.	MYK tarafından kabul edilen ulusal yeterliliklere göre eğitim verecek MTE okul ve kurumlarının ve programlarının akreditasyonu ile ilgili altyapı çalışmaları yapılacaktır. TYÇ'de yer alacak yeterlilikleri veren kurumların akreditasyonunun sağlanması teşvik edilecektir. MTE okul ve kurumlarının akreditasyon sürecinden sonra MYK tarafından yetkilendirilerek Voc-Test Merkezi olarak kullanılması sağlanacaktır. Dış değerlendirmenin yeterliliği veren kurumdan bağımsız bir yapı tarafından yapılması sağlanacaktır.	MEB MYK YÖK	TÜRKAK	PG 1. Akredite edilen okul ve kurum sayısının akreditasyon için başvuran okul ve kurum sayısına oranı PG 2. Voc-Test merkezi olan okul ve kurum sayısı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ 3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE İSTİHDAM**ÖNCELİK 3.1. Meslekî ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarının Öğrenci ve Mezunlarının İş Piyasasına Geçişleri Desteklenecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
31	3.1.1. MTE öğrencileri ve kursiyerlerine anahtar beceriler kazandırılacaktır.	MTE öğrenci ve kursiyerlerine iş dünyasının beklentilerini karşılayacak anahtar beceriler kazandırılacaktır. İşverenlere periyodik memnuniyet anketi uygulanacaktır. MTE'nin her kademesinde iş ve meslek ahlâkı eğitiminin dikkate alınması sağlanacaktır.	MEB	İşçi ve İşveren Sen.Kon. Meslek Kuruluşları YÖK	PG 1. İşverenlerin memnuniyet oranı	Sürekli
32	3.1.2. İş yeri tabanlı eğitimlerin etkinliği ve verimliliği arttırılacaktır.	İşletmelerde öğrencinin ve kursiyerin kazanacağı bilgi, beceri, tutum ve davranışların belirlenmesinde; sürecin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde öğrencinin koordinatörü ve işletmenin eğitim sorumlusunun iş birliği içinde etkin ve verimli çalışması sağlanacaktır. 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu ile işletmelerde meslek eğitimiyle ilgili diğer mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılacaktır. İşverenler çalışanlarının meslekî yeterliliklerini arttırmaya yönelik hizmetçi eğitim ve iş başında eğitim vermeleri için teşvik edilecektir. MYO öğrencilerine yönelik trimestir uygulaması desteklenecektir.	MEB	BSTB ÇSGB İşçi ve İşveren Sen.Konf. İŞKUR MB Meslek Kuruluşları MYK SGK KOSGEB TÜİK YÖK	PG 1. Eğitim veren işletme sayısının toplam işletme sayısına oranı (işletme büyüklükleri, sektörel, kamu ve özel ayrımında) PG 2. Eğitim aldığı işletmede istihdam edilenlerin mezun sayısına oranı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ 3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE İSTİHDAM**ÖNCELİK 3.1. Meslekî ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarının Öğrenci ve Mezunlarının İş Piyasasına Geçişleri Desteklenecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
33	3.1.3. Özel politika gerektiren gruplara yönelik istihdam fırsatları geliştirilecektir.	Kadınların iş gücüne katılımlarının artırılması amacıyla istihdam fırsatları geliştirilecektir. Engelli bireylerin engel durumlarına uygun istihdam imkânları meslek eğitimleri verilerek arttırılacaktır. Cezaevinden tahliye edilmiş olanların, parçalanmış ailelerin, güvenlik sebebi ile göç etmiş kişilerin ve muhtaç durumdaki dul, yetim ve öksüzlerin istihdam imkânları meslek eğitimleri verilerek arttırılacaktır. Genç işsizlerin iş gücüne katılımını sağlamak amacıyla meslekî beceri ve yetkinliklerinin geliştirilmesi için aktif işgücü politikalarının etkinliği arttırılacaktır. Üniversiteden mezun olup istihdam edilemeyen ya da iş değiştirmek isteyenlere yükseköğretimde ikinci dal veya yan dal yapmalarına imkan verecek düzenlemeler yapılacaktır.	ÇSGB İŞKUR MEB	Adalet Bakanlığı ASPB KOSGEB STK'lar TÜİK Yerel Yönetimler YÖK	PG 1. İstihdam edilen sertifikalı engelli bireylerin istihdam edilen engelli bireylere oranı PG 2. Engelli çalıştıran işverenlerin memnuniyet oranı PG 3. Meslekî eğitim alan kişi sayısı(Özel politika gerektiren gruplar) PG 4. İkinci dal veya yan dal yapan kişi sayısı	Sürekli
34	3.1.4.Öğrenciler, kursiyerler, mezunlar, çalışanlar ve öğretmenler yaratıcılık, yenilikçilik ve girişimcilik konularında desteklenecek, beceri ve proje yarışmalarına katılımları teşvik edilecektir.	MTE öğrencilerine yaratıcılık, yenilikçilik, girişimcilik ve iş kurma süreçleri hakkında bilgilendirme eğitimleri verilecektir. MTE mezunlarına işyeri açma konusunda girişimciliğe yönelik destek kredileri verilmesi sağlanacaktır. Yeni bir malzeme, ürün, düzenek, uygulama geliştiren öğrenci, kursiyer, çalışan ve öğretmenlerin patent veya faydalı model başvurusu yapmaları teşvik edilecek ve desteklenecektir. Ulusal ve uluslararası yarışmalara katılanların ödüllendirilmesi, teşvik edilmesi ve yarışma ürünlerinin patentlerinin alınması hususunda MTE okul ve kurumları desteklenecek, işletmelerle iş birliğinin geliştirilmesi sağlanacaktır.	BSTB MEB	ÇSGB İŞKUR KOSGEB TOBB TPE TÜBİTAK YÖK	PG 1. Girişimcilik eğitimine katılarak kendi işini kuranların mezun sayısına oranı (orta, yükseköğretim ayrımında) PG 2. İşyeri açma ve kapama oranı PG 3. Alınan patent sayısının patent başvurusu sayısına oranı PG 4. Alınan faydalı model sayısının faydalı model başvurusuna oranı PG 5. Ulusal ve uluslararası beceri ve proje yarışmalarına katılan öğrenci ve kursiyer sayısı	Sürekli

POLİTİKA EKSENİ 3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE İSTİHDAM**ÖNCELİK:3.1. Meslekî ve Teknik Eğitim Okul ve Kurum Öğrencileri ve Mezunlarının İş Piyasasına Geçişleri Desteklenecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
35	3.1.5. İstihdamın devamlılığı ve istihdam edilenlerin iş sağlığı ve güvenliği sağlanacaktır.	Gelişen teknoloji ve değişen ekonomi koşulları sonucunda ortaya çıkan bilgi, beceri ve yetkinlikler karşısında çalışanların herhangi bir uyumsuzluk yaşamadan istihdamda kalmalarını sağlamak için hayat boyu öğrenme kapsamında gerekli önlemler alınacaktır. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi amacıyla tüm işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemleri arttırılacaktır. İstihdam edilenlerin iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla firmaların eğitim düzenlemesi teşvik edilecek ve desteklenecektir. İşletmelerde kayıt dışı çalışanların azaltılması için önlemler alınacaktır. Yüz ve üzeri istihdam sağlayan işletmelerde insan kaynakları biriminin kurumsallaşması sağlanarak ve personelin bilgi, beceri, tutum ve davranışları değerlendirilerek kariyer rehberliği süreci desteklenecektir.	ÇSGB	İşçi ve İşveren Sen.Kon. İŞKUR MEB MYK SGK TESK TOBB	PG 1. İşbaşı eğitimi alan çalışan sayısı PG 2. Kayıt dışı çalışma oranı PG 3. İş kazası sayısı PG 4. İnsan kaynakları birimi oluşturan firma sayısı	Sürekli
36	3.1.6. İş dünyasında doldurulamayan konumların firmalar üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması sağlanacaktır.	İşgücü piyasasında arz talep uyumsuzlıklarından kaynaklanan işsizliğe çözüm getirmek amacıyla Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Projesi kapsamındaki gibi eğitimlerle sektörlerin işgücü ihtiyaçlarını giderecek sistemler geliştirilecektir.	ÇSGB İŞKUR	OSB'ler Özel İstihdam Büroları Derneği SGK TESK TOBB	PG 1. Yarı zamanlı istihdam oranı PG 2. Doldurulamayan konumların önceki yıla göre oranı	2015

POLİTİKA EKSENİ 3. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE İSTİHDAM**ÖNCELİK: 3.2. Meslekî ve Teknik Eğitim Okul ve Kurum Öğrenci ve Mezunlarının Ulusal ve Uluslararası Hareketliliği Etkinleştirilecektir.**

SIRA NO	TEDBİR	AÇIKLAMALAR	SORUMLU KURULUŞ	İLGİLİ KURULUŞ	PERFORMANS GÖSTERGESİ	SÜRE
37	3.2.1. EUROPASS kullanımı etkinleştirilecektir.	Kişinin ulusal ve uluslararası eğitim ve iş piyasalarında hareketliliğini arttırmak amacıyla EUROPASS eklerinin kullanılması konusunda taraflarda farkındalık oluşturulması sağlanacaktır.	MYK	İşçi ve İşveren Send.Kon. MEB Meslek Kuruluşları TÜRKAK YÖK	PG 1. EUROPASS eklerinin farkındalığının oluşturulmasına yönelik yapılan faaliyet sayısı	Sürekli
38	3.2.2. MTE öğrenci ve kursiyerlerinin ulusal ve uluslararası hareketliliğini arttırmak için öğrenci değişim programlarının uygulanması etkinleştirilecektir.	Yurt içinde ve yurt dışında staj, işletmelerde meslek eğitimi ve diğer eğitim faaliyetleri için öğrencilerin ulusal ve uluslararası kaynaklarla değişim programlarından faydalanması desteklenecektir. Yurtdışında işyeri eğitimi alacak MTE öğrencilerinin işyeri kabul belgesi almaları sağlanacaktır. Ulusal ve uluslararası hareketlilik için fon sağlayan kuruluşlarla periyodik olarak izleme ve değerlendirme çalışmaları yapılacaktır. Ulusal Ajans fon kaynaklarının artırılması sağlanacaktır.	AB Bakanlığı Ulusal Ajans	GSB MB MEB TİKA YÖK YTB	PG 1. MTE değişim programlarına katılan öğrenci oranı PG 2. Önlisans ve lisans düzeyinde değişim programlarına katılan öğrenci oranı PG 3. İlgili fon kaynaklarının yıllık artış oranı PG 4. Uluslararası hareketliliğe başvuranların sayısı PG 5. Yapılan tanıtım etkinliklerinin sayısı	Sürekli
39	3.2.3. Ulusal ve uluslararası kuruluşlar ve/veya ülkelerle MTE alanında işbirliğinin güçlendirilmesi sağlanacaktır.	Başta AB olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu ekonomik işbirliği teşkilatlarına üye ülkelerle MTE alanında işbirliği çalışmaları güçlendirilecek ve ortak projeler geliştirilecektir.	MEB	AB Bakanlığı Dış İşleri Bakanlığı KB TİKA YÖK YTB	PG 1. İşbirliği protokol sayısı PG 2. Geliştirilen ortak proje sayısı	Sürekli